

A I S - E I R I D H

N A

Gal 11 69

Sean Chánoin Albannaich ;

N O,

An nuadh Oranaiche Gaidhealach.

Le ALASTAIR MAC-DHONUILL, Bailli Chana.

Ris am bheil coimh-cheangailte,

EIDER-THEANGAIR am mineachadh ann
am Beurla gach cruai gh fhacall a tharlas
anns an leabhar fo.

Clo-bhuailt' ann

D U N E I D I U N N,

Go feim an Ughdair.

M D C C L I.

A. V.

97

Le ALABAMA

[illegible]

D E K I D I U M N

U.S. 100

MDCCCLXXV

Do an UASAL ONARACH,
 BHALTAIR MAC-PHARLAIN,
 Triath CHLANN-PHARLAIN.

UASAIL OIRDHEIRC,

IS e ar stuiddearra mor doí'-chíof-
 aicht', agus ar n eolus neamh-
 chummannta, anns gach ní a
 bhuineas do dh' fhaolm agus do
 sheanchas; go sonraicht', ar gaol
 gun choí'-meas do na nithe sin a
 bhuineas do ar duthaích agus do
 ar canoin mhathaireil féin, a bhros-
 taich me chum an obair so chuir fo
 ar dídionn. Uimesin tha me doch-
 usach go fuiling sibh fo ar tearmann
 i, chum gur luaithite ghabhar speis
 agus

agus tlachd dh' i, ann measg gach
dream a thuigeas a chanoin fo. Oir,
feadaidh me radh gun bhrosgul,
nach b' urrainn i bhi ni ba shábhailte
fo thearmann neach air bioth eile.

Tha ar cliu mor agus ar n alladh
chomh-lan-shoilleir cheana, as nach
ruig mise leas ann fo toiseachadh ri
mheadachadh ; a bhar gur fíor
chinnteach me, nach bheil ni air
bioth is graineile, agus is fuathaiche
libhs', na ní fin a bhiothas cofoil ri
brosgul no miodul. Agus ann lan
dóchus, go faidh an obair mheanbh
fo, ar dion agus ar comaradh,

Tha me le mor spéis agus urram,

ar seirbheiseach fíor umhuil,

ALASTAIR MAC-DHONUILL.

(12)

The P R E F A C E.

THE following work is presented to the public for two reasons. One is, the hopes the author entertains, that the publication of those poems wrote some time ago, for the amusement of a private gentleman, may afford some entertainment to those versed in this ancient and comprehensive language; and raise in others a desire to learn something of it, if they can be brought to think, that it may possibly contain in its bosom the charms of poetry and rhetoric, those two great sources of pleasure and persuasion, to which all other languages have owed their gradual advancement, and, in these improving times, their last polish and refinement.

The other reason of their publication at present is, to bespeak, if possible, the favour of the public, to a greater collection of poems of the same sort, in all kinds of poetry that have been in use amongst the most cultivated nations, from those of the earliest composition to modern times; their antiquity either proved by historical accounts, or ascertained by the best tradition; with a translation into ENGLISH verse, and critical observations on the nature of such writings, to render the

b

work

work useful to those that do not understand the GALIC language. And if such a series can be made out, besides the general agreeableness of the thing itself, nothing perhaps will better contribute to discover the progress of genius, through all its different degrees of improvement, from extreme simplicity, to whatever height we shall happen upon examination to find it, amongst this people; and from thence we shall be able to judge, what further improvements it might have received, had the same happy circumstances concurred in its favour, to which other languages, whether living or dead ones, have owed their success. An agreeable inquiry, surely! and one would think not displeasing, even to the inhabitants of the lowlands of Scotland, who have always shared with them the honour of every gallant action, and are now first invited to a participation of their reputation for arts, if that too shall be found, on an impartial scrutiny, to be justly claimed by them.

Nor need it surprise any one, that this genius should be found among a people so remote from the commerce of nations famous for arts and sciences, and now relegated to an obscure, neglected corner, who considers, that the CELTIC nation, of which they are a small, but precious remain, once diffused itself over a great part of the globe. From its
bosom

bosom have issued the conquerors of Rome, the planters of Gaul, Britain, Ireland; still found subsisting in this last, in Wales, in some parts of Spain, and along the coast of France; once great and flourishing in Asia; and peculiarly distinguished, in having one of the holy epistles of the great Apostle of the Gentiles addressed to them. A people so extensive and numerous, could not fail of having made considerable improvements amongst them, though many of their monuments are lost, and the greatest monument of all, the language, entirely neglected.

It would be agreeable, to trace the progress of their genius as far as it is now possible to discover it, through all its modifications and changes; to observe what different tinctures, as one may say, it has received, from the many different climates, people, and customs, through which, as so many strainers, it has passed. But as this is a work of a much longer detail than can be executed in this place, we shall leave the further prosecution of this notion, to a more favourable opportunity. We cannot however but testify our surprise, that in an age in which the study of antiquity is so much in fashion, and so successfully applied to so many valuable purposes, whether religious or civil, this language alone, which is the depository of the manners, customs, and

notions of the earliest inhabitants of this island, and consequently seems to promise, on an accurate review of it, the most authentic accounts of many things useful for us to know, should remain in a state, not only of total abandon, but, which is more astonishing, in an age so happily distinguished from all others, for freedom of thought, love of knowledge, and moderation, this people and this language should be alone persecuted and intolated.

As for what concerns the following poems, and their author: As they are published in the GALIC language, only those that understand that tongue, are competent judges of them; and he submits them to their censure and indulgence; all his ambition being, to approve himself a lover of his country, and an inoffensive man.

For the more easy perusal of this work to those who are not expert in reading the language, though perhaps their mother-tongue, the following general rules are laid down, called by our grammarians the pronounciation of the secondary mutes. bh is always pronounced as a v consonant: as, from Brú (a belly), Do bhru (thy belly), must be read as if written Do vru. ch as the Greek χ, or as the Scots pronounce the ch in the words character and chaos: as, Mo chlann (my children),

children), must be read as if written Mo
 xlann. dh before a vowel, whether in the
 beginning or middle of a word, has the same
 pronounciation with y. So, Dhofan (unto
 him), and Gradbach (tormenting), must be
 read as if written Yofan, Grayax. fh is ne-
 ver at all pronounced. So, O fhir ! (O
 man !), Fhuil fein (his own blood), must be
 read O 'ir ! 'uil fein. gh is commonly pro-
 nounced as dh : so that these two letters are
 often used indifferently. mh is pronounced
 as a v consonant. So, Mo mhallachd dhofan
 (my curse unto him), must be read, Mo
 vallaχd yofan. ph is always pronounced as
 in the English. sh is pronounced as h alone,
 though s be commonly equal to the English sh.
 So, Sean (old), is to be read, Shean : but
 when the sense is changed, as if one was say-
 ing, O a shean duine ! (O old man !), the f is
 not to be pronounced, but read as if written
 O a hean duine ! But being (as we call it) the
 possessive letter, it must always be used. th
 has the like pronounciation. So, A theine
 loisgich ! (O burning fire !) must be read A
 heine loisgiχ.

It is likewise to be observed, *that t loses
 its sound after t. So, Feadh an tsaoghail
 (through the world), is to be read, Feay an
 taoyail. And also all the vowels that have
 this accent (') above them are to be pronoun-
 ced

ced long, in whatever part of a word it may occur.

No pains have been spared to render the language as plain and intelligible as reasonably can be expected. And in order to make the force and sound of the syllables approach as near as possible to that of the English, and to the more usual pronunciation of the generality of the highlanders, some quiescent letters formerly used in the Galic are thrown out; letters are frequently transposed; and some are changed, especially in words whose terminations are bh, instead of which, n and on are commonly used. As these innovations are intended for obtaining the ends above mentioned, it is hoped none will take them to be any trespass upon grammatical rules.

De AUCTORE testimonium.

O Ptine quem tellus genuit montana poeta,
 Zoilus (euge!) tuum memo momordit opus.
 Quis negat antiquam patriæ splendescere linguam
 Ingenii mirâ fertilitate tui?
 Te licet eripiat fatum, tua fama manebit,
 Atque tuas laudes secla futura canent.
 Græcia Mæonidem jactat, Latiumque Maronem,
 Tu quoque Montanæ gloria gentis eris.
 Macdonaldorum cognomine nate vetusto
 Nobilium, vates ingeniose, vale.

D. M——.

An CLAR-INNISEACH.

Taobh.

M oladh an ughdair do 'n tsean chàoin Gbailic	1
Guidhe, na urnaidh an ughdair, do 'n Cheol- rai	7
Moladh Moraig	11
Mio-mholadh Moraig	26
Oran an tSamhraidh	36
Oran a Gheamhraidh	43
Oran na Fineacha Gaidhealach	51
Oran nuagh	59
Moladh air pìob mhoir Mhic-cruimein	65
Oran ringhoil a bhottuil	75
Ault-ain-tfucair	82
Oran a rinn duin'-uasul d'a chèile, &c.	94
Oran-luaigh no fúcaidh, &c.	98
Oran Mhorbhair Mhic-Siomoin	103
Oran do Ranall óg Mac-Mhic-Ailen, &c.	109
Oran a rinneadh a bhliaghna 1746	116
Oran nam bodach	123
Oran árrait	134
Oran do 'n gairir am breacan uallach	139
Oran úr	144
Oran Bachoil	147

Marbhrainn

Marbhairinn do pheata Colum	150
Marbhairinn na h-Aiglonnaich	153
Oran do 'n gairir Tinneas na h-urchaid	159
Oran air sean-ghais	161
Marbhairinn Rì Tearlach I. le Montrose	166
Le Montrose an uair bha e fein sa bheinne bàis	167
Le Montrose do 'n pharlamaid, eidir-theangaich	
le	169
Oran do 'n gairir an Airce	170
Moladh a Chaimbeulaich dhuibh	186
Comh-radh, mar go b' ann eider caraid agus namhaid an Uisgebh	192

A I S-

A I S - E I R I D H

N A

Sean Chánoin Albannaich ;

N O,

An nuadh Oranaiche Gaidhealach.

Moladh an úghdair do 'n tsean chánoin Ghailic.

G U R h i 's crioch árrait .
Do gach caint fa 'n ghréin,
Go 'r smuainti fháfor
A phártachadh ri chéil' ;

Ar n intinnin a rúsgadh,

Agus rún ar crí,

(Le 'r gníomh, 'f le 'r giúlan,)

Súrd chuir air ar dí.

'S go laoigh ar beoil

A dh' iobra Dhia na 'n dúl,

'S i h ard chríoch mhór,
 Go bi toirt dósan cliu.
 'S e 'n duine féin,
 'S aon chréatair réasont ann,
 Go 'n d' thug toil Dé dh'a,
 Gibht le bhéul bhi caint :
 Go 'n chum e so,
 O 'n uile bhrúid go léir ;
 O ghibht mhór phríosóils',
 Dheilbh na íomhaidh féin !
 Nam beirte balbh e,
 'S a theanga marbh na cheann,
 B' i 'n iargoin shearbh i,
 B' fhearr bhi marbh no ann.
 'S go h ioma cánoin,
 O linn Bhabel fuair
 A' sliochd sin Adhamh,
 'S i Gháilic a thug buaigh.
 Do'n labhradh dháicheil,
 An urram árd gun tuairms',
 Gun mheang, gun fháillinn,
 Is urra cách a luaigh.
 Bha Gháilic ullamh,
 Na glóir fíor ghuineach cruaiigh,

Air feadh a chruinne
 Ma'n thuileich an Tuil-ruagh.
 Mhair i fós,
 'S cha teid a ghlóir air chall
 Dh' aindeoin gó,
 Is mio-rúin mhór na 'n gall.
 'S i labhair Alba,
 'S gallabhodaiche féin;
 Ar flaith, ar priunnfai,
 'S ar diucanna gun éis.
 An tighe comhairl' an Righ,
 'Nuair shuigheadh air béinn' a chúirt,
 'S i Ghailic líobha,
 Dh' fhuasgladh snuim gach cúis.
 'S i labhair Colum,
 Alloil a chionnmhóir,
 Gach mith, is maith,
 Bha 'n Alba beag is mór.
 'S i labhair gaill, is gaidheil,
 Neimhchleirich, is cléir,
 Gach fear is bean,
 A ghluaisfeadh teang' am béul.
 'S i labhair Adhamh,
 Ann a phárrais féin,

'S ba shiubhlach Gáilic
 O bheul álainn Ebh.
 Och tha bhuil ann !
 'S uireasach gann fa dhí,
 Gloir gach teanga
 A labhras caint seach i.
 Tha Laidiunn coimhliont',
 Torrthach, teann na 's leoir ;
 Ach sgalog thráilleil
 I do 'n Ghailic chóir.
 Sa 'n Athen mhoir,
 Bha Ghréigis córr na tím,
 Ach b' ion d'i h ordag
 Chuir fa h ór chrios grinn.
 'S go mín, slim, bóidheach,
 Cuirteil, ró bhog líobh',
 An Fhraincis lóghar,
 Am pailis mór gach Ríogh ;
 Ma thagras cách orr',
 Pairt d' an ainbhfheich' féin,
 'S ro bheag a dh' fhágas
 Iad do dh' agh na cré.
 'S i 'n aon chánoin
 Am béul na 'm bárd 'f na 'n éisc,

'S fearr go caineadh,
 O linn Bhabel féin.
 'S i 'f fearr go moladh,
 'S a 'f torrthunnaiche gléus,
 Go rann no laoidh,
 A tharraig gaoth roi' bhéul.
 'S i 'f fearr go comhairl',
 'S go gnomhach chuir go féum,
 Na aon teang' Eorpach,
 Dh' aimhdheoin bósd na 'n gréug.
 'S i 'f fearr go rosg,
 'S air chosamh a chuir duain ;
 'S ri cruaiigh uchd cosgair,
 Phrofnachadh an tfluaigh.
 Ma choinne bár,
 'S i 'f tábhachdaich bheir buaigh,
 Go toirt a bháis
 Do 'n eugcoir dháicheil chruaigh.
 Caint laidir, rithteach,
 Is neimhliotach fuaim ;
 'S i seadhóil, sliochdor,
 Brioscghlorach, mall, luath.
 Cha 'n fheim i iasad,
 'S cha mhó dh' iarras uath' ;

O 'n tsean mhathair chiatoch,
 Lan do chiadamh buaigh !
 Tha i-féin doannan,
 Saibhir, maoineach, slán ;
 A tighean-taifce,
 Dh' fhoclabh gasda lán.
 A' chánoin, scappach,
 Thaippi, bhlasta, ghrinn !
 Thig le tarstar
 Neartor, o beul cinn.
 An labhairt shíolor,
 Líonor, 'f mílteach buaigh !
 Shultor, bríoghor,
 Fhíorghlan, chaoi nach truaill !
 B' i 'n teanga mhilis,
 Bhionfhoclach, 's an dán ;
 Go spreigeoil, tioram,
 Ioroltach, 'f i lán.
 A chánoin cheolor,
 Shóghor, 'f glórmhor blas,
 A labhair móirshliochd
 Scóta, is Gaidheil ghlais.
 'S air reir Mhic Comb,
 An t ughdar mór ri luaigh !

'S i 's freamhach óir,
'S ciad ghrámair glóir gach fluaigh.

*Guidhe, no urnaigh an ughdair, do 'n Cheol-
rai, &c.*

A Cheolrai mhór tha 'n tamh go h árd,
Seallamh a níos ;
Nach cluinn sibh ar daltan air lar,
Ag atach a chios ?
E lúdhadh a ghlún' ris a pháirc,
'S a shuilin a suas,
'G asnachadh uirasan báird,
Gun cháird a nuas.
Laoigh a bheoil le criodha tiom
D' an iobuirt go cruaiigh :
Freasdlabh do 'n altair 'f an tím ;
Diolabh dh'a duais.
A naonair, inghinn' Jupiter áird,
'S Mhenemhofene chaoimh ;
Séidibh m' aignidh le 'r piobanabh áidh
'S deilbhim meadrach nach claon.
A Chlio, mhaifeach, thaobh barrachd t aos,
'S

'S do bhreth roimh chách,
 Cha 'n iarram d' a d' bhuaghans' ach braon,
 'S bi'dh m' achoini páit.
 Urania, tilg chugam d' a d' ftoir,
 Na dh' fhosglas mo bhéul,
 Sgaoil mo ghlasán le t eochraichin óir ;
 Taisbein do dhéirc.
 Chaliópe, a reil-iuil ná'n duan,
 Réitich mo shnuim ;
 'S cuir facaill thoite, ghéur, chruaigh,
 Go luath nam chuim.
 Euterpe a bhertis na rann,
 An amalaidh ghrinn,
 Locair go snasda gach siolladh d' am chaint ;
 M' fhaobhar 's mo rinn.
 Erato, a chiste na maoin,
 Fileonta deas, gleus mo mheòbhair,
 'S thoir dhomh d' a d' thaifg,
 No dh' fhonus treis.
 A Mhèlpimone, air m' uireasbh fóir,
 As t uluidh lán mhaoín ;
 O 'n dh' fhonus lium páirt do 'n th' agad do
 chórr,
 Cha bhi m' achoinin daor.

A Herpsicore, a mhuime na'n duan,
 'S páirt do chuile na frí,
 Cuir crambos taitneach nam chluais,
 Am bi cruas agus brígh.

A Pholihimnia, 'f gealchraicneach cruth,
 Go tu 'f oige 'f an tsreth,
 Do chomoradh milis, fileont seach stuth,
 Sirim go sèth.

A Thalia, le t ola ro thlá,
 Suath roithin mo ghléis ;
 Lig siubhal is glé 'f aobhar 'f le t ádh,
 Go labhairt d' am bhéul.

Appollo, tha m' intinn chomhrag,
 Ri speilg do chreig ;
 Fags' i gun dáil, sothluibte mar ghad
 Coiniulach bog.

A Mhinerbha, oide na ffol,
 'S a chéidse na fil ;
 Cuir aon dufan facall am char,
 'S tuilleadh cha fir.

Na tugabh dhomh saothair ní glagan 'f a
 chluais,

'S do thuigse bhio's fás ;

Mar chaochcnuasaich cruinn a ní fuaim,

B

Gan

Gan eitinn na lár.
 Gabhaidh sibh-pféin, go h ard ar staid,
 Ri íobairtín beag,
 Nochdaidh mise mo chomus go lag,
 'S éugcoir mar creid.
 Tha spérin mo chomuis, cumhung na 's leoir,
 Go farfaing mo mhíonn,
 Go balla thogáil ar sté cho'-mhór,
 'S clach-shnaite d' am dhí.
 Caint-shnafda d' am dhí, go straichte mo
 thoil,
 Tha me falamh do sgil;
 'S ní gun fusbaint ealain gun sgoil,
 Air fuibsec mar mhill.
 Gur h aímhgheur mo phenn, 's neamhscait-
 each mo bhil,
 Mo cheann cha mhol;
 Mo phaipeir is m' inc tha iad lán do chron,
 'S uireseabh sin.

Moladh

*Moladh Moraig. Air fonn Piobaireachd.**Urlar.*

'S Truagh gun me 's an choill
 'Nuair bha Moraig ann,
 Thilgimit na crainn
 Co ba bhóich againn :
 Inghinn a chúil doinn,
 Ar a bheil a loinn,
 Bhimit air ar broinn
 Feadh na rósanan ;
 Bhreugaimit sinn-shín,
 Mireag air ar blíon,
 A buain shobhrach míonbhui
 Na cófagan :
 Thennimit ri strí
 'S thaoghlaimit 's an fhrí,
 'S chaillimit sinn-shín
 Feadh na strónagan.

Urlar.

Suil mar ghoirdhearc driúchd
 Ann an ceo mhaidin ;
 Deirg' is gil' na d' ghnúis
 Mar bhla óirfeidin.

Shuas choi'-min ri plúr ;
 Shios garbh mo chúluidhchiuil ;
 Grian na plaineid coúrs,
 A measg oighiannunn ;
 Réulla glan gun smúir
 Measg na rionnag-uill ;
 Sgathan-maise air flour
 No bóichid u ;
 Ailliugan glan úr,
 A dhallas ruisc go'n cúl ;
 Ma's ann do chriaghaich ú
 'S abhar móir-iunaidh.

Urlar.

O' n thainig gné do thúr
 O m' aois óige dhomh,
 Nir facas créatair dhiu,
 Ba chomh-glórmhoire ;
 Bha Malli 's dearbha caoin,
 'S a gruaigh ar dhreach na'n caor ;
 Ach caochlaideach mar ghaoi,
 'S i ro óranach ;
 Bha Pegi fad an aois,
 Mar bhith sin b' i mo ghaol ;
 Bha Marfaili fíor aottrom,

Lán

Lán neonachais ;
 Bha Lili a taitne rium,
 Mar bhith a ruigs bhi fiunn ;
 Ach cha ba shá buirniunlaid,
 Do 'n Mhoraigs' iad.

Siubhal.

O ! 's coma lium, 's coma lium,
 Uile iad ach Mórág ;
 Rioghainn dheas chulach
 Gun uireasabh fólum ;
 Cha 'n fhaidhir a tiunnail,
 Air mhaife no bhunailt,
 No 'm beusamh neamchumonta,
 Am Muile no 'n Leoghus.
 Go genmni deas furanach,
 Duineoil gun mhórchuis ;
 Ar thaogha na cumachd,
 O mullach go brogamh ;
 A néul tha neamhchurri,
 'S a h aignidh ro lurach ;
 Go bríodalach, cuireideach,
 Urramach, feolta.

Siubhal.

O guiliugag, guiliugag,
 Guiliugag

Guiliugag Morag !

Aice ata chuluidh

Go cuiridh na 'n óigfhear' ;

B' é 'n t aidhir 's a fúlos,

Bhi sínte ri t ulaidh,

Seach daonnan bhi fuireach

Ri munuran pófaidh.

D' am phianadh, 's d' am ruagadh,

Le buairidh na feola ;

Le aiflingin connain

No colna d' am leonadh ;

'Nuair chidhinn ma m'choinnimh,

A ciochan le coinnil,

Theid m' aignidh air bhoilich,

'S na theine dearg fólais.

Siubhal.

O fairigan, fairigan,

Fairigan Morag !

Aice ata chroiteag

As toite 's 'n Eorpa ;

A ciochan geal criostoil,

Na faice tu ftoit' iad,

Go 'n tairnidh go beagnair',

Cenn-eaglais na Róimhe.

Air

Air bhuige 's air ghile,
 Mar lili na lónan ;
 'Nuair dheana tu 'n dinnidh
 Go 'n cinnidh tu deonach ;
 An deirgiod, an grinniod,
 Am minead, 's an tinniod ;
 Go 'm b' áfainn chur spionnaidh,
 Agus spioraid a feoil iad.

Urlar.

Thogaimit ar fonn,
 Anns an ógmhaidinn ;
 'S Phebus 'dath na 'n tonn,
 Air fíobh órensin ;
 Fa'r céil cha bhiodh conn,
 Ar fga' dhoir' is thom,
 Sinn air daradh trom
 Le 'r cuid gorraileis ;
 Direach mar go 'm bíodh
 Maoifeach 's boc a frí,
 Cromrtaig a cheile dían
 Timchiull óganan :
 Chaillimit ar clí
 Ag gairechdich linn-shín,

Le

Le bras mhacnas dian sin
Na h ógalachd.

Siubhal.

O dastram, dastram,
Dastram Morag !
Rioghainn bhoi bhaistalach,
Leacruiteach rófach ;
A gvuaidhin air lasadh,
Mar an lasairchlach dhaite,
'S a deud mar a sneachda,
Cruinn-shnaite an dlu órdo.
Ri Venus chomhtlachdor,
An taitneachdainn fheolor ;
Ri Dido cho'-maifich,
Cho'-snafor 's chomh-córr r'i ;
'S e thionsgain dhomh caithibh,
'S a laodaich mo raithin,
A bhallag ghrinn ladhach,
Chuir na gaithionsa m' fheoils'.

Siubhal.

'S mar bíthinn fa ghlasamh,
Cruaigh phaisgte le pósadh,
Dh' iobrainn criogha mo phearfann,
Air an altairse Moraig ;

Go

Go 'n liobhrain gun airfteil,
 Ag ftoilibh a cas e;
 'S mar gabhadh i tlachd dhiom,
 Cha b'f had a sin béo me.
 O 'n urrum, an urrum,
 An urrum, do Mhóraig!
 Cha mhor nach do chuir i
 M' fhuil uile as a h órdo;
 Go 'n d' rug orra ceumtuiflidh,
 Fa iomachd mo chuiflion,
 Le teas is le murtachd,
 O mhochthra Diadomhnaich.

Siubhal.

'S tu réulla na 'n caillion,
 Lán lainnir gun cheo ort;
 Fíor chomhnart gun charraid,
 Gun arral, gun bhéolam;
 Choi'-min ri cloigh eala,
 'S choi'-geal ris a ghaillinn;
 Do shengshlios féamh fallain,
 Thug barrachd ar móran.
 'S tu Bainriogh na 'n ainir,
 Cha sgallais an cómhradh;
 Ard foinni na d' ghallan,

Gun bhallart, gun mhiórchuis;
 Tha u coimhliont na d' bhallamh,
 Go h insgineach athlamh;
 Caoin, mechire, farast,
 Gun fhathrom, gun rópal.

Urlar.

B' fhearr go bithinn sgaoilt'
 As na córdamhsa,
 Thug me tuilleadh gaoil
 A's ba chóir dho' dhuit;
 Go d' thig fa dhuine tabm,
 Go droch ghniomh bhio's blaón,
 Cuireadh é cruaigh-shnuim
 Air o 'n ghórraich fin :
 Ach thug i fo mo chiall,
 Uile uam go trian;
 Cha 'n fhaca me riabh
 Tiunnail Móraigs',
 Ghaid i uam mo chrí,
 'S shlad i uam mo chlí,
 'S cuiridh i 's an chill,
 Fa na fódamh me.

Siubhal.

Mo cheist agus m' ullaidh

Do

Do 'n chonnaire me d' fhéors' u,
 Le d' bhroilleach gealthuireid,
 Na mullaichion boidheach ;
 Cha 'n fhaidh me do dh' fhurus,
 Na ni mionaid uat fuireach,
 Go d' tha buarach na dunach
 D'am chumail o d' phósadh.
 Do bheul mar an tfríst,
 'S e milis ri phógadh,
 Choimhdearg ri bhermilion,
 Mar bhileagan rósan :
 Go 'n d' rinn u mo mhilleadh,
 Le d' Chupid d' am bhioradh,
 'S le d' fhoidion caol biorach,
 A rinn ciothrann fa m' chóta.

Siubhal.

Tha me lan mullaid,
 O 'n chonnaig me Morag,
 Chomhtrann ri clóch-mhuillinn,
 Air lunnabh d'a féoladh :
 Macsamhailt na cruinniaig,
 Cha 'n eil anns a chruinnidh ;
 Mo chrí air a ghuin leat,
 O 'n chonnaig me t órchul

Na shlamagan bachullach,
 Casurlach, córnach ;
 Go fainneagach, cleachdagach,
 Dreachlubach, glórmhor ;
 Na reullagan cearclach ;
 Mar usgruichion dreachor,
 Le fudar 's an fhason
 Grianlasda, ciabh órbhoi.

Siubhal.

Do shlios mar an canach ;
 Mar chaineal do phogan ;
 Ri Phenix cho'-ainnibh ;
 'S glan lannir do chóta :
 Go múirneneach banoil,
 Gun árdan gun stannart ;
 'S i córr ann an ceneal,
 Gun ainnis gun ótus.
 Na faichte mo leannan
 'S an mhathshlogh Diadómhnaich,
 B' i coltas an aingil,
 Na h earradh 's na cómhradh ;
 A pearsa gun talach
 Air a gibhtin tha barruichd ;
 A'n, ti dh' fhág u gun ainimh,

A rinn do thalamh rud boidheach.

Urlar.

Tha saoghal lan do smaointinin feolar,
 Mamon bi'dh d'ar claonadh
 Le ghoisnichion ;
 A cholunn bheir oir'n gaol
 Ghabhail go ro fhaoin,
 Ar striopachas, air craos,
 Agus strotholachd :
 Ach cha do chreid me riabh
 Go'n do sheas air sliabh,
 Aon te bha choi'-ciatoch
 Ri Móraigs' ;
 A subhaileion 's a ciall,
 Mar go 'm biodh baidia.
 Leugh i crí am chliamh
 Le cuid órrachan.

Siubhal.

Ar comhairle na ceilibh or'm.
 Ciod eile a h eir no ni me ?
 Ma 'n rioghainn ba tearc ceileireadh,
 A sheinnedh air an fhídeig ;
 Cha 'n fhaidhir a lei't eile so,
 Air tior-mór no 'n oilenibh ;
 Coimhiumlain,

Coimhiumlaín, 's coimheireachdoil,
 Coimhteiridneach, 's coimhbíogail.
 'S ní cinn téach gur ní deireasach
 Mar ceilir fo air Síona,
 Me thuitim an gaol leathphairteach,
 'S mo cherenion am dhiobhail ;
 Cha 'n eil do bhúrn a Seile fid,
 No fhneachd an Cruachan eilideach,
 Na bheir aon fhionnachd eiridneach
 Do 'n teine a 't' ann am ínsin.

Siubhal.

'Nuar chuala me ceol leudanach
 An fheadain a bha 'g Moraig,
 Rinn m' aignidh damhsa beudarach,
 'S é freagra dh' á le sólas ;
 Séamh úrlar, fochdair, leudurra
 A puirt, 's a meoir a breabbadaich ;
 B' e fid an oirfeid euggurra,
 Do 'n bhéus na creuga móra.
 Ochóin ! a feadan bailleugach,
 Cruaigh sgailleugach, glan céolor,
 Nam bionn-phort stuirteoil trileonta,
 Ré mindhíonach, bog ró chaoin ;
 A márfal comhnart staideoil sin,

'S

'S e lúthor grafor caismichdeach ;
 Fíor chruinnlúath, brisg, spalppara,
 Fa clialú braschaoín sporfoil.

Siubhal.

Chinn próis, is stuirt, is sprachdolachd,
 Am ghnúis 'nuair bheachdaich guamag,
 A feinn an fheadain tiorolaich,
 B' ard íolach ann am chluasabh ;
 A suain-cheol, síotha mireneach ;
 Mearstoirmeil, poneoil, mionaideach ;
 Na b' fhoirmeile nach síredhmit,
 Ar mhirid ri h uchd tuasaid.
 O 'm buille meoir ba lommorra,
 Go pronnadh a phuirt uairich !
 'S na h uilt ba lúthor cromaídhín
 Ar thollabh a chraínn bhuaghaich !
 Gun flaoídmheoirich, gun ronnaireachd,
 Brisg, tioram, sóchdair, collaídeach ;
 Geal-lúdag na 'n gearracholluinnín,
 Na craplú, loinneoil, guanach !

Urlar.

Chaisgimit ar n íot
 Le glain fhíon a sin,
 'S bhuailimit go dian

Air

Air gloir shíobhalta ;
 Tuilleahd cha bhiodh ann,
 Gos an tigidh am,
 A bhi cluich air dam,
 Air na tíodhan sin :
 Dh' ólaimit ar dram,
 Dh' fhógradh uainn gun taine,
 Gach ní chuireadh maill
 Air bhi míogchuisseach ;
 Maidh'dean na'n ciabh fann,
 Shniomhanach na 'n clann ;
 Mala chaol, dhonn, cham,
 Channach, fhíonolta.

An crúnluath.

Mo cheann tha lán do sheillenibh
 O dheilich me ri d' bhriodal ;
 Mo shrón tha stoipte a dh' elebor,
 Na deil, le teine dímbis ;
 Mo shuilion tha choi'-deireasach,
 Nach faic me gné gun telescop,
 'S go d' bhiodh méadachd beinnidh ann
 'S ann h eirinn gur a fríd é.
 Dh' fhalbh mo chédfi corporra
 Go docharach le brúadar,

'Nuair

'Nuair shaoil me fortan thorchairt domh,
 'S me 'm thorroichim air mo chluasaig :
 Ar dufgadh as a chaithrem sin
 Cha d' fhuair me ach ion failéus d'e,
 An ionad na maoin bearraideach
 A mheal me go seachd uairion.

Ach, ciod thug me go glan fhaireachadh,
 Ach carachadh rinn Cluanag :
 'S co so, o thus, ba Mhorag ann,
 Ach Siona an órfhuilt chuachaigh ;
 'Nuair thúr i go 'n do lagaich me,
 'S go féimin rag chuir stalcaidh ann,
 Go 'n d' rinn i draoidheachd-cadoil domh,
 Rinn cruaiigh fíor rag d' am luaidh'.
 Bha chleasachdfa choi-fíonolta,
 'S coimhinnleachdach mancuairt d'i,
 Nach faodainn shín thaobh fiobholtachd,
 Gun dligheadh críon thoirt uam dh'i ;
 Go 'n thiuntaidh me go h ordoil r'i ;
 'S go 'n shaoil me go 'm b' i Mórág i ;
 'S go 'n d' aig me na pógan d'i,
 'S cha ro' d' a coir dad uaith'.

D

Mio-mholadh

Mio-mholadh Móraig.
cheudna.

A Mhuideortaich dhuidh dhána
 Na geurfhocáill,
 Sguir do d' bhurt 's do d' tálmhagadh
 Pleideasach;
 Támh do d' sgeig dhiom trá,
 'Neo rigim Ailen Bárd,
 'S gach fili go bheil cás
 An Duineadann diom;
 Bheir iad ort go sgáin,
 'S go fail u uil 'o d' chnaimh,
 Na d' mhaol-lóbhran granna
 Maol déistinneach;
 Sin an duais atá
 Agadfa na d' ghrádh,
 'S na d' mholadh magoil bá
 A bhalaoidh bheulfharfuing.

Urlar.

'S maith gun bhith 's an choill,
 'Nuair bha Morag ann;
 A bhainpheacach sin gun loinn,

Lán

Lán do dh' fhotus int' ;
 An dubhfhaclach **gun sgoinn** ;
 'S a subhailcion ar foill ;
 A caoin, 's a h ascaoin **roint** ;
 Lán do ghóisnighion ;
 Ma ghabhar i mar chí,
 Tha sgeamh amuidh gle **liobh** ;

Ach, fa sin **tha miltion** ;
 Do dhóibhertion :
 'S coimhlionor **car na crí** ;
 'S fear tha air a tí,
 'S mín mhachraichion **na rioghaich** ;
 Do nóinenibh.

Urlar

'S ioma craobh 's an **choill** ;
 Tha fíor loineagach,
 Blath is cairt a crainn
 Go fíor shóghraghach ;
 Ach gearr i fíos gun mhaill,
 'S fiach i as a broinn ;
 'S gheibh u fíocla **goir** ;
 Agus cóson int' :
 Cha dean saor go brách,
 Féum d'a bun, no bárr :

Fiui chríon gun stá,
 B' i an t olc boigheach i
 Leagar i gun dáil,
 Spealltar i air blár,
 'S loisgir i go fás i
 Na beoghriosaich.

Urlár.

Shaóil me go ba mhoidiunn
 A Mhorags',
 An Sírens' a rinn m' fhoill
 Anns na fronagan ;
 An té s' a bhá na troit,
 Ri mile fear man d' rinn
 Mise, 's an cheart oich ad
 Dad cómhraidh r'i ;
 B' iad rionnagan an áigh,
 Fa'n d' rugadh mise blá,
 Nach deachas fad air raidin
 No feola l'é :
 'S milteach fear a cháigh,
 Go nach d' fhuair iad páist ;
 Feur cha chinn go brách
 Air na mor-raidin.

Siubhal.

Siubhal:

An apa ghéarr bheagnarach,
 Fhreagarach, leomach;
 Bharracaideach, dhreigeifeach,
 Leisgeulach, dhólach;
 Antlachdor, fgeigeifeach,
 Champarach sheufgehorpach;
 Shanntach air fleasgaichion
 Bheudfhaclach, ghódoch.
 Tuairneag ghorm, bhalltartach,
 Stannartach, róiceach,
 Bhrioscghlórach, anartach,
 Ghangaideach léiceach;
 Ro uaful na barail,
 'S gun int' ach fíor chaileag.
 'S toir a breatha fíor shalach,
 O fhaillein an ótraich:

Siubhal:

Cruinn aodann a mhunci
 Air crupadh ri chéile;
 A fuilin ar lasadh
 Mar laifidh na 'n éilion,
 Lán cailidair prabach,
 Gun mhala, gun rasg orr;

'S a h urla lán chlaifion,
 Go caifreagach féitheach,
 Craiciunn a ciobhuill,
 Ar a righ go h éidich,
 Mar laoihdean ar cómhlaidh,
 Fíor neonach a speuthar,
 A ceanna'igh uile neamhthaitneach,
 Lán do mhíó-loinn mí-thlachdor,
 'S a h anail air malcadh,
 Le brachan a téudaich,
 Siubhal.

Brú thana mar dhuma,
 Neamhchulach air séididh,
 Chomhcruaigh ris an ungall,
 Gun chumachd air fréine,
 A da chiarsporan fhalamh,
 Mar chochuill da mharaig,
 Air son chioch ag an arrachd,
 'Siorfán-galoir d' an t-éumadh,
 Corp uinfin gun soltachd,
 Mar go locradh tu déile ;
 Choimhtioram ri clostach,
 No sean ofnach air sgréubhadh,
 'S bí'dh rúbail, is roccuill,

Urdu.

'Sgap 's a sgaoil, gach dúbhradh, ibhagad A
'S gach ceothoireachd ; m'fhàin i m'fhàin i m'fhàin
Dh'idir me bhean bhréun, a crochadh a crochadh a crochadh
Na fìor dhaithibh p'féin ; m'fhàin i m'fhàin i m'fhàin
'S mairg neach nach dean sìreup
Ris an f'heolrachd, a' f'heolrachd, a' f'heolrachd

Cochd (chron) neamhloinneoil.

Garbh

Garbh,

Garbh, doireach, le múrnich ;
 A bheuddugag choireach ;
 'S fíor bhéudag na clainne,
 A fuair a h arach 's a h eilean
 A sgoil-deilis na siursachd,
 Poll-búiridh nam balaoch,
 Ann an caithrem na dámhair,
 'S ioma siol chaidh na d'chroits,
 Go nach loitichir bárr dhith ;
 Cha chinn coinneach no toradh,
 Ma chloich bhí'or a roladh ;
 O 'n sguir mise d'a d' mholadh,
 Duisgim donus no dhá dhuit.

Siubhal.

A bogadh nan togradh,
 Cha 'n obadh i míltin ;
 Bhi fairtheadh a crottaig
 Air fodur b' e mílseir ;
 Dh' aithnit eibhnis, is sogan,
 Moran miogchuis, 's fodain,
 Na h urluinn bhríochdaich,
 'Nuair dh' fhosglaid na brísníon,
 Na 'm biodh sár shodair
 Do bh—d—r maith dílis,

Na ghalop, 's na throtan,
 A rotadh a siothlill;
 Bhiohh Morag ro thoileach;
 Lán úgaig is goithlín;
 B' fhurust fhaicinn nach b' oil;
 Bhí foithlidlí a h íochdair.
Siubhach

Do dh' oirlichion aorri
 Toimh'sim baobhag na 'n Gaidheal;
 O mhullach a baiste,
 Sios traiste g' a fáilbh;
 A fiuch-shron phluccanach roidi;
 Le sean droch clap air groddadh;
 A salt gadmunnach forcach;
 Dóite doideach air craiceadh;
 Air pealladh, air ríoradh;
 'S air sílidh, gun chíreadh;
 Leis na sporabh na 'n íosadh;
 Le piorradh na 'n íngnín;
 Le ochd gathair a síridh;
 Lorg 's blá anns gach innis;
 Nach sag ionad gun síoladh;
 'S cuile-gine na fíotha.
Na

Urlar

Gearr-mhattagan nan áird,
 Ordag bhréun-laodhrach;
 Le lorc-chuagan sáil-chuspach;
 Déistinneach;
 Dearg-ghagach na n'áirne;
 Mhuthuirneach air crámh;
 Lán ain-fheoil a da' spáig;
 Fa na fleisimh aic;
 Tarr breac, gobhlach, fás;
 Airnion a chinn áird;
 Fíor shimileir na sgáth;
 Air na h'éabhlagan;
 Garbh-ghaoifneach 's tiugh cárr;
 Dubh-shradach gun sláth;
 Fíor bhotrumaid na sárebailíon;
 Beisteimhil.

An crúnluath

Gaol an-abaich dona,
 Le foilis an dólais,
 Thug mise ann a's droch-uair;
 Do rofad na h'Eorpa;
 Go b'fhearr lium mo chrochadh;
 Na dol anns na rochdabhs;

Mo riasladh: ~~na~~ m'blòchdabh, b'fàidh fàidh
 'S mo lotadh le dòruinn; ~~na~~ m'blòchdabh, b'fàidh fàidh
 Na suathadh ri t'fhallfàidh, ~~na~~ m'blòchdabh, b'fàidh fàidh
 Fhior chaufair na rioghachd;
 Mo ghilacadh a chlisgidh,
 Le d' riobachan málteach;
 B' iad na bréugan bhi d' mholadh,
 Faiche-bhoula na sgoil-fhear',
 Gun mhaoin glain' ann d' cholainn;
 Truail' thoileoil na mílion,

'S tú báinriogh nan cailean,
 Na d' chal ag luchd diombais;
 Le daradh do phollaig
 Go 'n cromadh tu síos doibh;
 Sar árri go colluinn,
 Dol ma oifinn do thollain',
 Do dh' fhear air a tholladh,
 'S air bhoil go gibht stríopaich,
 B' e t aillein mín sgonnan,
 Teth, foinni, 's e fíor-chruaigh;
 'S da dhoirneig chruinn loma,
 Do dh' ion bollachan lion leis;
 'S tric bha giardharadh toman,

'S conachd fríd air do dhionnaig;
 'S dlu aisinge connain
 D'a d' ronnadh le fílidh;
 Fhíor chualar na ríochadh;
 Mo ghlaodh a chéigibh.

*Oran an tSamhraidh. Air John, Through
 the wood ladie.*

A N deis dho' d'fágadh is an maidin,
 'S an deallt air a choill,
 Ann a maidin ro shíleir,
 Ann a lagan beag doiléir,
 Go 'n cualas a feadan
 Go leaddurra seinn;
 'S mac-talla na creugan,
 D' a fhreagra brón bhínn.

Bí'dh am beith deaghbholtrach,
 Uroil dofrach nan cárn,
 Ri mao-bhlás driuchd céitoin,
 Marr ri caoin-dhéaradh gréine,
 Brúchdadh barralach ro' ghéugamh,
 'S an mhios cheatochsa Mháigh.

A míos breac-lapghach buailteach;
Bhainneach, bhaghach, go dár !

B'ídh gach doire dlú uaighi
'S truscan uain ump a fas;
B'ídh an snobhach a díreadh
As gach fríobhaich a 's ísle,
Roi' na cuifinnin fíomhain,
Go meadachadh blá:
Cuach, is smeorach 's an fheasgar,
Seinn a leadain nam bárr.

A míos breac-uighéach, braonach,
Creabhach, mao-rofach, aidh !
Chuirios sgeadas neamhthruailli,
Air gach áite d'a dhuaichneachd;
A dh' fhogrus sneachd le chuid fuachda,
O gheur-ghruaim nam beann árd,
'S ag mead egil roimh Phebus,
Theid 's na spéirimh na smál.

A míos lusanach, mealach,
Feurach, failéneach, blá;
'S toim na n-organ, gun mheag

'S é go guccigach, duilleach,
 Luachrach, ditheneach, lurach,
 Beachach, feilleanach, dearcach,
 Ciurach, dealltach, trom, tlá;
 'S i mar chuirnennin diamond,
 Bhratach bhoisgeoil air lár !

'S moch bhio's Phebus ag óradh
 Ceap na mór-chruach 's nam beann;
 'S bidh 's an nair fin le sólas,
 Gach ean bionnfhoclach boidheach,
 Céumadh mearbhuillion ceolar,
 Feadh phres, ógan, is ghleann;
 A chorruil chuirteach gun sgreaddann,
 Ag pór is beadurraich greann !

'S an am tighin do'n fheasgar,
 Coimhfheasgradh an am,
 Ni iad coimh-sheirm, sheamh, fhallain,
 Go bailleach, bionnghobach, alloil,
 A feinn go luichleasach daingiuinn
 A meafg uir-mheangain na'n crann;
 'S iad fein a beichdil go foirmeil,
 Le toirm na'n organ' gun mheang.

Bi'dh

Bi'dh gach créatair do laigid
 Dol lé suigeort do'n choill ;
 Bi'dh an dreathunn go balcont,
 Foirmeil, talccorra, bagont,
 Sior chuir fáilt ar a mhaidin,
 Le rifeid mhaifich, bhuig, bhinn ;
 Agus róbin d'a bheusadh
 Air a ghéig os a chinn.

Gur glan gaill fheadan richir
 A feinn na'n cuilinnin grinn,
 Am bárr nam bilichion bláthor,
 'S an dos na lom-dharag áda,
 Bhiodh 's na glacagan fáfaich
 As cubhrai fáilidh na fion ;
 Le d' phuirt thriolonta, shiubhlach,
 Phronnar lúthor le díon.

Sid na pairt a 's glan gearradh,
 'S a 's ro eallonta roinn ;
 Chuireadh m' intinn go beadradh,
 Gialú t fheadain ma'n eadradh,
 'N am do'n chrodd bhi d'a leigidh,
 An ianis bheittir 's an choill ;

'S tu d' léig air baidell rí cionthar,
An grianan aonchallach cráinn.

Bí dh bradan sen-gmhéar na fíor-uisc,
Go brisg, slinnleimneach, luath;
Na bhúidhne tarrraighealach, lannach,
Go h iteach, dearg-bhallach, carrach,
Le shoillein airgid d'a carradh, co ghéig a air
'S mionbhreac lannireach tuar;
'S e-fein go tromghobach uillamb,
Ceappadh chuileog' le chuain.

A bhealltuin bhog-bhailceach, ghriahach,
Lónach, lianach, mo ghráigh,
Bhainneach, fhinn-mheagach, luacrach,
Obhnach, loinnideach, chuachach,
Ghruthach, shlamanach, mhiosfrach,
Mhiodrach, mhiosganach lán,
Uanach, mheannanach, mhaoineach,
Bhocach, mhaoiseach, lán áil.

O's fíor éibhinn r'a chluintinn,
Fann-ghéum laoih anns a chróth t'.

Go h úroil, miónbhallach; áluinn;
 Druim-fhionn, gerr-fhionnach, fáili;
 Cennfhionn, colgrasgach, cluaif-dearg;
 Tarraigheal, guaineifeach óg,
 Go mogach, bogladhrach, fáfor,
 'S é léim ri báirich na 'm bó !

A shobhrach ghealbhoi na 'm bruachag;
 Gur fannaigheal, snuaghor, do ghnúis !
 Chinneas badanach, cluasach,
 Mao-mhín, bagonta luaineach;
 Gur tu rós is fearr cruadal
 A ní gluasad a h úir;
 Bídh tu t eideadh a 's t earrach
 'S cách ri falach an súl.

'S cúbhrai fáilidh do mhuineil,
 A chriof-chomhchuluinn na 'n cárn !
 Na d' chruinn bhabbuidion ríobhach,
 Lóinneach, fhad-luirgneach, fgiobhach,
 Na d' thoim ghiobbagach, drechmhín,
 Bharr-bhoi, chafurlach, árd;
 Timchiull thulmasan díobhair
 Ma'm bi 'm biadhíonain a fás.

'S go bì froinifin boifgeoil
 A thilgis foineal na 's leoir,
 Ar gach lúbhghort do neonan,
 'S do bharramh shaimmirin lóghar ;
 Marfain is leasachan soilleir,
 Do dh' fheuda-coille na'n cós,
 Timchiull bhoganan loinneoil,
 A 's tric an eilid d' an cóir.

'Nois treigidh coileach a ghuccag,
 'S caittein bruccach n arr craobh,
 'S theid go mullach na sliabhchnoc',
 Le chirc ghearr-ghobaich riabhaich,
 'S bí'dh d' a fuiri go cúirteil
 Am pillimh cúlghorma fraoich :
 'S ife freagra le túchan.
 (Pihuhú tha u faoin.)

A choileich chraobhaich na'n gerr-sgiath,
 'S na falluinne duí',
 Tha dubh is geal air miosgadh,
 Go ro oirdheirc na t itich ;
 Muineal lannireach, sgipi,
 Uaine, slis-mhín, 's tric crom !

Gob na 'm poncunnan milis
Nach faicht a fileadh na ronn !

Sid an tururaich ghlan, loinneoil,
A 's árd coilllog air tom,
'S iad ri bururus seamh, céatoch
Ann a feasgar bog céiteoin :
Am bannal gel-sgirteach, uchd-ruagh ;
Mala ruiteach, chaol, chrom ;
'S iad go h uchd-ardach, earraigheal,
Ghrian-dhearefigni, dhruim-dhonn.

Oran a Gheamhruidh. Air fonn, Tweed
fide.

THarraig grian riogh na 'm plainéd 's na
réull',

Go sign chancer Diaceadaoin go beachd,
A riaghlas comhthrom ma 'n críochnaich é
thriall,

Da-mhiof-déug na bliaghna ma feach ;
Ach gur h e an darra, Diafathurn na dhéigh,
A ghrianstad-shamhraidh, aondéug, an la 's
faid ;

'S a sin tiuntaidh e chúrfa go séamh,
Go sef-ghrian a gheamhruidh gun stad.

'S o dh' imeich é 'nois uainn mancuairt,
Go 'm bi fuachd oir'n go 'm pill e air nais,
Bi'dh gach aon la dol an giorrad go fèim,
'S gach oiche do reir dol a fad :
Struighidh luibhion, is coill, agus feur,
Na fais-bheo ion-éuguidh iad as :
Teichigh snodhach go friobhaich na 'n crann,
Suighfidh glaoghain an suigh-bheatha asteachd.

Seachdaidh géagan glan cúbhraí na'n crann,
Bha 's an tсамhradh trom-stráicht' le meas,
Go toirleim an toradh go lár,
Go sgriosfair am bárr fár gach lios.
Guilidh feadain is creachuinn na 'm beann,
Sruthain chríostoil na'n gleann le trom sproc,
Caoi na fuarain ri meacuinn go'n cluinn :
Deoch-thunta na maoiseach 's na 'm boc'.

Luidhig brón air an talamh go léir,
Go 'n aognaich na sléibhti 's na cnoic :

Grad

Grad dubhaidh caoin-uachdar na 'm blár,
 Fal-ruisgte, 's iad fáillinneach bochd.
 Na h eoin bhuchullach bhrec-iteach, ghrinn,
 Sheinnidh baifgeonta, binn, am barr dhos,
 Go 'n teid a ghlas-ghoib ar am béul,
 Gun bhódha, gun téud, 's iad nan tost.

Sguiridh búirdeiseach sgiathach na spéir
 D' an ceileiridh grianach car treis,
 Cha feinn iad a maidnén' go h árd,
 Na fealsgurraín-chrábhach 's an phres :
 Codul cluthor go'n dean anns gach cós,
 Gabhail fagadh ann frógamh na'n creg' ;
 'S iad ri iuntrainn na 'n gathanan blá,
 Bhíodh ri dealaradh o fgáileadh do theas.

Cuirir daltachan frian-bhoi na rós
 Far mhin-chioch na 'n óir-dhitheín beag,
 Siníon guccagach lili na lón,
 Na fluran, 's gheal nóineín na 'n eug :
 Cha deobhlair le beachainn na 'm bruach,
 Crógaidh fuarachd car cuairt iad na sgep ;
 'S cha mhó chruinnicheas feilleín a mhál,
 'S thar gheal-úr-ros chrann garraidh cha srep.
 Téarnaidh

Téarnaidh bradan, is sgadan, 's gach iasg,
 O t iarguinn go fiaghrunt na'n loch ;
 'S go fan air an aigen dubh-dhonn,
 Ann an doimhneachd na fonn is na slochd :
 Na bric tharr-ai-ghealach, earr-ghobhlach
 shliom,
 Leumadh mearradha, ri usgraichion chop,
 Nan cairtealamh geamhraidh go 'n támh,
 Meirbh, sábhach, o thámh u fa 'n ghlób.

Chas is ghreannaich gach tuluch, 's gach
 tom,
 'S doite lom chinn gach fireach, 's gach glac ;
 Go'n d' obhraich na síein' feoir,
 Ba lusnach, feoirneanach brat :
 Thiormaich maodhunnan, 's ruaghaich gach
 fonn ;
 Bhéic an fhairrge 's ro thonn-ghreannach
 gart ;
 'S go 'n sgreitich an duldachd gach long,
 'S theid an camhlach nan long-phorta steachd,

 Néalaich paircion is meadoir go bás,
 Thuit gach fásach, 's gach aite fa bhruid ;
 Chiaraidh

Chìaraich monaidh nan íosuil 's nan áird :
 Theirig dathanan grafor gach luig :
 Dh' fhalbh a faileadh, a musga, 's a fonn ;
 Dh' fhalbh a maife far lompar gach buig ;
 Chaidh an éanlai go caoithioran truagh,
 Uifeag, smeorach, is cuach, & druid.

A fhraoich bhadanaich, ghaganaich úir,
 D' am b' ola 's d' am b' fhudar a mhíl,
 B' e bhlá ghrian do bhalet 's gach uar,
 Go giollachd do ghruaige le sgil ;
 'S am mhaidin thiughair 'nuair bhoisgidh a
 ghnúis
 Air bhuidhinnin driuchdach na 'n dril,
 B' fhior chúbhrai 's go'm b' éibhinn an smúid
 So dh' eiridh far chuirnein gach bil.

Go'n theirig sudhtal'mhunn na 'm bruach ;
 Dh' fhalbh an cruafach le 'n trom-lubadh flat,
 Thuit an t ubhull, an t siris, 's a phéur,
 Chuireadh bodha ar a ghéig anns a bhad.
 Dh' fhalbh am bainne o 'n eallach air chúl,
 Ma 'm bi leanaba ri ciucharan bochd ;

'S

'S go 'm pill a grian go sign thaurus nam
buagh,

'S tréun a bhuaghaichis, fuachd, & gort.

Theid a ghrian air a thurus mancuaire;
Do thropic chapricorn ghruamaich gun stad;
O'n tig ferrinn chruinn, mheallanach, luath,
Bheir a mullach na 'n cruaitichion fad;
Thig tein'-aeir, thig torunn na dhéigh,
Thig gailliunn, thig eireadh, nach lag,
'S cinnidh uisge na ghlainechimh cruaign,
'S na ghlas-léugamh, mín, fuairlicneach rag.

A mios nuarronta, garbh-fhrasach dorch',
Shneachdach, cholgurra, stoirmshionach bith;
Dhísleach, dhall-churach, chauthach, fhliuch,
chruaigh,

Bhiorach, bhuaghurra, 's tuathghaothach cith;
Dheigheach, liath-rotach, ghlíbshlemin,
gharbh,

Chuireas fgiobairion fairrge na rith:

Fhlichneach, phuntuinneach, ghuineach, gun
tiás:

Cuiridh t anail gach cáileachd air chrith.

A mios crattanach, cafadach, lom,
 A bhio's trom air an tsonnbhrochan dubh ;
 Churruiceach, chafogach, lacunn is dhonn,
 Bhrísneach, stocainneach, chom-chochlach,
 thiugh ;

Bhrógach, mheattagach, pheiteagach bhán,
 Iomacach, aranach, chaiseach, gun ghruth ;
 Le miann bruthaiste, mairt-fheoil is cáil ;
 'S ma bhio's blá nach dean tair air gné stuth.

A mios brottogach, toitteneach sóigh ;
 Ghionaich, stróthoil, fhior gheocoil go muic ;
 Littich, lághanaich, chabbaistich chórr,
 Phoitich rómafaich, róiceoil go sult :
 'S an taobh-amuigh go do thudh sinn ar com,
 Air an fháilidh gheur-tholltach gun tlus,
 'S féadar dram ol mar línige cléimh,
 A ghrad fhadas tein'-eibhinn 's an uchd.

Bì'dh greann dhubh air cuid mor do 'n
 Roinn-corp,
 O lagaich sgéamh órdha do theas,
 Do sholus ba shólas ro mhór,
 Air fragharc air lóchrann geal deas ;

G

Ach

Ach 'nuair thig e go gemini a rís,
 'S a lannir 's gach ríoghachd go 'n cuir,
 'S bui foilsen na 'n coirein 's no meall,
 'S riochdoil fíobh na 'n oir-pheall air a mhuir.

'S theid gach falmadair ball-mhaifeach úr,
 An crannaig chúbhrai chraobh-dlúdhuilleach
 cas,

Le 'n feol féinn a sheinn hymns 's a thoirt cliu,
 Chiunn a phlanaids' a chúrfadh air nais :
 Go'm bi cois hir air leth anns gach géig,
 An dascabh éibhinn air ré-shlios na 'n flat,
 A toirt lag íobuirt le 'n ceileir' d' an triadh,
 Air ehaol chorraibh an sgiath anns gach glaic.

Cha bhi créatair fa chupan na spéir,
 Sin nach tiuntaidh ri spérid 's ri 'n dreach,
 'S go 'n toir Phébus le buaghan a bhláis,
 Anam-fás doibh is cáileachdan ceart ;
 'S ni iad aif-éridh choitcheann a 'n uaigh,
 For na mhiotaich a fuachd iad asteachd,
 'S deir iad (guiliog-doro-hidola-hann,
 Dh 'fhalbh an geamhradh 's tha 'n samhradh
 air teachd.)

Oran

Oran na Fineachan Gaidhealach.

A Chomuinn ríoghoil rúnaich,
 Sar úbhlachd thugabh uaimh,
 Biodh ar roisg gun smuirnein,
 'S gach cri gun tréas gun lúb ann ;
 Deoch-flainte S—— S——,
 Go muirneach cuir mancuairt !
 Ach ma ta gíomh air bioth n' ar stamaic,
 A chailis naomh' na truail.

Lion deoch-flainte T——,
 A mhéirlich stráic a chuach ;
 B' í síd an íocshlaint' áluinn,
 Thaithbheothaichidh mo cháileachd,
 Go d' a bhiodh am bas or'm,
 Gun neart, gun ágh, gun tuar.
 Rìogh na 'n dúl a chuir do chámhlaich,
 Oir'n thar sál ri luas.

O ! tog do bhaideil árd,
 Chaol, dhionach, sháir-gheal nuagh,

Ri d' chrainnghri bídheargh, láidir,
 Go taisdeal na 'n tonn gáireach ;
 Tha Eolus ag raitin
 Go feid e rap-ghaoth chruaigh,
 O'n aird an oir ; 's tha Neptun dílis,
 Go mineachadh a chuain.

'S bochd ata do chairdion
 Ag ro mhead t fhárdail uainn ;
 Mar álach mao gun mhathair ;
 No beachainn bhreac a ghárraidh,
 Ag sionnach 'n deis a fásaich,
 Air fáilinn feadh na 'm bruach.
 Aisig cafagach le d' chamhlach,
 'S leaghais pláigh do shluaigh.

Tha na dee ann an deagh rún duit :
 Greas-ort le súrd neamhmharbh,
 Thar dhronnag na 'n tonn dú'ghorm,
 Dhriom-robach, bharr-chas, shiubhlach,
 Ghleann-chlaghach, chenn-gheal, shugh-
 dhlú,

Na mothor cúl-ghlas, garbh ;

Na

Na cuan-choiren greannach, fluagh-thorth-
ach,
'S crom-bhileach, molach, falbh.

Tha muir is tír choimh-re dhuit,
Mar dean u fein a fearg ;
Doirtidh iad na 'n ceudamh,
Na 'n laomabh tiugha, tréuna,
A Britinn, is a Eirinn,
Ma d' standard breid-gheal dearg :
A ghaifri sgaitteach, ghuineach, rioghoil ;
Chréuchdach, fhíor-luath, gharg !

Thig do chinneadh féin ort,
Na tréin-fhir láomsgair gharbh,
Na 'm bearaichibh go reubadh ;
Na 'n leoghainnimh go creuchdadh ;
Na 'n nathraichibh graid-léimneach,
A lotus géur le 'n calg,
Le 'n gaithimh faobharach, rinn-bheurra,
Ni mor éuchd le 'n arm'.

Na 'm brattaichimh lán éidichde,
Le delis géur gun chealg,

Thig

Thig Donullaich, nan déigh sin ;
 Choi'-dílís duit ri d' léine ;
 Mar choin air fásdadh éile ;
 Air chath-chrith géur go sealg ;
 'S mairg naimhde do 'n nochd iad fraoch,
 Long, leoghann, craobh, 's laimh-dhearg.

Go neartaich iad do champa
 Na Caimpbeulaich go dearbh,
 An Diuc Earraghaidhealach mar cheann orr',
 Go móralach mear prionnfoil ;
 Go b' e bheir air iunfaidh,
 B' e sid an tionsgnadh fearbh,
 Le lannamh lotach, dú'ghorm, toirteil,
 Sgoltadh chorp go 'm balg.

Go tairbiartach, glan, caismeachdach,
 Fíor tharttarach na 'n ranc,
 Thig Cluaini le chuid Pearsonach,
 Go cuanna, gleusda, graidhbheartach ;
 Le spainnichimh tennbhertichte,
 'S cruaiigh feid ri scailcidh cheann ;
 Bí'dh fuil d'a dortadh, 's smúis d'a spealltadh,
 Le sgealpaireachd ar lann.

Druididh

Druididh suas ri d' mheirghe,
 Nach meirbh an am an áir,
 Clannghill-leoin nach meirgich
 Airm ri uchd do sheirbheis ;
 Le 'm brataichoin 's snuagh feirg ortá,
 'S an leirg mar thairbh gun sgáth :
 A foirne, fearoil, niomhoil, arroil,
 'S builleach, allamh lámh !

Go tig na fiurain Leodach ort,
 Mar sheochdain 's eoin fa spaig ;
 Na 'n tuireamh lanngorm, tinnisneach ;
 Air chorraighleus strép gun tiomachus :
 An réisimeid fíor ionnolta,
 'S fáth gioraig dol na dail ;
 Am bi iomad bóchdan fuilteach, foirmeil,
 Theid le stoirm go bás.

Thig cuirinnin Chlannchamshroin ort,
 Theid meanmnach fios na d' spáirn ;
 An fhoirionn ghuineach, chaithrimeach,
 'S neamhfhiobhach an am tarruige :
 An lainn ghlas mar lasair dealanaich,
 Go gearradh cheann, is lámh ;

'S mar luas na dreige, 's cruas na creige,
Chluinnte sgreid na 'n cnamh.

Gur cinnteach dhuibh d'ar coinneachadh,
Mac-coinnich mor Cheanntfail' ;
Fir laidir, dhana, choinneolta,
Do'n fhior-chruaigh air a foinneachadh,
Nach gabh fìobh no fomultachd,
No sgreamh roi' theine bhlár ;
'S iad go nárach, fuileach, foinni,
Ar bhoil go dol na d' chás.

Gur foirmeil, próifeil, órdoil,
Thig Tóiseachain na 'n ranc,
Am márfail státoil, cómhurt ;
Go plobach, brattach, srólbhui :
Tha riogholachd is mórchuis,
Gun sóradh anns 'n dream :
Daoine laidir, neartor, crodha,
'S iad gun ghó, gun mheang !

Thig Grantaich go ro tharttarach,
Neamhfhadhbheirteach do d' champ

Air

Air phrioblosgadh go cruadal;
 Go snaidh cheann, is chluas diu;
 Choi'-niomhoil ris na tígiribh
 Le fechdri díannmhear, dán',
 Chuiris iomad fear le sgreidil,
 'S a bhreabadaich go lár.

Thig a rís na Frisealaich,
 Go sgipi le neart garbh;
 Na seochdamh fíor-ghlan, togarrach,
 Le fuathas bhlar nach bogaichar;
 An comhlan fearradha, cosgurrach,
 'S mairg neach do nochd iad fearg;
 A spuir ghlas ag dlús an dèrich
 Bì'dh nan éilibh dearg.

Nan gaisri ghaisgeil, lasgurra,
 Thig Lachunnaich gun cháird;
 Na foigh'dibh dearga poinseonda;
 Go claidheach, sgiathach, cuinsearach;
 Go gunnach, daggach, iunsaichte,
 Gun chuntus ac' air ár;
 Dol nan deannamh 'n aodainn pheileir,
 Tìochd o theine cháich.

Gabhaidh páirt do t-iorghaills,
Clann-fhionnoin 's oirdheire cáil;
Mar thuinn ri tír a fíor-bhualadh;
No bile lafrach dian-loisgeach;
Nan treudamh leatha, fíor-chonfach,
Thoirt griosaich air an nánh;
A dream chathach, Mhuileach, Shrathach,
'S maith go sgathadh chnamh.

'S méir a bhlo's ri corp-rúsgadh,
Na 'n clofaichin 's a bhlár,
Fiaich anns a roccadaich,
Ag itealaich, 's ag cnocaireachd;
Ciocras air na cosgurrach,
Ag ól 's ag ith a sáth.
Och 's túrsach fann a chluinntir mochthra,
Ochanaich na'n ár!

Bi'dh fuil is gaor d'a fhuidridh ann,
Le lú-chleasan ar lámh;
Meangar cinn, is dúirn diu;
Gearrar uilt le smúisri;
Ciofnaichir ar biui,
D'an dúbhlosgadh, 's d'an cramh;

Crúnar

Crúnar le póimh T—— S—— :

'S F—— P—— fa shail.

Oron nuagh. Air fonn, Choille-chraggaidh.

TH A deagh shoisgeul feadh na 'n garbh-
chrioch,

Súrd air armamh comhraig ;

Uird ri dairirich deanamh thargaid'

No 'n dual ball-chruinn boidheach ;

Chui na seargabh le cam earraghlóir,

Sluaigh fíor chealgach S——,

O's sgeul dearbha thig thar fairge,

Neart ro gharbh d'ar fóirin.

Thig thar ler le gaoi anoir oir'n,

Toradh deal ar dóchuis,

Le mhílte fear, 's le armamh geal,

P—— ullamh, mear, 's é dóchaisgt :

Mac R—— S——, T—— S—— ;

Oidhre a c—— th' air fógra ;

Go'n dean gach Britinnich lán ubhlachd,

Air an glún' d'a mhórachd.

Ni ná Gaidheil bheodha, ghaída,
 Eri bhras le frólamh ;
 Iad na ciadabh uim' ag iathadh,
 'S coltos dían chuir gleois orr' :
 Gun fhíobh 's iad fiata, claidheach, sgiathach,
 Gunnach, ríallach, stróichdeach,
 Mar chonofadh leoghannabh fiadhuich,
 'S acras dían go feoil orra.

Déanamh ullamh chum ar turuis,
 'S biobh guineach, deonach ;
 So an cumusg, am bi na buillion,
 An deantar fuil a dhórtadh :
 Och a dhuin' is slíonor euraidh
 Is fíor sturroil cóimhfí,
 A leigir far eille mar chuillein,
 Dh' fhaotainn fuil air S—— !

'S ioma neach a theid air ghaifídh,
 Tha fíor lag na dhochus,
 Gos a nochdar standad bratdhearg,
 An R—— chearts' tha óir'ne,
 Go do bhíodh e na fhíor ghealtair,
 Gur cruaiagh rag go bhróig e,

Ceart

Ceart chomhgairge ris an lafair,
A losgadh falbhuaire eorna.

Mhoir is sgairteoil, foirmeil, baggont,
Gaidheil ghasa, chrodha ;
Gach aon bhrattach síos do 'n bhaiteal
Le 'n gruaigh laisde róis-dearg ;
Iad gun fhiomh, gun fheall, gun ghaisidh ;
Rioghail, beachd-bhorb, proiseoil ;
Go neamh-lapach ri rinn gaisgidh,
Spáinnich ghlas nan dórnaimh.

'S binn linn plapraich na'm breid brattach,
Stranntraich-bras ri mór-ghaoi,
An glachdamh gaisgeich na'n céim stajdeoil,
Is stuirteil, scairteil, móisíon ;
'S lann ghorm sgairteach, do shár-shlachdan
Geur go frachdadh shrón' aige,
Air bac cruachain an fhir bhrattaich,
Go cuir tais air fógra.

'S furbi tailceont, scumpa pearsa,
Treun-laoch spracoil, doid-ghéal ;
Piob

Piob d' a spalpadh, fuas na athlais,
 Mhosglas lasan gleois duinn :
 Caismeachd bhras bhinn, bhroddadh aigheadh,
 Go dian chasguirt slóigh leis,
 Chuireadh torman a phort baifgeoil,
 Spioraid bhras n'ar pòramh.

Bíobh fuintach, luthor, béumach,
 Sgriofach, geur go feolach,
 'S bi'dh Mars creuchdach, cogach, reubach,
 Anns 'n speir d' ar feoladh :
 Soirbhichidh gach ní go leir libh,
 Ach sibh-fein bhi deonach :
 Marfailibh gun dail, gun eislein,
 Luthor, eattrom, ceolor.

Marfailibh, gun fheall, gun airsteal,
 Gach aon bhrattach bhoidheach ;
 Cuideachd shuaicheonta na'm breacan,
 'S maith go casg na tórachd :
 'Nuair a ruigis sibh na claisich
 Bi'dh smuis bhreac feadh feoir libh :
 Gaorr, is inchinne na spaddul,
 'S na liath-shad feadh mointich.

Slíochdraich

Sliochdraich, slachdraich, na'n cruaigh

shlacan,

Freagra basgur shuimfor ;

'Nuair a theid a ruaig gun stad libh

Gur a fad a chluinntir,

Feidrich bhlullion, seoltadh mhullach,

Sios go bun an rumpuill ;

Ruaig orr' uile mar mhoim tuile ;

Chus cha 'n urr' iad tiunnradh.

'S ioma fear a dh'bladh lionta,

Slainte an R——'s tha oir'ne,

Spealgadh ghlaicichion ag gríosach,

'S é cur beinn air S—— ;

Ach 's onaraiche anois an gnìomh,

Na cuigceud mìle bóla ;

'S fearr aon fiola a dh'fhuil 's an fhrí,

No galoin fhíon air bhórdamh,

Dearbhaidh bechdi sibh bhi ceart d'a,

Eri grad le'r slóghamh ;

Gun ar m'ain, clann, na beirteas,

Chuir stad-seachd n' ar dóchus ;

Ach

Ach gluasad intinneach, luath, cinnteach,
Rioghail, liont', a mhórchuis :

Mar an raineach a dol síos duibh,
Sgriosadh dían luchd cleóchdan.

Ar ceathairne ghruamach, niomhoil,
Lán do mhíre cruadail ;
'S mísg dhearg chatha, go bárr rath orr',
'S craobh dhearg dhath nan gruaighimh ;
Iad gun athadh síos le'n claidhin
Ri síor sgathadh chruachdán :
Lotar dearganaich le'r gaithin,
'S le'r síor chrathadh cruaghach.

'S beagan sluaigh, a's tric thug buaigh,
An iomúirt chruaigh a chómhraig :
Deanaimid gluasad gun dad uabhuinn,
'S na biodh fuathas oir'neis :
Doirtidh uaislín an taobh-tuath,
Mac-shíom na ruag, 's Diuc-Gordan,
Le marc-shluagh a 's nuarraí gruaim ;
'S ruaim aimhí fhuar nam poramh.

Moladh

*Moladh oir píob mhoir Mhic-cruimein, d'an
ainm an óiseach. Air fonn, Mairi nian
Deorsa. Tha chead cheathramh, mar go'm
b' ann air a dheanamh leis a phiob do 'n
ughdar.*

'S Ioma Baintighearn' bha spéseoil,
Ma'n chéile bh' ag Móraig;
Go'n áirir me-fein diu,
'S gach te tha d' am sheorsa :
Mhol e phiob anns gach gríd,
Am b' fhearr a prís cheolor ;
Na buaghannabh móra ;
Na gaisgidh ri cómhrag :
O! fhad bhio's bíog, no aon díorr ;
Na gne chlí, am chomhradhs',
'S gun an fhorc a bhi m' mheoiribh,
Go mol me ri m' bheo u.

Lium a 's muirneach 'n am éri,
Cruaigh sgal éibhinn do sgórnain ;
Anail-beatha do chréafoig,
D' a séididh roi' d' phóramh ;

Cinnidh as, port nach tais,
 Lán do thlachd fog-hradhach,
 'S e fonnor mear boidheach,
 Go h inntineach lóghar :
 Ceart is blas, ciasmeachd bhras,
 'S úrlar cas comhnart,
 Gun rasgaich, gun chrónan,
 Gun flagh'daireachd mheoirion.

'N am do 'n ghréin dol na eididh,
 'S tric leat éri a d' sheomar,
 Go truscanach céatoch,
 'S ribin gle-ghrinn do 'n tfról ort ;
 T ard ghlaodh suas, sgairteoil fuaime,
 Maidin fhuar róta ;
 Dhol 's an ruaig chomhraig,
 Bheirt' a sluagh beo leat ;
 Gur spreodadh cruai, t ailiarms luath,
 Neach is tuar gleois air :
 Go 'n toir me-shín boidion
 Go mol me re m' bheo u.

Corp mionchraicneach glé ghlan,
 Lán do shéideagan cruadail :

Do chead sgairt, neartor, eattrom,
 Mosglaidh ceudan o fuar-ghreann ;
 Le mór sgairt, theid go grad,
 An airm 's am brat buailte,
 Le foirmeolachd uallach,
 'S craoibh-feirge nan gruaighimh ;
 Spainneach glas cúil na 'n clais,
 Siar gach bachd-cruachain,
 Grad-ullamh go tuafaid,
 Le sgal siunnfoir d' am buairidh.

'S mór tha mhaife 's do mhifnich,
 'S do dheagh ghiftin na t úrluinn ;
 Próiseil, sturtoel, fíor sgíppi,
 'S gur neamh-mhiota cur giuig ort :
 Goic nam buagh, 's ághor gruaim,
 A dh' fhágus sluagh créuchdach,
 Go marbhadh, 's go réubadh,
 Le caithrim na 'n géur lainn :
 Píob 's i suas 's díonach nuall,
 Miarchruinn, luath, leumnach ;
 Toirm thriolonta bhlaída,
 'S fíor bhafdalach béicil.

'Nuair a nochdar a bhrattach,
 B' ait linn basgur do shiunnsoir ;
 Le d' bhras shiubhlaichion crappach,
 Teachd le creattraich o d' chruinnlu,
 Caismeachd dhlú, 's pronnmhion lú,
 Teachd le rún réubaidh,
 Ghearradh smúis agus fhéithin,
 Le d' sgolaghaoir ag éibheach ;
 Co do 'n tfluagh nach cinn luath,
 Fa d' spor cruaiigh gléusta ?
 Cha 'n eil anam an créafoig,
 Lan do mhífníoch nach séid u.

Chuiridh crappaich do bhras mhear,
 Gach aon aignidh go cruadal :
 Do thorman dionach le lasgar,
 Aird-bhinn chaismeachd an fhuathais,
 Lús is spíd, luas le clí ;
 'S mór neart fíor chuanda,
 Go fathadh, 's go bualadh,
 'S go cuirp chuir an uaighimh :
 Béic na 'm píob, fi chuir díth,
 Sior sgrios gniomh-luaineach :

Riabh

Riabh ri h uchd bualaidh,
'S crann aghor 's an ruaig u.

Molam ceol agus caismeachd ;
Crann taitneach mo rúins' u ;
Chuiridh t iolach fa d' bhrat-bhreid,
Rinn-cholg gaisgidh n' ar fuilin.
Riogh na 'n ceol, 'n am na slógh,
Bhi na mór eididh,
Go stroiceadh, 's go réubadh,
Chuir chorp as a cheile :
Ri h uchd gleois 's bras do mheoir,
Le t anafadh ghloir-ghleusta,
Dol-arnadhairt go sgairteil,
'S leanailt bhras 's a retreuta.

Rinn u Oinid do 'n chlárfaich,
Searbh mar rácudul fíghlion :
Ciuil bhochd, mhosgaideach phrámhóil,
Air son shean daoin' is nionag :
Ri h uchd goil, b' fearr aon sgal,
O d' thuill mhear fhíonolt,
D' am brosnadh 's d' an gríosadh,
Ann an caithrim thoirt gríosaich ;

Toirm

Toirm do tholl, phronnadh phone,
 Cruinn-chruaigh lom-dhionach :
 B' fearr 's an am sin do bhrothluinn,
 Na uile oirfeid na críostachd.

Torman siubhlach dhos fáinneach,
 'S milis gáirich is crónan ;
 Búirein cuile is binn ard-ghaoir,
 Teachd o fhaslaichion céol-chaol ;
 Siunnfor donn, 's foirmeil fonn,
 Sgiobhach bonn, ro-ghrinn,
 Gun ghaifidh, gun ótus,
 'S rifeid gheur chomhnurt :
 Brat min trom, plapraich crom,
 Shioda lom cróidhearg,
 Mar shuaichiontas comhraig,
 'S é strantraich ri mor-ghaoi.

B' ait bhi 'g amharc na t éadann,
 'N am bhi feididh do shroine :
 Tha Mars gaisgeil na éididh
 Ri fíor shéitrich fa d' choitin.
 'Nuair chuirir suas do ghlaogh cruaiigh,
 Roi' 'n bhraf-shluagh choímh-stritheach,

Cinnidh

Cinnidh daoine na leoghannabh
 Fuileachdach beodha ;
 Bi'dh bras ruaim, ghuineach ruagh,
 Anns gach gruaigh fheolor ;
 'S le mor lasgar do bhras-phort,
 Cha 'n ath iad bhi deonach.

B' e síd an gothadh fíor ladhach,
 A dol air naghart 's a mhárfáil ;
 Ann d' chorp cumail stadhaidh,
 A dol fradharc do námhad :
 'S ioma fear, bheir fa near,
 T fhacaill mhear, ghráfor,
 D' a spreódadh 's na blaramh,
 Le mear-ghaoi do mhalaidh :
 'S robhadh trom, gach aon phone,
 Thig o d' chom gáireach ;
 Síor bhrofnachadh teine,
 'S tarraing sgoinneoil air chláidhin.

Chuiridh tús le d' bhuaghan,
 Gaoir dhearg chruadail 's gach inntín :
 Shiubhla tu le d' thoirm uallaich,
 Gach ball-uaful 's cha díobair :

Dhamhfadh

Dhamhsadh bras, ar thoirt as
 Le fìor bheachd míochuis,
 Gach cri a bhio's ríoghoil,
 Na 'n comabh gun díbleachd :
 Theid air ghléus, gach aon chrê,
 Le misg-chath ghéur, dhílis ;
 'S le brosdadh do bhras-phort,
 Go 'n casgradh iad míltion.

Gur a fuibsec fìor thorrthach,
 Corp sothghradhach na píoba ;
 Lom-lán loinne ma broilleach,
 Sios go coileir a fídeig :
 Buill do chuirp sheinneas puirt,
 Le Ceol-stuirt bhiogail ;
 Roi' t ochd uinneogon fíonolt,
 'Thig arm-chaismeachd na míli :
 'S toirm do bruit, ri fìor chluich,
 Am barr do dhuis ríobhaich :
 Seoid a mhosgladh na 'n gaisgeach,
 Le foirm bhras-phort d' an gríosadh.

'S coimh-tiudh gach orraichion séitreach,
 Ma d' ghnúis cheatoich a bórcadh,

Ri meánbh-chuileogon céiteoin;
 Ma bhóc a récill air lónan :
 Gradh do chom, choisneas bonn,
 Le d'fhreth tholl ordoil,
 Teachd na thailmich bhinn, bhoidheich;
 Roimh ochd dhorfa do sheomair;
 Muineal crom, phronnas pronn
 Puirt, le fonn comhraig :
 Clia a 's tartarach tadhal,
 Breabbralch, staghadh, is móisín.

Suas 'nuair níotar do spalppadh
 Ann an achlas do chéile ;
 Roi' d' chaol ghaothaire sniafor,
 Gao na d' phearsainn d' a séideadh ;
 Meoir na rith air bhalla-chrith,
 'S iad ri frith-léimrich
 Air siunfor donn gleusta,
 'S binn goithlim a chléibh sin ;
 Dearrasan bruit, gaoirich duis,
 Gun tuisleadh d' a bhéúfadh,
 Air slinnen borb an fhir-bhrattaich,
 Gathan gasd agus bréid ris.

An crann ma 'n crannaich na céudan,
 'N am cruai ghheur thoirt a truaillibh,
 Lán airm agus eaidh,
 Ghuinneach, ghleusta, go cruagh-chúis :
 Crith go féim, air gach treiu,
 Lán do shéid ghruamaich,
 Le d' lasagan buaghach,
 'S parradh af-caoin 's na sluaghamh.
 Mars na léim anns a spéir,
 Air each dearg céum-luaineach,
 Na laimh a chlaideamh d' a chrathadh ;
 'S misg-chatha na ghluaifad.

Mhoire 's ionmhuinn lium féin u,
 Seach an céile bh' ag Deorfa ;
 A bhan-chruimeneach bhéusach,
 Mhaifeach, bhreid-ghlan gun ótus :
 Bean gun bhéud, 's i gun eud,
 Lan do shéid shólais,
 An geal-ghlaccamh t fhir phosda,
 D' a d' chriondadh, 's d' a d' phógadh :
 O ! 's fortan cruai nach bheil t fhuaim,
 Am chluais feadh 's ba bheo me :

Ceol,

Ceol is caismeachd mo chríodhs',
A bhain-sgiathanach ghlórmhor !

*Oran rioghoil a bhottuil. Air fonn, Let us be
jovial, fill our glasses, &c.*

BIdhmit súbhach, 's ólair deoch linn,
Osnaich 'n ar fochur cha támh,
Na smaointich'mit ar bochdainn,
Fhad 's a bhio's an copan lán.

'S airticil mór do chreud Bhachuis,
Creidsinn go ceart anns an dram ;
'S leanailt air bhi 'g ól go súrdoil,
Gos an cinn stúirdein 's a cheann.

Olaimit glainichion lána,
Air slainte an tSeumuis ata uainn ;
Cuirimit da shlaint' an cáraid,
Tofda a T—— stráic a chuach,

Ma 'ta stamac anns a chuideachd,
Nach díleidh a chuids' d' ar míann,

Siapadh é 'mach as ar carabh,
Mar go caruinnichd e síol.

Cuireadh ar cupachan farsta :

Aisig cas an corn mancuairt :
Faicir éibhinneachd air lasadh,
Le fíor sgairt 'n ar beachd, 's 'n ar gruaigh.

Biodh ar crioghachan a damhsa,
Linn an drams' a dhol na thruaill,
Mar go 'm bímit 's a cheart amsa,
Dol do 'n champ a dh'fhaotainn buaigh,

Do'n digh' bhrioghor, neartor, bhlasda,
'S mílse no míl bheach go póit,
Líon a foidheach sin amach dhuinn,
Do 'n stuth bhlasdor sin 's a stop.

Seinnir órgain, béumar stuic dhuinn ;
Crúnaimit le cup an Rí ;
Canain gach dainginn a béicill,
Bí'dh tein'-éibhinn anns gach tír.

Do

Do 'n iocshlainte naomha sin, Bhachuis,
 Cuir buideal pailt d' ar coir,
 Go'n tairgimit íobuirt thaitneach,
 Do Dhia creachach sin an óil.

'S ioma fearsta salachi tlachdmhor,
 Tha 'm mac na brach ri luaigh ;
 Rinn sin e na leannan do mhíltion,
 'S na mhillsein príseil do 'n tfluagh.

Sgolaidh e ghruaim far a mhuigein ;
 Ni e fiudhuntaich fear cruaiigh ;
 Ni e cruadalach fear gealtach,
 Gos an teid e feachd no 'n ruaig.

Ni e cainteach a fear toftach ;
 Ni e brosgulach fear dúr ;
 Ni e suireach a fear nárach ;
 'S fágaidh e dán' a fear diuid.

'Nuair theid e 's a mhala shoifgeil,
 Tairnidh e moisein go cliu ;
 'S fosglaidh e na glasa díobhuir,
 Deir mac a mhiothuir nach fíu.

NI

Ni e pogach a fear ailleont
 Nach fuilgeadh cailin do chóir;
 Sparraidh e damhs' anns na cassabh,
 Nach d' rinn riabh aon stap d' an deoin.

Fagaidh e neamhsfantach acrach;
 Toinnidh e cas a fear slim;
 Bheir e caitein air fear slemhin;
 'S ni e spreadhoil a fear tiom.

An t airgid a bha d' a sticleadh,
 'S a sporan na chripleach riabh,
 Bheir a relíof dh'a a príoson,
 Le suaigladh cruaiigh-shnim na 'n iall.

Ni e aoigheoil a fear doichleach;
 Ni e socharach fear teann;
 Ni e duin'uasal do 'n bhalaoch;
 Ni e fathromach fear fann.

Ni e saor-chriodhach fear duinte,
 'S faoisididh e rún a chrí;
 Creididh an lag gur a laidir,
 Gos an dearbh e chall 's a strí.

Tairnidh

Tairnidh e mulad go aiteas ;
 Tiuntaidh e airsteal go fonn ;
 Mionach na sporan go spiol e
 Le ghob biorach chriomas lom.

Thigeadh meanmna, 's falbhadh airsteal
 Air chairstealabh auinn do 'n Róimh ;
 Seinnmit órain cheolor, ghasda,
 Shuntach, bhras, nach lappach gloir.

'Nuair bheirir a bottul a staipeal,
 'S a chromar ri cap a cluas ;
 'S eibhinn a ghogail la earraich,
 Cogur fearraig ris a chuaich !

'S mils' no ceilearadh-smeoraich,
 Le luinneag ceolor air géig,
 Creattraich shrideagach do sgórnain :
 Crattan a 's bóiche fa 'n ghréin !

'S binne na luinneag coin-búchuinn,
 Bhiodh ri túchan am barr thonn,
 Guilig do mhuineil is giuig ort ;
 Cuisle-chiuil a dhuisgeadh fonn.

'S

'S binne nò cluig-chiuil ad Ghlas'cha,
 T fhuaim le bastul dol 's a chòrn ;
 Sid an fhailt' a ghleusadh m' aignidh,
 Mac na brach a teachd le póig.

Líon a suas an tslige-chreachainn ;
 Cha 'n ion a seachnadh go dram :
 'S olc a Ghailie orr' an creachann ;
 An tslig' a chreach sinne a t' ann.

'S binne t easraich dol 's a chupan,
 Copadh usgraichion go d' bhéul,
 Na coimh-sheirm organ' is chruition,
 An talla druite le 'n cuid téud.

'S binne nò ceol coillich choille,
 Bhiodh ri coillig air an tom,
 Dúrduil a bhottuil ri glaine ;
 Crónan loinneoil thailleadh bonn !

Teicheadh liun-dubh as ar communn ;
 Falbhadh gainne ; 's pailt ar n ór ;
 Na biodh spéuclair oir'n go ganntar,
 Fheadh 's a bhio's an dram 'n ar fróin.

Olaimit

Olaimit sinn-shín a h ainbhfhlóch,
 Le macmeanmn' a brandi fhuair,
 Dh' ain-deoin ceannaichd, 's a sgul earraich,
 Cúram sparraimit 'n a h uaigh.

'S an tobar shláraiche sin Bhachuis,
 Fathraig'mit uile ar ciall;
 Cha spioraid bheag, bhochda, chruip'
 'S dócha cuid bhí aea 's fíoch.

Biodh ar ceann'aigh uile an ceart-uair,
 Chomh-ruiteach ri dreach na 'n rós,
 'Nuair a theid ar fuil air ghabhail,
 Le beirm ladhaich Mhic-an-toís.

Gur dìonnfaireach, spíosuirneach, t fháil-
 leadh,
 'S teas-ghradhach do shnag roí m' chliabh;
 Fadadh bláis air feadh mo mhionaich;
 Gur ro mhioragach do thriall.

Gur guccagach, coilleagach, brisg-ghéal,
 Bruicheoil, neimh-mhifgeach do thuar,

L

'N

'N a d' fhlamhruinnibh crìofteril a dòrtadh,
Ri binn-chronanaich am chluais.

Sgaoilimit o altair Bhachuis :

A chleirich taisg a chailis uat ;
Dh' fhalbh ar fuachd ; 's cìod e 'ta dhí oir'n ?
Thugaimit baidse crìon do 'n tfuain.

Ach frefdil fìnn air ghairm na maidne,
Le t ioc, 's le d' bhalom lan bhuagh,
'S their dhúinn aon ghloic-nid 'n ar leaba,
A bheir crìth-chlaiginn oir'n mancuairt.

*Oran a rinneadh do bhail' arrait ann an Ard-
namórchuan, do 'n ainm Coirembhuilinn, agus
do dh'aultan a tha rith roimh a bhaile
sin, do 'n gairir, Ault-an-tsiuair. Air
fonn, The lafs of Patie's mill, &c.*

DOL thar Ault-an-tsiuair,
A maidin chúbhrai chéit,
'S paidiren geal dlú chneap,
Do 'n driúchd ghorm air an fhéur,

Bha

Bha richard 's robin-brú-dhearg
 Ri feinn, 's fear dhiú na bheus ;
 'S goic moit air cumhaig chúl-ghuirm,
 'S (gug-gúg) aic' air a ghéig.

Bha smeorach cur na smúid dhith,
 Air baccan cull lea fein ;
 An dreadhunn-donn go súrdoil,
 'S a rifeid chiuil na bheul ;
 Am briccein-beith' is lúb air,
 'S e 'g gleusadh lú a théud ;
 An coileach-dubh ri dúrdan ;
 'S a chearc ri túchan ré.

Na bric ag gearradh shúrdag,
 Ri plubraieh dhlú le cheil',
 Taoibh-leimnich mear le lu'-chleas,
 A búrn, le múirn ri gréin ;
 Ri cabbadh chuileog' fiubhlach,
 Le 'm bristidh lúthor féin :
 Driom-lann-ghorm, 's ball-bhreac giuran ;
 'S an lannir-chuil mar léig.

Mil-dheocladh sheillein strianach,
 Le cronan 's fiata strann,
 'N an dithimh baglach, riabhach,
 Ma d' bhlaithibh grianach chrann :
 Straibh-dhriucain dhonna, thiaichdi,
 Fa shinion cíochan t'fheoir,
 Gun thiochd-ain-tír no bhiadh ac',
 Ach fáilidh cíatoch rós.

Gur millis, brisg-gheal, búrn-ghlan,
 Meall-chúirneineach, 's binn fuaim,
 Bras-shruthain Uilt-ain-tíucair,
 Rí torman siubhlach luath :
 Gach bioloir, 's luibh le 'n úr-rós'
 Ag cintinn dlú ma bhruaich ;
 'S e toirt dhoibh bhuaghan súghor,
 Go 'n sui'bheathachadh mancnairt,

Búrn tana, glan, gun ruaghan,
 Gun deathach, ruaim, no cep,
 Bheir anam-fáis, is gluafaid,
 D'a chluanagan ma bhórd.
 Gaoir bheachainn bhui, 's ruagha,
 Rí dioggladh chluaran óir,

'S cir-mheala d' a chuir suas leo,
An ceir-chuachagan 'n a stóir.

Gur sólas an ceol cluaise,
Ard-bhairich buair ma d' chró ;
Laoigh chenn-fhionn, bhreac, is ruagha,
Ri freagra nuallan bhó ;
A bhain-áireach le buaraich,
'S am buachuill' dol d' an cóir,
Go bleoghun a chruidh ghuaill-fhin,
Air cuaich a thogus cróic.

Bi'dh lóchrainn mheal' a lúbadh
Na frábh, 's bru air gach géig,
Do mheasabh milis cúbhrai,
Na 'n úbhlun 's na 'm péur ;
Na duilleogan a liugadh,
Is fallus cúil diu féin ;
'S clann ag gabhail túchaidh,
D' an iomailich dlú le 'm béul.

B' e cronan t eassain frúluich,
An dúrduil mhúirneach mhaidh ;

'S do bhoirchibh daite, sgúm-gheal,
 Tiugh, flúranach, dlu, tlá :
 Le d' mhantull do dheallt úir-mhin,
 Mar dhúradh cúil ma d' bhlá :
 'S air calg gach feoirnen dúir-fheóir,
 Gorm niamhainn dhriuc a fás.

Do bhrat lan shraddag' diamond,
 Do bhraon ni foils' air lár ;
 A charpet 's gafda foineal,
 Gun a coi'-fine White-hall :
 Ma d' bhearradh gorm-bhreac coillteach,
 Ann chinn a loinn le ál,
 Na sobhraichion mar chaillibh,
 Na 'n coilleiribh na d' sgá.

Bí'dh guilig eala a túchan,
 'S eoin bhúchuinn am barr thonn,
 Ag inbhir Uilt-ain-tfiucair,
 Snamh lú'-chleaffach le fonn ;
 Ri feinn go moiteoil, cuirteoil,
 Le muineil-chiuil, 's iad crom,
 Mar mhála píoba 's lúb air ;
 Ceol aoifi, ciuin, nach trom.

'S grinn an obbair ghrábháil,
 Rinn nádor air do bhruaich,
 Le d' lurachain chreabhach, fháfor,
 'S am buicein bhán orr' shuas :
 Gach saimmir, neoinen, 's mágag,
 Min-bhreachid air lár do chluain ;
 Mar réullain róit an dearsadh,
 Na spanccain áluinn nuagh.

Bídh cruinn, 's am bárr mar sgárlaid,
 Do chaorabh aluinn ann ;
 'S croibhion bachlach, árbhui,
 A faoisgnidh árd ma d' cheann ;
 Bídh dearcan, fuithin súghor,
 Trom lúbadh an luis féin,
 Caoin, fechdi, blasda, cubhrai,
 Ag call an drúis ri gréin.

'S comh-lan mo lios ri phartais,
 Do gach cnuas a 's fearr an coill ;
 Na rélich arbhar fásaídh,
 Bheir piseach árd 's sgoinn :
 Pór reachdor, mineor, fafor,
 Nach cinn go fás na loim ;

'S coimh-reamhar, luchdor cáileachd,
'S go sgáin a ghrán o dhruim !

Do thachdar mar' is tire,
Ba thiochd-ain-tir leis fein ;
Na 'n treudabh feidh 'n a d' fhritheamh ;
'S na d' chladach 's milteach éisg ;
Na d' thraigh tha maorach líonor ;
'S air h uisge 's fíor-bhras léus,
Ag oganachamh ríobhach,
Le morbha fíor-chruaigh géur.

Gur h úróil, síochdor, cuanda,
Groidh-each air t fhuarain ghorm,
Le 'n iotadh tarraing suas rint,
Le cluintinn nuall do thoirm :
Bídh buicein binneach 's ruaghag,
'S mion-mhin-bhreac, cluaif-dearg, óg,
Ri h ionaltradh go h uaigneach,
'S ri ruiddeis luath ma d' lón.

Gur damhach, adhach, laoghach,
Mangach, maoiseach, t fhonn ;

Do ghlinn le feilg air laomadh,
 Do gharbhlach-chraobh 's do lom :
 Gur h áluinn barr-fhionn, braonach,
 Do chanach caoin-gheal thom,
 Na mhaibenibh caoin, maoi-mhín :
 Na d' mhointich sgaoi-chearc' donn,

B' e sid an sealladh éibhinn,
 Do bhruacha glé-dhearg rós,
 'S iad daite le gath gréine,
 Mar bhoisgnich léug-bhui óir :
 B' iad sid an geiltridh glé-ghrinn,
 Cinn déideagan measg feoir,
 Do bharrabh luibhion ceatoch :
 'S foirm bhinn ag téud gach eoin,

O lili ríogh na fluran !
 Thug bárr mais' air úr-ros gheag,
 Na bhabbaidion cruinn, plúir-mhín,
 'S a chrún geal, úr mar ghréin :
 Do 'n uisge ad Ault-ain-tsiucair,
 'S e cúbhrainn d'a o bheud ;
 Na rionnagan ma lúbamh,
 Mar reullain, iuil na spéur.

Do shealbhag ghlan 's do luachair
 A bórcadh suas ma d' choir ;
 Do dhíthen Iurach, luaineach,
 Mar thuairneagan do'n ór ;
 Do phreis lán neada cuachach,
 Cruinn chuarfgagach ag t eoin :
 Barr braonain 's an tfail-chuachag,
 Na 'n dos an uachdar t fheoir.

B' e síd an leughas léarfainn,
 Do luingis bréid-gheal, luath,
 Na 'n sguadronabh seoil-bhréid-chrom,
 A bordadh geur ri d' chluais ;
 Nan giusaichibh beo-ghleusda,
 'S an cainb go leir riu shuas ;
 'S Caol-muille fuar d'a reubadh,
 Le anail speir fa thuath.

'S cruaiġh a b—— fuair me,
 O'n fhuaran 's blasda g——,
 An caochan 's mó buaghan,
 A ta fa thuath 's an Eorp ;
 Lón ach am bola suas d'e,
 'S do bhrandai fhuair na 's cóir ;

Am puinse milis, guanach,
A thairneas fluagh go ceol !

Muim' altrom gach poir uafuil,
Nach mith le fuachd na speir,
Tha sgiath fa 'n aird a tuath orr',
D'fhag maith a buair, 's a féur ;
Fonn deas-oireach, fíor uaibhreach,
Na spéuclar buan do 'n ghréin :
Le spréidh theid duin' a suas ann,
Chomh-luath ri each na léim !

'S aol is grunt d'a dhailibh,
Dh'fhág nádor tarbhach iad ;
Air a meinn go'n toir iad arbhar,
'S tiugh, starbhanach ní fás ;
B'ídh dearrafsanaich shearr fhioclach,
D' a lannadh fíos am boinn,
Le luinneaga binn níonag ;
An ceol a 's míle roinn !

An Coir' is fearr 's an dúthaich,
An Coir' is súghor fonn ;

'S e Coiren Uilt-ain-tfiucair,
 An Coiren rúnach lom ;
 'S go lom, gur molach, úroil,
 Bog mhéador dlú a thom,
 Am bheil mil is bairn' a brúchdadh,
 'S uisg' rith air fiúcar pronn.

An Coire féarrachach, uanach,
 Meannach, uaigneach áigh ;
 An Coire gleannach, uaine,
 Bhleachdach, luath go dáir ;
 An Coire coilleach, luachrach,
 An gair a chuach 's a Mhárt ;
 An Coir' a faidh duin'-uaful,
 Biaft dhubh is rúagh na chárn !

An Coire broccach, taobh-ghorm ;
 Torccach, faoili blá ;
 An Coire lonach, naosgach,
 Cearcach, craobhach, gráidh ;
 Go bainneach, bailceach, braonach,
 Breacach, laoghach blár :
 Ann fultor mart, is caora,
 'S a 's torach laomsgir bárr !

An Coire am bi na caoirich
 Na 'n caoigidimh, le 'n al ;
 Le 'n reabhad 'g gabhail faoisgnidh,
 A 'n craicnimh maoidheal tlá :
 B' iad sid am biadh, 's an t aodach,
 Na t fhaoin-ghleannabh 's na t aird ;
 An Coire luideach, gaolach,
 'S e lán do mhaoinibh gráis !

An Coire lachach, drácach,
 'M biguilbneich 's trai'-gheoigh og ;
 An Coire coileachach, lán-dabhach,
 'S moch, 's is an-moch spórs :
 'S tím dhomh fgur d' an áiribh,
 An Coire 's fáfor pór ;
 Go h inseach, doireach, blárach,
 'S iomacach, cáiseach bó !

Oran

*Óran a rinn duin'-uasul árrait, d'a chéile
nuadh phofda.* Air fonn, Dh'fhalbh 's an
easgar an t óg ba deise, &c.*

AIR Ault-ghartan, ghlachdas bradan,
Bain-iasg gasda, lán-mhaiseach.

Am breac a 's ciatoich' ann mo bheachdfa,
'S dreach mín snechd-gheal sáile dh'i.

Bean ghlan, bhaí-bhán, chaoin, sheamh,
chafchruinn,

Na 'n calg-rasg donn gáireachdach.

Chaigh na duilin chum an dúlain,
Dh'fhiachainn dúbhrachd ceardadh orra.

Air a sóinneadh do sgeamh glórmhor ;
'S cloch-iuil mhór ghaol-tháirneach í.

Dreach an aingil, fíobh na h ainnir,
Chuir am m' anam gáirdicheas.

'S ann o 'n reamhair fuair me 'n euchdog ;
Phenix, eud na gaidhealtachd.

Airrichdín

Airrichdin príosoil no 'm bas mín-ghéal ;
'S béafach, minneil cáileachdan.

Fuaras léug air bhruachamh Eitimh,
'S faodail cheatoch aluinn i.

Léug na foineal, 's fearr no 'n diamond ;
An gabh loinn a párlamaid.

Deideag shoithibh, E—— is C—— ;
Gur neamh-dhoithibh m' áilleagan.

Béal a 's binne, déud a 's gile,
Cúl a 's finne fáinichion !

Mao mar fhiorus dearg bhermilion ;
Briarach, milis, márranach !

Geal mar íbhi, deud cruinn Dido,
Paire na spífri fáileneach !

Da leig bhuaghach, mheallach, ghuamach,
Súil a 's buairich, faitichion !

Ruifg neamh-luaineach, 's módhar gluasad,
'S staiddeil suairce t abhaistion.

Modhoil, cúrtoil, 's bairdi giulan ;
'S lán bain-diuc o páirtinnibh.

Geug

Geug na míog-shul, 's mór mo phris diot ;
Fuair me-shín na d' pháiste h u.

Thárr me 'n ulaigh, 's cha bi munar,
'S féarr no tuillidh faibhiris.

Fuair me mórán, mo thoil mhór leat ;
Fuair me ór na h Aisia.

Fuair me óg u, fuair me t óigh u ;
Fuair me boidheach, áluinn u.

Mo thaipp dhreachor, shona, thlachdmhor,
Mhaifeach, ghlachd-gheal, lán-ghafda !

Aignidh fonnor, banoil, tromdha ;
'S líonor conn fa páirtinnibh !

Caomhag mhaoineach, 's cha b' i'n fhaoineag ;
'S caoin, ciuin, faoilteach, failtichion.

'S réumoil, rummoil, ciallach, gruntoil,
Mo shonn, suntach, sár-thuigfeach.

Béul dearg toftach, lan do shoistín,
Nach gearr focall earr-loisgeach.

Do chúl péucach, or-bhui, péurlach,
'S aingli, céatoch, cláideagan !

'S dalladh learfainn fealltainn geur orr',
'S gathain ghreine a dearfadh air !

Amaladh, téudach, fann-bhui, feudach ;
Cúl nu géige bla-mhaifich !

Tuir gheal chriostoil, plúir-mhín stoite,
Ciochan toite bán-chraicneach.

'S sgappach gléi'teach, uirneach, déirceach,
Traisceach, béusach, crábhach i.

Coslos Venuis, shuagh na h——bh——t ;
'S genmni éagfámhuil talontan.

Muineal mín-ghéal, glaine-triodach,
Chíte fíon a tearnadh leis.

Gairbhe is míne, shuas is shios orr',
'S donnaigheal mheinneach nárach i.

'S briarach, fíofolt, fochdair, fíonolt,
Bean is miogach fáitichin :

'S i go tofdach, fíor-shaor fochdair ;
Gan dad moit no árdain inte.

'S fonnor, muirneach, ceolor cúirdeach,
A gheal-uifeil laimh-ghníomhach.

Slan go faic me-shín mo leannan,
Ann' am m—— áird-chreigich.

*Oran-luaigh no fúcaidh, a rinn duin'-uaful d'a
leannan, air dhi dol thar fairrge. Air
fonn, Agus ho Mhórag, no hó-rou, no hó-
rou-ghealladh.*

A Mhorag chiatoch a chuil dualaich,
Gur h é do luaigh a th' air m'aire.

'S ma dh'imich u nunn thar chuan uainn',
Go ma luath a thig a thairis.

'S cuimhnich thoir leat bannal ghruagach,
A luaighis an Cló ruagh go daingiunn.

O! cha liginn u do' n bhuailidh,
Ma salaich am buachar t anart.

De cha leiginn u go cualach;
Obbair thruailli sin na 'n caileag.

Gur h í Morag ghrinn mo ghuamag,
Ag am bheil cuailen barr-fhionn.

'S gagganach, bachlagach, cuachach,
Giabhag na gruagaiche glaine.

Do chúl peuchdach fíos na dhualabh;
Dhalladh e uaislin le lannir:

Síos na fheoirnenibh ma d'ghuaillibh,
Leadán cuaicheneach na h-ainnir:

Do chúl peurlach, ór-bhui, luachach,
Timchiull do chlúaise na chlannamh.

O, Mhorag! go bheil do chuailen
Ormsa na bhuaireadh gun sgainnir.

'S go nach iar me u ri d'phúsfadh,
Go'm b' e mo run a bhi marr ruit.

'S ma thig u a rís am lúbamh,
'S e 'n teag a rúin ní ar fgaradh.

Lennidh me chomh-dlú ri d'fháilibh,
As bairneach ri sgeir mhara.

Shiubhail me cían leat ar m'eolas,
Agus spailp do'n stroichd ar m'ain-eol.

Go leannain u feadh an tsaoghail,
Ach us' a ghaoil theachd am fharraid.

Go 'n chuiridh air mhisg le d' ghaol me;
 'S mear aottrom a ghaoir ata m' bhallambh.
 'S a Mhorag 'g am bheil a ghruaigh chiatoch,
 'S glan a fiaradh th' ann d' mhalaidh.

Do shúil shuilibher, shochdair, mhódhar,
 Mhireagach, chomhnart, 's i meallach.

Déud cailce snafda na rioghainn,
 Snaite mar dhífn' air a ghearradh.

Moigh'diunn bhoidheach na 'm bos caoine,
 'S iad chomh-mao ri cloidh na h eala.

Cíochan léaganach na 'n guccag,
 'S failidh a mhufca d'a h anail.

'S ioma oig-fhear a ghabh tlachd dhiot,
 Eidir Arcabh agus Mannuinn.

'S ioma leannan a th' ag Moraig,
 Eidir Morror agus Aruinn.

'S ioma gaisgeach deas do ghaidheal,
 Nach obbadh le m' ghradhfa tarrainn:

A reachadh le sgiathabh, 's le cláidhin,
 Air bheag sgath go bial na 'n canon:

Chonnortaichidh

Chonnortaichidh dol na 'n óirdnibh,
Thoirt do chórach, 'mach a dh'ain-deoin.

'S iomad ármunn lásdoil, tréadhach,
Ann Duneidiunn, ann ambaroil,

Na faiceadh iad gné do dhuais ort,
Dheanadh tarrainn suas ri d'charraid.

Mo chion a dheanadh leat éri,
Do Chauptin fein Mac-mhic-ailen:

Go 'n theann é roi' roimh chách riut,
'S ní e fás e, ach thig thairis:

Gach duine, tha 'n Uibhist 's a Muideort,
'S an Arafaig dhubh-ghorm a bharraich;

An Cana, an Eige, 's am Morror;
Reifimed chorr ad Shiol-ailen!

'N am Alastair, is Mhontrós',
Go 'm ba bhóchdain iad air ghallamh.

Gan d' fhairich la Inbher-lóchai,
Co ba stróichdich ann le lannamh.

Am Peirst, an Kilsythe, 's an Alt-eíriunn,
Dh'fhag iad Réubalaich gun anam.

Alastair

Alastair mor Ghlinn-ea-cobhann,
'S bragad coimheach Ghlinn-ea-garadh.

Mar sin is an t Armunn fleiteach,
Go d' a tha e-fein na leanamh.

Dh'éiridh leat a nall o'n Rúta,
Antram lu'-chleasach na 'n seang-each.

Dhruididh, na gaidheil go leir riut,
Go b' e dh'éiridh leat no dh'fhanadh.

Shuigh, deich mile dhiu air clé dhuibh,
An cogadh Ri féurlus nach mairinn.

'S ioma Cló air 'n tug iad caittein,
Eadar Cattamh, agus Anuinn.

Bha cách diulta teachd a luagh dhuibh,
'S chruinnich iadsan sluagh am bannail!

O ríogh ba mhaith 's an luagh-lamh iad,
'Nuair a thairnidh iad na lannan !

H uile Cló a luaigh iad riabh dhuibh,
Dh'fhag iad e go ciatoch daingiuinn:

Teann, tiugh, daingiuinn, fite, luaite,
Daite ruagh, air thuar na fala.

Greas-

Greas-thairis le d' mhain luaghach,
'S theid na gruagaichins' marr riu.

*Oran mhorbhair Mhic-Siomon, Cenncinnidh na
Frisealach, deis a chuir go bás ann Sasgunn.
Air fonn, Hap me with thy petticoat.*

'S Lionor blanc a th' aguinne
Am Brittin suas ri lionadh,
Nach déantair gun ghníomh chláidhin,
Go ceart go brách a scriobhadh;
Gur h ann diu ar n áilliugan,
Ard ármunn sin a rioghachd;
Mac-Siomoin mór a bháfaicheadh,
Le P——d na mio-ruin.

Mo chion an úrla bhlá-mhaifeach,
Bha cruaiigh is tlá 's na tíomabh;
Air réir 's mar bhiogh an t abbar ann,
Ba staillin ba phriomh mheinn duit:
Ba bhras ri h uchd do námhad u,
'Nuair tháirnte na lainn líobha;

Ba

Ba bháigheoil caoin ri d' cháirdibh u,
 Gun árdan ach uiríoful.

Ba bheirtich an tigh stórais sin,
 Do ghliocas córr bha príofail;
 So scar tuagh an Rogaire,
 O'n choluinn choir bha rioghal:
 Braon do lao'd do thrócaireachd,
 A dh'órdaich Dia na fírinne
 Cha 'n eil an uchd an F——r,
 Mac D——fa ris an st——ch.

O bhalaich sin Dhunbalaich ad!
 Searbh shaileir no 'n cam ghiúdun,
 Go 'n stúr u 'n Reulla-lainnireach,
 Fa thuath ba bharrand iuil duinn;
 Ma gheibh ufa mathonas,
 Na d' pheaca-brath gun sgiursadh,
 'S cinteach lium go 'n shabhaladh,
 Do lan dearbh-bhrathair Judas.

T fhíor mhaighisteir cliú-thoiltiunnach,
 Le foill go 'n d'rinn u phógadh,

Go smal chuir air na foinealabh,
 An diamond sin dheagh Lobhita;
 Och 's Judasach an tloitereachid,
 A rinn u air bhríob óir oir'n!
 Gur h ioma neach a dh' fhoineachdas,
 Co 'n troiteir rinn an dóibheirt.

O Léug na buaghan foilleire!
 Fhíor chainniull gach deagh sheanchais!
 Ba líonor cuimhil ghoireasach,
 Chinn sgoinneoil ann a t inchinn;
 Ri cogadh bha u misneachoil,
 Deagh-ghiftiunnach áird-mheanmnach;
 An síoth ba torrthach gliocas duit;
 'S b' fhíor phioschoil do leanbhainn.

Fíor mhíre geal na cruaghach u,
 'S a chruadal nach d' rinn lúbadh;
 Gun dad do mheasgadh truaillidh,
 Na d' mhéinn uafuil deis na fúirneis;
 Ba choimh-seán do bhualadhs',
 Agus suaichiontas do chuinnidh,
 Nach Críostuine chuir tuairgnidh ort,
 Ach sluagh sin Bhelsibúba.

O Reulla geal na cuirteolachd !
 Chinn lan do shúrd garg rioghail ;
 Thug gradh do'n T—— St——ch,
 'S bha dúrachdach d' a shínfreadh ;
 Go 'n thuit u a d' mhairteoir cúramach,
 Ais-leath a chrúin 's do rioghachd :
 'S t anam glan air úbhlachadh,
 Thug u do Dhia na firinn.

Gur grinn am bás ri 'n d'fhuirich u,
 'S a dh' fhuilig u go ciatoch ;
 Gur mór na gifte bunailteach,
 Séamh, furusach, thug Dhia dhuít,
 'Nuair liobhair u go furanach,
 Do chorp d'a ghuin, 's d'a riaslach ;
 Le d' chreidimh daingiunn curaidfeach,
 Do mhuineal do na biaftamh.

Och, och ! na leoghain thréidheach sin !
 'S na spioraid thréuna chruaghach,
 Nach bogaich bás go h éugcoir iad ;
 Croich, géurogan, no tuaghan :
 Och 's glórmhor, glan, aird-eibhneasach !
 'N ais-éri san Dialuain sin,

'S d——h 's crith le déifdin orr',
A réicill as na h uaighibh.

'S líonor caochan cubhrai mear,
'S bras fhiublachain na t fhion-fhuil,
Nach rig me leas bhi 'g urachadh,
Scríobh úghdair síos do fhriobhach ;
Fuil Stiubhartach a Chrúin ad,
Air a dúbladh na d' chorp príosoil ;
'S gach fuil a 's uaisle flúrana,
Go léir 's fiu 's an rioghachd.

Gur Baroil a measg mhuccairion
Nach bheil biadh mhuc 's an tfaoghal,
A dh'fhágas comh-lom-luchdor iad,
'S chomh-sultor ri feoil dhaoine ;
Tha D——s' is a chuid U——c——n,
Déis na mhurt e dh'uaislibh,
Am muineil cho'-garbh sturronda,
'S gur gann is urra tuagh unt',

Tha scairteachd 'g glaodhach diubhultais,
Ard dlú, mar bha fuil Abel,

O

O chreuchd na Mairteoir cliuiteach ad,
 Thig gort, is sgiurs, is pláigh oirbh :
 Air gach ball do 'n t júry ad,
 A shuidh an cuirt d'an díteadh ;
 Gach fianais fhallsa dhúbailte,
 Go sgiurfar é trí-filte.

O! 's garbh a dhiular fást so,
 Air abhaichibh na 'n Réubal,
 'Nuair thig am P——sa slathachas,
 'S fearg chathanach na éadann ;
 Le faobhar a lann crathanach,
 Go sgathar síos go féur iad ;
 Bi'dh croich, is tein', is claidheamh r'ibh,
 Gun fhaidhidinn d' ar céusadh.

Car deas do 'n chuibhill bhasórsa,
 'S na fuilig ár na Críostui ;
 Thoir as an Epheid sglabhaich sinn,
 Go fonn Chanáan prisoil ;
 Air neo, sgrios Riogh P——sa,
 Le claidheamh, plaigh, is griosach ;
 'S cuir Maois is armait thábhachdach,
 Thoirt bairlinn d' a bheir cíos deth.

Tha

Thà sinne déis ar fáraiche,
 Ar náraich' 's móran' sgíós oir'n;
 An drábhag a t' air márruinn d'inn,
 Air feadh na 'n cárn air síothladh;
 Le mhead 's tha dh'fhíobh ro'r naimhdibh
 oir'n,
 'G ar fealg a ghná 's na h íncabhl:
 Go 'n d' rinn iad tráille grána dh'inn.
 O Th——ch fair reliobha.

*Oran do Ranull óg Mac-Mhic-Ailen, Tighearna
 Ghlanrranuill, &c.*

MO chion na chonnraig me m' chadul,
 Ranull óg chaidh linn do Shasgunn;
 Marceach múinte na 'n steid brasa,
 Nach géarr fed no frann 's an bhaitteal.

Gur toil lium an Cóirneal slisgheal,
 Do 'n tigeadh na h airm go sgippi;
 Claidheamh, gunna, sgiath, is pioftol,
 'S eileadh cruinn an cáradh sgiobult.

Leoghann

Leoghann guineach, calma, luineach,
 Tuil-bheim sgrios-mharbhach 's a ruaig u;
 Beithir bhéumunnach 'n am fuathais,
 Phas a chúrs an Colaist cruadail.

Fuair u t fhadhairt anns na bláramh,
 'S a chruadal an cogadh Th——ch;
 Chleachd u adhartachd na d' pháist',
 Gun fuil do laghad air gábhadh.

Fá mo mhulaid 'bhi as t aoinis;
 Ba mhiann lium bhi, faicinn t aodainn,
 Tha gun stoirm, gun fhéith, gun fhaoileach;
 Urla chruaigh an uair na 'n caonnag !

Ba staiddeoil, neimh-ghriofagach t abháist,
 Ag gluasad go teine do námhad:
 Mo ghaol an céim fochdair, slátoil,
 'S tu le sgairt a brosnadh marfail.

Cha ro' ailis ort ri ghraitin,
 Anns a chogadh ad Ph—— T——ch;
 U gun mar-ai-bhith gun fhaillinn,
 Mar ba bheag linn t fhiobh 's na bláramh.

Ghabh

Ghabh am P——fa cal' na d' Dhuthaich,
 Dh' erich u leis le lan durachd;
 'S 'nuair bhristidh a rís air le bhiui,
 Phill air nais go t fhasga cliuiteach.

Ghabh u na phearsainn 'thead liubhuirt,
 'S go 'n lean u ris ré na h uidhe;
 U fein 's do dhaoín'-uaise dliodhach,
 'S thug sibh fábhailt uaimh e rís.

'S go d' a tha me ann mo dhúthaich,
 'S beag a so deir (*how do you do*) rium;
 'S buileach a chaill me mo chúrsa,
 Me gun phump, gun chairt, gun stiuir or'm.

Nach mio-fhortonach a chúis so?
 Go 'n a dheilich m' eideadh-cúil rium;
 M' eideadh-uchd, mo sgiath 's mo lúireach;
 Ann am Muideort thug e chúl rium.

Ach, car aon bhliaghan ni me furus,
 Dh' fhiach am pill mo ghaol o thurus;
 Ma thig esin gheibh me cummail,
 'S ni me criodhoil, failteach, fuireach.

Nà

Na faicinnh a tighin m' iundrain,
 Chead Choirnèl a bha 'g a Phaisa,
 Chinninn chomh aottróm ri fionn-airc,
 'S dhamhsáinn gun lot air rinn cuinnseir.

Tha u garg, is ciuin na d' nádor;
 Tha u mán, is garbh, na d' cháileachd;
 'S go seamh farast u ri d' chairdibh,
 Tha u a d' lassair bhuirb ri d' naimhdibh.

'S ioma falachan príosait, boidheach,
 Tha na'n cillinibh fa d' chóta,
 Nach nochd u do fhiolach ótraich,
 Gos an tachair urra choir ort.

'S beag iunadh odha do fhean-'ar,
 Scoileir 's an diadhaire beannaichd;
 Soigh'd-fhear garg am blár na 'n deannal,
 Buaghan móra, glic, do leanailt.

'S ioma fruthon mear laán uabhair,
 A bras rith roi' d' chuiflibh uaful;
 B' éadar dhuit bhi lan do chruadal,
 'S rioghoil a stoc as na bhuaineadh!

'S ioma sonn a dh'eiridh suas leat,
 Na faiceadh iad gne do dhuais ort;
 A bhrosnaicheadh an airm ma d' ghuailibh,
 D'a d' dhiubhuilt air luchd d'a d' thuairgnidh.

'S leat fein Clann-ranuill na cuantaich,
 Luchd na spáinneach géura, cruaghach;
 Dol na 'n dáil is fearg na 'n gruaighibh,
 Cha ba ghealltachd fuireach uatha.

Dh' éiridh leat an t Armunn fleiteach,
 Fiui lasgurra na'n géur lann;
 Bhiodh go trodach, lotach, beurra,
 'S tric thug (hog) air bodaich bheurlach.

Go 'n druididh a rís ann do charraid,
 Cinneadh uifeil Ghlinn-ea-garadh,
 Sid na laochrai luthor, mheara,
 Ris nach deanadh naimhde fanailt.

Thigeadh Clann-Donuill Chinn-tire,
 Do t iunfai nam beathraichibh míliont:
 'S mairg a chasadh ri fraoch mín-dearg,
 Teachd le 'n uile thoil d'a d' dhídiunn.

P

Dh' eiridh

Dh' eiridh Clann-Donnuil a Fhraoich leat,
 O Ghleannan-cumhung na 'n aonach ;
 Fir gharg, ghafta, thaippi laomsgar,
 Nach d'rinn riabh le taife maomadh.

Sheoladh Iarl Antrum a Erinne,
 Cuig-ceud-deug do dh'fhearabh treuna :
 Fearg is friodh an gnúis na 'n trenfhear,
 Nach fag fuighiull béim le'n géur lainn.

Thig Clann-Donuill an t fleibh ruaigh as,
 Guinich allamh, ullamh, ghruamach ;
 Gur mairg a chasadh ri 'n tuasaid,
 'S iad na 'n armabh ri h uchd buailte.

Thig Clann-Donuill rose na'n laogh as,
 Comhlan sgaiteach ri h uchd caonaig,
 Na h aigiunnaich chumpa thaoibhgeal,
 Bhualidh sgailc le tartair faobhair.

Thig Clann-Donuill Chnoc-a-chlaidheamh,
 Na donnghallaich mheara ladhach ;
 Fir shurdoil', lu'-chleaffach, chathach ;
 'S coi'-niomhoil dhúr ris an nathair.

Thig

Thig na Galloglaich o'n Bhanna,
 Le slachdanabh dú'ghorm, glana ;
 Ne iad smuis is feoil a spannadh ;
 Sin, is tiugh na slógh a thanadh.

Go 'n tig Clann-Donnachaidh go ghruam-
 ach,
 Fineach gasta, an achdainn chruaghach,
 Nach h ob cuirp, is cinn a spuachdadh ;
 'S leantalach an tím na ruaig iad !

Marfáilidh Abbaich go h ionolt,
 Marr ri chuid eile d' an cinneadh,
 'S ma 'n duraig iad a chui pillidh,
 Ní iad leon na 's léoir is millidh.

Thig gun urfgadh Clann-an-tsaoir oir'n,
 Sheafamh an tuafaid Chlann-ranuill ;
 'S ma gheibh iad caoladh do dh' aobhair,
 Ne iad fuil na's leoir a thaosgadh.

Thig Rodhaich, Rosaich, is Clann-Reamh-
 air,
 Thig na Barraich, thig 'n céudan ;

Cha bhi Ranull óg na eiginn,
'Nuair thig uile chinnidh fein air,

Co anois a bhaileas an dallag,
Air Ranull óg Mac-Mhic-Ailen ?
Gur mairg a thairnis as carraid,
'S na feoid ad ma ghuaillibh air tarrainn,

Bi'dh tuillidh 's a choir a leim ort,
Mar a h eadraig t fhíor fhuil fein ú;
Ach 's cinteach ma chuiris tu féim orr',
Tha do chairde farfaing, feum-sgaoilt'.

Oran a rinniadh a bhliaghna 1746. Air fonn,
Let history record, &c.

'S Fuar fearannach gach ló,
'S Gach oiche dorchá doimhíonach;
'S turfach donn gach ló,
Murti trom le ceo:
Ach mo glabh suas a fhlóigh,
'S ar n airsteal trusamh chum air chairsteal',

'S carstamh uaibh ar brón :
 Tha léig ri muir 's ri spéir,
 Ri bhi ag Eolus, 's ag Neptun,
 'S thig gach tlachd na déigh.

Thig foin-shion leis an R——
 Teichidh sneachd is éiridh uainn;
 Fograr dóruinn shion,
 Thig fólas falbhaidh pían :
 Gach feorsa do gach fíon,
 Thig o'n Fhr—— na thunnachabh;
 'S go caisg sinn uile ar n íot :
 Gheibh sinn tuil d' ar miann,
 'S mar naimhde dh' fhág sin uireasach,
 'S dlu chuiris sinn ar líon.

O sheanachainnibh na 'n clann,
 Suas deanamh echdri éfeachdach !
 O sheanachainnibh 's an am,
 Glacamh dubh is peann !
 So a bliaghna chórr,
 An tilg a ghrian le meubhlás biachor
 Gaithain chiatoch oir'n :
 Bi'dh driuchd air bharr an fheoir,

Bainn¹

Bainn' is mil gun luach, gun mhargadh,
Airgid agus ór.

Na gabhabh fíoth o Dh——s',
Le 'r dochus neartor fírinneach;
Creidimh dían 's a chóir,
Go 'n tig reliobh na 's leoir;
Na biodh ar dóchus fann,
Gur h ann air réir mar chuiris sibh,
A bhio's ar buinnig ann:
O fuirichibh a Chlann,
'S chi sibh ar n uil' uireasán,
D' a bhuinnig le cruas lann!

Ciod e do chearts' air crún,
Ach adhaircin bhi sparradh ort?
'S coimh-sean ri d' chóir o thús,
Bríos óir-cheard bha Renfriú:
Ach bha ion-faileis ann,
Do thrustur do dh' aét parlamaid,
A dh' fhoil an crun ma d' cheann:
Ach tog so leat na d' sgé;
An t Uilliam rinn an t aéts' dhuit,
Go 'm b' eugcoireach e-fein.

Dean

Dean aithri thursach gheur,
 'S grad thoir air n'ais na th' agad uat;
 Dean aithri ghuineach 's géill,
 'S le Br——bh——c toilich t fhéim:
 Cum agad do chuid féin,
 'S leig uait cóir an atharraich,
 Gun chladheamh gun dad fréup;
 Dia, daoín', is nador tréun,
 Bi'dh ann a léig ma 'n oidhr',
 Thoirt dachaidh, choibhris ceart a threud.

Craobh-sheanchais teughlaich riogh,
 Na h iochdarain bi'dh eolach uimp';
 Craobh-sheanchais teughlaich riogh,
 Bi'dh map dh'i 'n iomad tír;
 'S ma chuirir car am bí foinn,
 'S an tsnaithen dh'ireach oidhreachdoil,
 Go 'n toir fa near an fhoill:
 Ach gairmidh Dia le sgoinn,
 Chum an ionaid dhleasdannaich,
 Ceart oidhre deas an loin.

Cha 'n eil an leith-sgeul ann,
 Ach faobhadh fann mi-dhiongbhalta;

'S

'S i an éugcoir shoiller th' ann,
 Do neach a bheirte dall :
 Ma 's creidimh an aon chúis,
 Chiunn nach d'fhuair e oideachd,
 Anns an teagasg a rinn Luth ;
 O ma 'm b' e sin an cás !
 Cum na chuir sibh shin-sean-'air,
 Go mio-ruineach go bás ?

Cha 'n eil ar goal d'ar Ríogh,
 Ach mar air an tsiúrfaich chóitchionta ;
 'S cuglach stáid ar Ríogh,
 Cuairt thoirt d'a 's bhi sgí :
 Go 'n d'fhogair sibh a rís,
 Le'r n iumalas sliochd a mhairteoir sin,
 Le ascaoineachd ar crí ;
 'S na dhiaigh sin go d' thug uaibh,
 Do dh' Anna crun a sinfiorachd,
 Go 'n phoinfeonaich sibh luath.

O 's caol an teud a Dh——s' !
 Air na sheinn u go tri rioghachdabh ;
 Gur mealta an t aict le 'n chléóc,
 Iad ufa, na d' R—— oir'n

Tha

Tha leth-cheud pears' is córr,
Is faigfe fuil is tagraichion,
Na ufa 's á Roinn-eorp ;
Ba leathoireach lag, cam,
Am mear boiriunn o na bhuineadh u,
B' fhior iumullach 's a chrann.

O 'n culluch fin R—— D——s',
Mac na cr——n Gearmailtich !
'S é chairdeas rinn 's a dhaimh,
Gaol fiaich air a chnáimh ;
Go 'n d'fheann e finn o' r béin ;
Ghlac is chreach an cealgair,
'S go 'n mharbh e finn go léir :
Na daoine cha leis féin,
'S ann uime fin gur coma leis,
Go d' phronnaimit a chéil'.

An leanabh nach leis féin,
Go d' dheanta da leath chomhthrom dh'e,
Cha tiomaichd e le a phéin :
A chri gun thus, gun deur :
'S amhuil fin mar tha,
Go d' chuir' a h uile briottainneach,

Gun mhein, gun chead go bás;
 O nach leis fein am páist,
 Cha ghluais' a neach nach b'athair dh'a,
 Go fabhur no go báigh.

Greos-ort a Sh——s chaoimh,
 'S tu 's R——'s is a athair talmhi dhuinn
 Fa'n athair neamha naomh';
 Gabh tlus ri d' chlainn 's bi caoin:
 'S o 's leat féin a Chlann,
 Cuir casg air croich 's air géurogabh,
 Tha reubadh dhinn no 'n ceann;
 'S cuir do threud fa lann;
 'S na leig a bhi d'ar géurleanbhainn,
 Feadh garbhlaich, fleimh, is bheann.

Mo chionfa S—l—s ruagh,
 Ceart oidhr' an fhior R—— dhleastaannaich;
 Chad toir sinn duibhs' fuath,
 Go 'n cuirir sin 's an uaigh;
 Cha dean croich no ruagh,
 Glacaireachd, no creachannan,
 Gu brách ar fracadh uat;
 Tha 'n diog ad ceangailt shíos,

An

An caigiunn ris gach anam dhinn,
Chomh-daingiunn ri Beinnshíont'.

Och a Ri na 'n dúl,
Na leigs' neart a ghná thar cheart;
Ochoin aon Dia 'ta d' thriuir,
'S ann duit is lear gach cúis !
Tog dhinn a mh—c is a cuing,
'S a h ál breac, brothoch, oirceneach,
Le'n cuid chrom-shoc thar tuinn :
'S cart go glan White-hall,
Air ciunn an teughlaich rioghoil fin,
Bha sinfreadh ann an tamh.

*Oran a rinneadh do dha bhodach árraid a bha
ann an Ardnomorchuan, a chotharraich iad
fein le bhi cur ri striopachas ann an aois an
ceithir-fichid bliaghna. Air fonn, Black Jock.*

CAit am bheil tiunnail,
Na Dúchas' ann Albainn,
Go breugan, 's go bradachd,
'S go ascaoineachd earbuill ?

R'ar n ògrai 's r'ar fleasgaich,
 Go d' fhaodair bean earbsa,
 Tha ar bodachain sheiddeach
 Cho'-bras ri boc-earba :
 Na lodragain cheigeach,
 Is leidiche fiasag,
 Go fuiri choi' leuddurra,
 Bheuddarrach easgai ;
 Ma gheibh iad an comh-throm,
 Is lugh' air ar bannal,
 Pòsda no faor,
 Go 'n dean iad a spannadh.

An urrum air chocondachd,
 'S bhroggondachd, ínsgin,
 'S air bhraiseneachd mhogach,
 Do bhodaich na tíres' :
 Gur torconda, froggonda,
 Loggaifeach, grís-fhiunn,
 Na tarraichdenich hoggach,
 'S géur bhrodach na 'm brísnibh :
 Na faighidh iad fá,
 Air nionaig air fodar,

Le b  l-mheilliridh sm  cach,
 'S na h  rdul do shoddar,
 Go 'n deanadh iad hoggraich,
 Le huinich, 's le gloggraich;
 Gun cheneal na 'n   igh,
 Ach d  iseolachd bogaidh.

Gur neonach do shean daoine',
 A bhi ar am buaireadh,
 An caileachd air tuitim,
 'S a cuillion d  is fuaraich;
 A fuillion air brusgadh,
 Agus cus do dhroch thuar orra;
 Moran dhi fuilt orr',
 Agus tuisleadh na 'n cluasamh:
 Ach theirinn a ch  ileachd,
 Bha na 'n   rdamh go 'n   slibh,
 Chaidh cruinn a dh'aon aite,
 Chuir st  aillinn na 'n   sben:
 Ach tha so na shar-fhorton,
 Do m' ghoisti Gill-eusbuig,
 Fuair Aonghus mar phosta,
 Bhi broddadh a ghedd dh'a.

Bheir

Bheir fo do'n Chleir oilbheim,
 Agus doraraich do dh' urchaid,
 Go 'n thuit iad air riatachd,
 Fir lia Ardnamorchuan:
 'S ni fgreamhoil, fíor bhiaストール,
 Ain-miannach, ro bhruideoil,
 Dh' fhear' caite le bliaghnabh,
 Dhol a riarachadh úislinn.
 Cha 'n fhaidh iad, 's cha 'n iarr iad,
 Gné síos do 'n cuid úlaidh;
 'S ann a thoill iad an riasladh,
 Agus piantuinne dúbuilt:
 Mhoire nach iadfan
 A smirte le clapa,
 Gun fhoirín d' an urchasg,
 Gun phurgaid d' an aiceid.

Ciod e bharoil a t' agabh
 Air tappachan óga,
 'Nuair tha sean daoine laga,
 Nan caignibh ri pogadh?
 Na nionagan bais-gheal,
 D' an glaccadh nan crógamh;

Fa mheinn na fear glasa,
 'S nam bracairneach cróin-fhionn;
 B' e síd fonn an díombais,
 Fa 'n chliomat bhras riatach,
 Cha bhi cailleach gun fioltachd,
 Go do chrion i le ciadamh;
 No bodach glas rómach,
 Go do robh na shean rugga;
 Coimh-lia ris an Ròn,
 Nach e fhólas dol chuca.

Ach Aonghas Mhic-Ailen,
 Na'n iairte an ath thein' ort,
 'S gun urchair na d' charthaidh;
 Bhiodh síd dhuit na dheireas;
 Go 'n iomairidh tu seachdain,
 Air a ghoinnid do dh'úine,
 Ma faighidh tu fuasgladh,
 Gne luaidh no fhudair:
 Bha 'n cogadh ad cruaiigh ort,
 Na'm buailidh do bhiui,
 Air lamhach, 's air cruadal,
 Agus ruaigh-mheirg air t fhiusi;
 Go

Go 'm biodh an ruaig ort,
 Agus luasgan air t anail;
 Dium, is mi-mheas na gruagaich,
 'S bu bhuan duit a sgannuil.

Gur neonach a fonn
 A thachair 's na bailtibh ad,
 'S mios a chinnis druim iomair,
 No úrlar na 'n claision unt'.
 'S comh-dároil na sean tairbh,
 Ri tri-bhliaghannaich acuineach;
 'S go maith feur na 'n Coiren,
 Is seachd sona feur Fhaifgidil:
 Marfg air na bodachamh,
 Bhuaireadh na beirtich leo,
 Thairgidh mál dúbuilt,
 'S bundaiste gersminn asd';
 Le staodhrum, 's le mofradh,
 'S le bodradh n' an tailceneach,
 'S briofuirneach, froggoifeach,
 Cochullach, tapplaichion.]

Tha cleachdadh mio-nadorr,
 'N drafd ann a 's tírs',

Na h oigfhir nan codul,
 'S na sean daoine ri fuiridh;
 Fleasgaich nan terraichim
 Trom anns na leapannabh,
 'S na bodaich ri briodail
 Nionag 's na plaidichibh:
 Ach 's neonach lium, f'in
 Iad a ftriocadh do 'm battairi,
 Le'n gunnaichibh grís-fhionn,
 'S gur mi-chiatoch acuinn orr',
 Ag na gunnairibh spliasagach,
 Giar-shronach, brach-shuileach,
 Le'n cuilbher gun urchair,
 Gun chuimse nan glaccabhfan.

'S grann' a mhisneach do bhodach,
 Dol air chogadh 's na cúiltibh,
 Gun a dhag a phi cochda,
 Na ghlog le cion úillidh;
 'S chuinnfer le droch mheirg,
 Teann stoipt' na dhúbla,
 Le dall-phrábadh doilleir,
 Gun choinniull, gun chrúisgen;
 Do anail droch bholtrach,
 Mar osnach air fháilen;

R

'S

'S a ghruaighion air roccadh,
 Mar arcuinn mairt arfai;
 A chraiciunn chomh-lacunn,
 Ri pait na miolmhágain;
 'S a chairen le ain-fheoil,
 Air feannadh le craimhinn.

Sibhs' ata pófda,
 'S a nionagan úiseoil,
 Go d' thuit dhuibh le h órdo,
 Bhi an taobh sin do 'n dúthaich,
 Gabhabh uam bairlinn,
 'S bithigh sibh cliuiteach;
 Na creiddibh bhi fábhailt,
 Gun ar gaird a bhi dlú dhuibh:
 Tha na bodaich mi-ghenmni,
 Le meanmn' air am buaireadh,
 Cha 'n ath iad do shean-mhnaoi,
 Do lean'ban no ghruagaich;
 Go 'n a ghaid iad an comus
 O deìchnir air fhichid,
 'S beag iunadh an sgonnain,
 Bhi lomlan do spiolcadh.

An

An urram do Aonghas,
 Go deargadh le accuinn,
 Go 'n thiuntaidh e an toghar,
 Agus Ailen an t ath-toghar :
 Gur gleusta na liathainich,
 Ciabh glas na racanaich,
 Go cur, is go cliathadh,
 Cha 'n iarradh iad eachrai oir'n.
 'S mar a cuirir deagh shriana,
 Ris na fiagh-stéadan acafan ;
 'S feadar deagh-ghlasán iarainn,
 A dheanamh is cearcaill dhoimh,
 A sparrar go daingiunn
 Ma chaoild' gach céile,
 'S ma iochdar gach caileig,
 Ma'n toirir orr' éiginn.

Nach neonach a spioradfa
 Chinn anns na bodachamh,
 Gun bhraon do ghne fhiona,
 Gun aon (tea) ach brochana ;
 Gun chupachan ríobhach,
 Go fuarachadh dheochanna,

Ach a phoit thoirt o'n ghriosaich,
 Agus sineadh le lodar orr':
 Na 'm biodh uisgeachan príosoil,
 Dol a síos anns na corpabh sin,
 'S beathanna brioghail,
 Dh' fhagadh lionta, dearg, tortoil iad,
 Ba bhrais iad na coileach,
 No buicen dearg daraidh;
 'S na ba chreatairion coill iad,
 Dheanadh cleamhnas ri daraig.

Nach spoth sibh na bodaich,
 Ma 'n truaill iad an talamh,
 Tha salunn, salbitir,
 Agus nitir nan tarramh;
 Sparramh an glocain,
 Sean chlochan na stalon,
 'S fotha, feammabh na pocain,
 Le 'n cochuillibh gearraibh;
 Gu bheil iad chomh-bochoile,
 Lochdach le 'm ballamh,
 Go siolachadh (bhaftards),
 Choimh-lionor ri gainibh:

Mhoire

Mhoire nach iadfan
 A cheangail nan caignibh,
 Mar thachras air fàidheach,
 Do mhaddrai air ghafradh.

'S ioma te dh' fhalchas
 A h aodann le tonnaig,
 Ma 's terrig a bhliaghna,
 O fhaoisgnidh ar fgonnain;
 Na mnain na laomabh,
 Ag caoineadh ma 'm pollag',
 Chiunn am buinnig le faoineachd,
 Air son gaol na sean chroman.
 Gur a h oilteil an taom,
 Sean daoine an dèis cromaidh,
 Am bathais air maoladh,
 'S an aois air an lomadh;
 Ain-mianna feoilchlaointe,
 'G an tarraing go connan:
 Le gearrsgin nach gear sibh
 Afd' an da bholla.

Ann a maidin ar n aimfreach,
 Go 'm banaibi ar folus,

'Nuair

'Nuair th' agamh chomh-anmoch,
 Lan da lampa do dh'ola ;
 Sean daorach ar n anbrais,
 Cha 'n fhaodar a mholadh ;
 Go 'n therig ar n aogasg,
 'S go 'n a chaochail ar solaidh :
 Nar tomamh le gaoifid,
 'S an aois air ar roladh ;
 Go 'n phreasaich ar n aodainn,
 'S go 'n dh' aognaich ar boladh ;
 Go 'n tharraing an taog,
 A shaoil air ar gnúisibh ;
 'S cha mhór nach do ghearradh
 Leis snaithen ar cúrsa.

*Oran árrait. Air fonn, Good night, and
 God be with you, &c.*

P. **M**ile marbhphasg air an tsaoghal,
 'S carach baoghalach a dháil ;
 Cuibhiull an fhortoin oir'n air caochladh,
 Cha do chleachd sinn moim roimh chách :

Tha

Tha sinn anois air ar sgaoileadh,
Air feadh ghleann, is fhraoich-beann árd;
Ach teanailidh sinn fós ar daoine,
'Nuair a dh' fhaodas sinn go blár.

Misneach mhaith a mhuinntir ghaolach,
'S gabhaidh Dia dhinn daonnan cás;
Cuiribh dóchus daingiunn, faoilteach,
Anns an aon ti ni dhuinn flá:
'S buanaichibh go rioghoil, adhrach,
Traisceach, uirneach, caoincneach, blá;
'S biobh dilis d' chach a cheile,
'S duinair suas ar creuchda báis.

Ach 's feadar dhomhs' anois bhi falbh uaibh,
A ghaidhealamh calma mo ghraidh:
Ba mhor m' earbsas' as ar fonadh,
Go do dh' fhonadh dhuinn 's an ár,
'S iomad ancomhthrom a choinnich
Sinn, 's an choinnimh bha gun ágh:
Ach gabhaidh mis' anois mo chead dhìot,
Uine bheag; ach thig me trá.

Leasaichidh me fós ar callsa,
Churainnibh gun fheall, gun sga;

A

A dhilfi dlíodhach, rioghoil, tréuna,
 A dheanadh éuchd ri uchd na 'm blár :
 'S cinn is coluinn chuir o chéile,
 Sinn', 's sibh-fein a scaradh fás ;
 Ach togabh fuas ar misneach gleusta,
 'S cuirim fein r'ar creuchdamh pláid'.

G. A mhoire finne a t' air ar céusadh,
 Air dhí céille, finn gun cháil :
 T—— St—— Mac R—— S——,
 A bhi na eiginn anns gach cás ;
 Gur h e fin a rinn ar léireadh,
 Gur a féadar dh' a go fág :
 Sinn na dhéigh gun airm, gun éididh.
 Falbh 'n ainm Dhé ; ach thig a ghráigh.

Ar mile beannachd na d' dhiaigh,
 'S Dia do d' ghlei'gh anns gach áit' :
 Muir is tír a bhi choimh-ré dhuit :
 M' uirni ghear leat fein os áird ;
 'S go do fgar mio-fhorton déurach
 Sinn o cheile, 's ceim roi' 'n bhás :
 Ach foiri libh a mh—c R—— S——
 Shúgh mo chéille thig gun cháird.

Chaill

Chaill sinn ar sduir, 's ar buill-bheirte;
 Dh' fhalbh uainn ar n achdaire-báis;
 Chaill sinn ar compas, 's ar cairtion,
 Ar reil-iuil 's ar beachd gach la;
 Tha ar cuirp gun chinn, gun chasan,
 Sinn mar charcaisibh gun stá;
 Ach gabh us' a ghraidh do t astar,
 Dean gleas taipi, 's thig gun dail.

P. Beannachd go léir le Cl—n-D—l,
 Sibh a dh' fhoirín or'm na m' chás,
 Eidir oilenibh, is mhoir-thir,
 Lean sibh deonach, rium gach trá:
 'S ioma beinn, is muir, is mointeach,
 A shiubhail sin air chorfa báis;
 Ach theasraig Dia sinn air fuar-fhoirneart,
 Na 'n con frónghao'ach 'bha 'ir ar fáil.

Sibh a rinn fa laimh na Tríonaid,
 Mìse a dhíon o mhio-ruinn cháich:
 Mo dhearg naimhde, neartor, líonor,
 Chuir a lion feadh ghleann is árd:
 A mhead 's a thaisbin sibh d' ar dílseachd,
 'S coir nach dío-chuimhnich go brách;

A bharr, gur sibh is luath i shín riom,
 Tioc air tús an Talamh árd.

G. Ochan, ochan, cruaigh an dearmad,
 Bhi 'g ar tearbadh uaibh gun bhás:
 B'i 'n fhior éibhinneachd, 's am beirteas,
 Bhi d' a t fhaicinn gach aon lár:
 Bi'dh ar ruig lan tim a frásadh;
 Ar cri lagchúiseach gun cháil,
 Go 'm pill us' a rís air nais oir'n.
 Beannachd leat le neart ar gráidh.

P. O tiormaichibh a suas ar súilin,
 Chomuinis rúnaich 'fuair ar grádh,
 Bi'dh sibh fás, maoinéach, muirneach,
 'N ar gáird dúbailt' ma White-hall,
 'Nuair a bhío's na Reabail lúbach,
 Ri bog chrúban feadh na 'n cearn,
 Go 'm bí sibhs' an caithrim ciúrta,
 Laidoil, lu' chleasach, lán áigh.

Oran

Oran do an gairir, am Breacán uallach. *Air
fonn, Hei an Clo dubh, ho an Clo dubh, hēz
an Clo dubh, b' fhear an Breacán.*

B' Fhear lium Breacán uallach,
Ma m'ghuailibh, 's a chuir fa m'achlais;
No go do gheibhim cota,
Do 'n chlo is fearr thig a Salsunn.

Mo laochan feiriant éididh,
A dh'fheamadhan críos d' aghlasadh,
Cuaicheneachadh éilidh,
Déis éri go dol air altar.

Eilidh cruinn ma'n cuáichen,
Gur buaghail an t earradh gaisgeich;
Shiubhlainn leat na fúarain,
Feadh fhuairbheann; 's ba ghafal air faich u.

Fíor chulaidh an tfoigh d'fhir,
'S neamh-ghloiceil ri uchd na caismeachd;
'S ciatoch 's an adbhains ti,
Fa shrantraich na m'piobd's na m'bratrach.

Cha mhios anns an dol fios u,
'Nuair scríobar a duille claisich ;
Fíor éarradh na ruaige,
Go luas a chuir anns na casamh !

Ba mhaith go sealg an fhéigh u,
'N am éri do 'n ghréin air creachunn ;
'S dh' fhalbhainn leat go lodhar,
Diadómhnaich a dol do 'n chlachan.

Laighinn leat go ciorboil,
'S mar earbaig go 'm briosgainn grad leat,
Na b' ullamh air m' armachd,
Na dearganach 's mosgaid ghlagach.

'N am coilich a bhi dúrdan,
Air stúcan am maidin dhealta,
Ba ghaista t fheim 's a chúis sin,
Seach mútan do thrustar casoig.

Shiubhlainn leat a phosadh,
'S far feornein cha fhroisinn dealta ;
B' i sid an tsuanach bhoidheach,
An óigbhean ba mhor a tlachd dh'i.
B' aigiontach

B' aigiontach 's an choill u,
D'a m' choireadh le d' bhlás 's le t fhasga,
O chathudh, is o chríon-chur,
Go 'n diona tu me ri frasachd.

Air uachdar gur a sgiómhach
A laigheadh a sgiath air a breacadh;
'S claidheamh air chríos ciatoch,
Air fhiaradh os ciunn do phleata.

'S deas a thigeadh cuilbheir,
Go fuilbhiorra leat fa 'n asgcuill;
'S a dh'ain-deoin uifg' is urchaid,
Na tuilbheim go 'm biodh ar fasga.

Ba mhaith anns an oich' u;
Mo loinn u mar aodaich-leapa:
B' fhearr lium na 'm brat lín u,
Is príosoile mhín tha 'n Glas'cha.

'S bagonta grinn bóidheach,
Air banais is air mód am breacan;
Suas an éileadh-sguaibe,
'S dealg-gualainn ag cuir air fasdaidh.

Ba

Ba mhaith an la 's an oich' u,
 Bha loinn ort am beinn 's an cladach;
 Ba mhaith am feac' 's a fíoth u:
 Cha Rìgh a fear a chuir as duit.

Shaoil leis go do mhaolaich, so
 Faobhar na 'n Gaidheal taippi;
 Ach 's ann a chuir e géir orr',
 Na 's béurra no deud na h ealltainn:

Dh' fhag e iad lán mío-ruin,
 Choi'-cíocrafach ri coin acrach;
 Cha chaifg deoch an iotadh,
 Go b' fhíon e, ach fíor fhuil Shagfann.

Go spíon sibh an Crí asainn,
 'S ar brollaichion fíós a shracadh;
 Cha toir sibh asainn T——,
 Go brách gos an téid ar tacadh.

R' ar n anam' tha é fuaite,
 Teann, luaite cho' cruaigh ri glasan;
 'S uainn cha' n fhaodar fhuafgladh,
 Go 'm buainir a fear ad asainn.

Cleas

Cleas na mnai-siula,
 Gheibh tuillinn ma 'm beir i a h afaid :
 An ionad a bhi 'n dium ris,
 Go 'n dúbuil d' a fear a lasan.

Go d' chuir sibh oir'ne buarach,
 Thiugh, luaite, go 'r falbh a bhacadh,
 Ritheidh sinn chomh-luaith',
 'S na 's buaine na feigh a ghlasraich.

Tha sinn 's an tsean nádor,
 A bhá sinn roimh am an acta ;
 Am pearfanna 's an intinn,
 'S 'n ar riogholachd cha teid lagadh.

'S i 'n fhuil bha 'n cuisl' ar sinf'ridh,
 'S an insgin a bha n'an n aigneadh,
 A dh' fhag dhuinne mar dhílib,
 Bhi rioghoil. O sin ar paidir !

Mallachd air gach seorsa,
 Nach deonaicheadh fós falbh leatfa,
 Cia dhiu bhiodh aca cómhach,
 No cómhruist, lom go 'n craicinn.

Mo chion an t óg fearragha,
 Thar farraige chaidh uainn air astar:
 Dúthrachd blá do dhúcha,
 'S an uirni go lean do phearsa.

'S go d' fuair sibh lamh-an-uachdar,
 Aon uair oir'n le feorsa tappaig,
 An donus blár ri bheofan,
 Ni feoladair tuilleadh tappaidh.

Oran úr. Air fonn, Black Jock.

O T—— mhic Sh——,
 Mhic Sh——, mhic Th——!

Leat fhiubhlainn go h eadtrom,
 'N am ébhich 'bhi marfal,
 'S cha b' ann leis a phláigh ad,
 A thármaich o 'n mh—c.

Bheireadh creiddibh is reuson

Oir'n éri mar b' ábhaist,

Leis an ailleagan cheatoch,

'Shliochd éfeachdach Bháncho:

Mo

Mo ghragh a ghruaigh áluinn,
 A dhearfadh or'm stuirt.
 U 'g iomachd go fúrdoil,
 Air tús a bhataili,
 Cha fhroisinn aon drúchda,
 'S me dlúth air do shailibh :
 Me eidir an talamh
 'S an t aeir a feoladh,
 Air iteoig le h aidhir,
 Misg-chath, agus fhólais ;
 'S caismeachd phiob'-móra,
 Bras-shroiceadh am puirt.

O 'n éibhinneachd ghlórmhor,
 An tfolais a b' airde !
 'G ar líonadh do spionnadh,
 Air flinneinibh Th——,
 Go 'n calcadh tu árdan
 Ann cáileachd ar cuirp :
 Do láthaireachd mhórchuifeach,
 Dh' fhógradh gach fáillinn,
 Go 'n tiuntadh tu feodar
 Gach feola go ffaillinn,

T

'Nuair

'Nuair sheal'mait go sanntach,
 Air faurra do ruifg.
 Go ghnúis torrach do chruadal,
 Do dh' uaisle, 's do naire,
 Nach taifeicheadh fuathas,
 Roi' luaidh do námhad :
 'S mar deanadh fir shagfunn
 Do mhealladh, 's do thréigfin,
 Bhiodh an crún air a spalpadh,
 Le d' thapadh air S——,
 A dh' ain-deoin na béiste,
 Leis an d' érich na h uile.

Go 'm b' fhoirmeil lium torman
 Na 'n organabh aluinn !
 'S tein'-eibhinn a lasadh
 Go bras-gheal air fraidibh !
 'S na croisibh ri h árd-ghaoir,
 Mhóir Th—— ar Prionns' !
 Gach uineog le foineal
 A boifgeadh le dearfadh,
 Le solus na 'n coilibh,
 'S deas moigh'dionn d'an smúladh ;

'S gach ní mar a b' arrai
 'G cuir fáilt air le puimp !
 Na canoin ri búireich,
 'S iad ag stúradh an fháilidh,
 Ag cuir crith air gach dúthaich
 Le muiseag na 'n Gaidheal ;
 Agus sinne go lú'-cheasach,
 Múirneach lan árdain,
 Am marfáil go múinte,
 Ard-shuntach m' a shailibh ;
 'S gann bha chudum 's gach fear dhinn
 Tri chairsteil a phuint !

Oran Bachoil. Air fonn, The bucket you want, &c.

HO rou mo bhobug an dram,
 Ho rí mo bhobug an dram,
 Ho rou mo bhobug an dram,
 'S e chuireadh an soddan na m' cheann.

Ho rou ghaolach an liunn,
 Ho rí mo ghaolach an liunn,

Ho rou mo bhobug an liunn,
'S e dhúisgidh dhúinn urram gach foinn.

Och óch ! mo fhólas am puinns,
Ho rou mo fhólas am puinns,
Ho rí mo fhólas am puinns,
'S tu chuireadh an togail fa m' chuim.

Fheara 'n ar fuighe ma 'n bhórd,
Le'r glaineacha crioghoil 'n ar dórn,
Na leanamait righin air ól,
Ma mill sinn ar bruighinn le ból.

Na toftachan figgeanta fial,
'G an aiseag go rige mo bhial;
Ba mhireagach stuiggidh, is triall,
Am marfal le ciogguilt roi' m' chliamh.

'S tu chuireadh na curaids' 's an tfluagh,
'N am cogaidh ri h aodainn na 'n ruag,
Go 'n olaimit sgailc dhiot go luath,
Ma sguidsemit slacain a truaill'.

'S tu dh' fhagadh sinn taippi 's an tóir,
 'N am tarraing na 'n glaf-lann ri froin,
 'Nuair thilgte na breacain do 'n tflógh,
 'S a truaill, bheirt amach claidheamh-mór.

Go tu mo leannan glan úr,
 Cha phóg me go dílinn u 'n cúil;
 Ach phógainn, is dheobhlainn u rúin,
 'Nuair thig u 's Jacobus na d' ghnúis:

An t ainm sin is fearr ata ann,
 Ainm Sheimis a chuir air do cheann;
 'S e thogadh a fogan fa m' chaint,
 'S a dh' fhagadh go blasda mo dhram.

Fadaimit teine beag shíos,
 Na lafraiche ciuin a ní gríos,
 A gharas ar claguinn, 's ar crí,
 'S dh' fhógras ar n airsteal, 's ar fgíos.

Gur tu mo ghlaineag ghlan lom,
 Mo leannan is cannaiche fonn;
 Go d' rinne tu dh' fheammainn na 'n tonn,
 Gur mór tha do cheanal na d' chom.

O fair a ghaoil channaich do phóg,
 Leig clannadh d' a t anail fa m' shróin,
 Gur cubhrai lium fannal do bheoil,
 No tuis agus mire na h Eorp.

O aifig a ghlaine do phóg !
 Cuir speirid 'n ar teangamh go ceol ;
 An íocshlainte bheannaichte choir,
 A leasaicheas anam is feoil !

*Marbhrainn a rinneadh do pheata Colum, a
 mharbhadh le aubhag.*

'S Turfach mo sgeul ri luaigh,
 'S gun chách d' a d' chaoi,
 Ma bhás an fhir ba leanaboil tuar,
 'S ba mheanbh ri chlaoi.
 'S oil lium bás a Cholum chaoimh,
 Nach b' anagrach gnás,
 A thuitim le madadh go 'm béus,
 Dobhran na 'n cárn.

'S

'S tu 's truaidh linn do bhás na 'n ean;
 Mo chrágh nach beo,
 Fhir a b' iteagach, miottagach triall,
 Go ba mheirbh do threoir:
 B' fheimeil' do Naoi na cách,
 'N am bhárcadh na 'n stuagh,
 Ba tu 'n teachdair' gun feach'ran d' a,
 'Nuair thraigh an Guan:
 A dh' idreachdainn do dh' fhalbh an tuil,
 Litir gach fear;
 Dúbhull is Colum go'n chuir
 Deagh Naoi thar lear;
 Ach chaidh Dubhull air feacharan-cuain,
 'S cha do phill e riabh;
 Ach phill Colum le iteagaich luath,
 'S a fhreagra na bhial.
 Air thús, cha d' fhuair e ionad d' a bhonn
 A seafadh e ann,
 Gos do thiormaich Díle na 'n tonn,
 Far mullach nam beann:
 'S ann sin, a litirfin leagh an duine bha glic,
 Go 'n thiormach a bhailc,

'S go faigheadh a mhuirichinn, cobhair na 'n
teirc,

Agus suasgladh na 'n airc.

Le neart cha spúilte do niod,

Go do thigte d' a d' shlad;

Bhiodh do chaisteal fa bhearrabh na 'n creg,

Ann an daingnichibh rag:

Bha do mhodh-siolaich air leath o chách,

Cha togradh tu suas,

Ach a durraghail an taca ri d' ghrágh,

'G cuir cogair 'n a cluais.

Cha do chuir u duil ann airgid no spréigh,

Na féist am biodh súgh,

Ach spioladh, is criomadh an tífíl le d' bhéul;

'S ag ól a bhúirn:

Aodach, no anart, síoda, no fról,

Cha cheannachadh tu 'm bú;

Bhiodh t éididh do mhín-iteacha gorm,

Air nach drúidheadh an drúchd:

Cha do ghabh u riabh paidir no créud,

A ghuidh na 'n dúl;

Gaigheidh, cha 'n eil t anam am péir

O chaidh tu 'nunn.

Cha

Cha 'n e gun chiste no anart bhi comhdach do
chré,
Fa lic anns an úir,
Tha mise go cruaiigh e, niu 'g acain go léir,
Ach do thiutim le cú.

*Marbhrainn Máiri nian Ean Mhic-Eun, do 'n
gairte, an Aigionnach. Air fonn, Pio-
baireachd.*

THA me craiteach tinn,
'S Máiri ghrinn bodag;
An t éag air a toirt dhinn,
Anois dint' fa chlodamh;
'S ioma fearrabhall chinn,
Cearclach, féitheach slim,
A thiolaigidh na d' chill,
'S cul do chinn air fodar.

'S ann agad fein bha ghibht,
Eidir dha bhith do chos';
Gur lionar fleasgach glic,
Ba rionnchruiagh, bliochdach dos,

U

Chuireadh

Chuireadh air bhallaichrith tric,
 Le cachbhalg cruinn fa bhrot,
 'S t anail ri each choi'-brisg,
 An gallachrann gnìomh na throt.

'S ann agad fein tha pheisg,
 Chinn mor le sgreib na 'n clap;
 Le ciogladh bhod ri d' sgeig;
 'S le síor bhleth ghreadan fhlat:
 Na d' cheal gur minig theac,
 Crann-mór le stagh, 's le bheirt:
 Tri cheud uair go 'n sgregg,
 Go 'n d' fhail do gheid 's go 'n mhalc.

'S ann agad fein tha 'n eig,
 Gann oirleach bheag o d' noig;
 Le ball chomhrag ri creig,
 Chuireadh long bheag air fiod:
 Da fhichid bliaghn' man heift,
 Go 'n bhreo do chroit, 's go 'n ghrod;
 Gur iomad fear a cheig,
 'S a bhrod le cead do roig.

An

An tógurach gheal-dhonn,
 Nach ro' crom, no paiteach,
 An tric do mhoglaich sgonn,
 'S paire lom do chlachabh:
 'Nuair a dhuifgt' t fhonn,
 Go b' ann air sgáth na 'n tom,
 Go 'm biodh ma thárr do bhronn,
 Galon ronn do shraddadh.

Go scriobhar t airm go glic,
 A fios air do lic gun stad,
 Da bhrill na 'n crois air pit,
 'S magarla sic na 'n glaic,
 Air (feild) do phlaide bhric,
 Chinn tiugh le fíorc-luagh-chas:
 B' e 'n dol gun rath, gun flioc,
 Bhi cur deagh fhil na d' chlais:

'S iomad oig-fhear bá,
 Ann an aird a fhogain,
 A fháth a shleagh na d' gháig,
 'S a ghrad fhág na d' lod'e,
 Leis am b' fhearr am bás,
 Na dol a rís na d' dháil,

Eagal go 'n grad bháit' e,
Am meafg pláigh do rocan.

Suilin an aite na 'm bod,
Umad a filidh ma feach;
Basán an ionad na 'n cloch,
Anois d' a d' phostadh : mo chreach;
An uaigh an ionad do nochd,
Bhi 'nois d'a cladhach, 's d'a treach;
A spaid an ionad na 'n stob,
B' ábhaisit na d' fhlochd dol asteach.

'S ioma lasag chruaigh,
Bhiodh ma m' luaighs' an Uibhist;
Eidir Seile bhruach,
Bun-na-Stuagh, 's Lochuthuirn,
'S brath bhi ac' Dialuain,
Bhi d' a d' chuir 's an uaigh :
Banaltrom bhod cruaigh ;
Fior chliath-luaigh na 'n triuthas.

Taing do Chlann-ai-Leoin,
Rinn cosg mór ri t fhalair,

Chuir

Chuir tharad da chloich mhóir,
 Agus fód do 'n talamh :
 Na h eolaich rinn a chóir,
 Am pór ba toil leat beo,
 A chuir mar chumhdach córt,
 Ar muin céis choir na 'n tairr-iall.

'S mis' th' air mo bhioladh a nochd,
 'S mo chrí ri ean-bhualadh lag ;
 Ri gul, 's ri cionar go bochd,
 Fa sproc, le imni gun stad,
 Ma 'n tuggarraich dhoinn dhol 's an tíslochd ;
 'S fuar phloc ag cúmhach a taisg.
 Do 'n chinneadh shár-bhuailteach le hog,
 Sgleogadh pit bhog le fód mhag.

B' fhearr go bithinns' am chrúban,
 'S me air cúl do chiste ;
 Leiginn fann-ghlaoidh thúrsach,
 'S bhiodh mo shuilin filteach :
 'N am bhi dol do 'n uir ort,
 Sheanachaisinn mo rúnfa,
 Amach a Teughlach Mhuideort.
 Culaidh rúsgadh phiofstol.

Cnottag

Cnottag do dheiridh do stoc,
 D' a cragadh le fairche cruaiigh, rag ;
 Le loinid do sheileir bhiodh scop
 Coipte, go t imlic le glag :
 Chluinnte fead-ghaile le glog ;
 Rumaladh brilleocach na d' lag :
 B' e t orgain ceolor an gog,
 'Ni mealgradh sprilleocach do chnag.

Moladh air deagh bhod.

THA ball-ratha finte riut
 A choisinn míle buaigh,
 Sar-bhod iallach, accuinneach,
 Rinn-gheur, sgaiteach, cruaiigh,
 Uilleach, feitheach, feadanach,
 Laidir, seasbhach, buan,
 Beodha, treorach, togarrach ;
 Nach diultadh bog no cruaiigh.

Oran

*Oran do 'n gairir, Tinneas na h urchaid. Air
fonn, Tha me-shin suarach ma gbruaman an
tsean duin', &c.*

GO bheil Tinneas na h urchaid,
Ar feadh Ardna——n,
Ri fìor ghabhail phurgaid,
Chuir tururaich na 'n cean orr'.

Na fìr lan do 'n ghalar,
Go rig' a smior-cailleach ;
A fearrabhuill air faileadh ;
Grad chaillidh iad feamm ris

Na mnain air sgiolagh ;
'S an airnion air fileadh ;
An clap air am milleadh ;
'S am brilleinibh feannta :

An Cogois d' an criomadh ;
'S am mionach d' a sginneadh ;
A fuilin d' an dinneadh ;
'S am binid air teanntadh :

An

An criodha d' a bhioradh;
 'S an tilgidh d' a shireadh,
 'S a laigfe d' a philleadh,
 Go minig d' an an-toill.

Teudan is gusguill,
 D' a tharraíng o 'm buffamh;
 'S am meillion ro ruiteach;
 'S am pluicion lán sleamhnain :

An craicionn d' a sgreaggadh;
 'S an éarrach air peasgcadh;
 Múir ghágach lán teasa,
 Mar ghreaddagh na feanntaig.

Thig oirbh eas-shlaintibh coibheach,
 Bolgach, pláigh, agus cloimhin;
 'G ar sgrios, is 'g ar clomhadh,
 Mar eich bhrothach bhio's seanta.

Oran

Oran air sean aois. Air fonn, The pearl of
the Irish nation.

CHA tog mise fonn,
Cha 'n éirich e lium,
Tha m' aigneadh ro throm fa éislin;
An criodh a ta m' chòim
Mar chloich bhiodh na deann,
Air tuitim an gleann nach éirich;
Tha gaisgeach nach tìom
Oir'n ag cogadh, 's a strí,
Nach urrainn a chui bhì ré rinn,
O 's treas e no sinn,
Theid lefin ar claoi;
'S cha teaфраig aon nì fa 'n ghreín sinn.

Cha chúis, úr 's i dearbh
Bhì 'g iunndrainn na dh'fhalbh,
Ar cruitheachd, ar dealbh, 's ar n'éagaisg,
Ar cumachd, 's ar dreach,
Ar spionnadh, 's ar neart,
Ar cur an am gleac no fréupa;
Mar a sgaoileas an ceo
Thar aodann an fhéoir;

Mar a chaochlas na néoil 's na spéiribh,
 'S ann th' an ois a teachd óir'n,
 Cumhach, caointeach lan bróin,
 'S neamh-shaoireach r' a leon an te sin.

Aois odhár gun bhrìgh,
 Tha 'g ar toghar go cill
 Dh' fhagas bodhaig a chinn ro éididh ;
 Aois bhodhar nach cluinn,
 Gun toghaidh gun suim,
 Gun char foghainneach strì, no stréupa ;
 Aois aiceideach thinn,
 Gun tagfa, gun chlí
 Gun ghaisgeadh, gun spíd, gun spéaraid ;
 Lan airsteil is cráigh,
 Gun aidbheil bhi slán ;
 Gun aon neach 'g am bheil cás do d' éiginn.

Aois chasádach gharbh,
 Cheann-trom, chodaltach, bhalmh,
 Ann an ion 's a bhi marbh gun éirist u ;
 Cha ghluais u ach mall,
 Agus cuail ann do laimh,
 Dol mancuairt air gach ault is featha :

'S tu nach guidhir go brách,
 Cha chuidh dhuit e,
 Geall rithe, no snamh, no léime;
 'S ann tha fiabhras is crágh,
 Ag t iarraidh go bás,
 Ní 's lionoir no pláigh na h Eipheid.

Aois chíanoil ro-bhoc,
 Rí caoi na rug ort,
 Dimbríghheil, gun toirtt, gun spéis u;
 Do luchd commuinn is gaoil,
 Fa chomruig an aoig,
 'S gun air comus a h aon diu éiri;
 Dh' fhalbh t airneis, 's do chuid,
 Dh' fhalbh flainte do chuirp,
 Thig ort fállinne tuigs' is réasoin;
 Thig dio-cuimhne, thig báí,
 Thig diobhonas d' a,
 Thig mío-loinn do chairde féin ort.

Aois ghreannach, bhoc thruadh,
 'S miofa sealladh is tuar,
 Mhaol-sgallach, gun ghruag, gun déadach:
 Roc-aodannach cruaiigh,

Preafach, craicneach, lom, fuar,
 Crubach, crottach, gun ghluasad céime;
 Us' a loghair na spioc,
 Bheir na subhailce dhinn,
 Co 's an domhan le 'm binn do shéifidh?
 Aois ghliogach gun chail,
 'S tu 's miosa no 'm bás;
 'S tu 's tric a rinn tráill do 'n tréan-fhear.

Aois sheachdi lan brón,
 Gun riobhadh, gun spórs,
 Gun toilitinn ri ceol d' a éifdeachd;
 Roib-fhiafagach glas,
 Air dhroch sheafamh-cas,
 Leisg, seottoil, neamhghrad go éiri:
 Cha 'n fhuilig u fuachd,
 'S olc an urr' u 'n cas cruagh,
 'S e do bhuinnig an tuath' 's an déirce:
 Cha 'n eil neach ort an tóir,
 Nach e aidbheil am beoil,
 Gur fada leo beo gun fheim u.

Aois uaine 's olc dreach,
 Or'm is suarrach do theachd,

Cha

Cha 'n eil tuaireisgeul ceart fa'n ghrein ort;
 U gun mhìre, gun mhúirn;
 U gun spiorad, gun fúrd;
 For an cruinnich a chúirt cha téid u:
 Aois chairti 's olc greann;
 Aois aicceideach mhall;
 Aois phrabb shuileach dhall gun learfainn,
 Cais feargach gun fúgh;
 Lan farmaid is tuú,
 Ri fear meanmnach bhio 's luthor, gleusta.

Faire, fair' a dhuin' óig,
 Cia do bharondos mór?
 'N i do bharail bhi-beo 's nach éag u?
 Go d' tha 'n saoghal 's an fheoil,
 Comhaontach na 's leoir,
 Air do chlaonadh o choir, go h éugcoir;
 Comh-fhad 's a tha 'n dáil,
 Thig ort teachdair' a bháis,
 Na creid facall gur fáistín bhréig e;
 Bi'dh do ghaird ort gle chruaigh;
 Tha do námhaid mancuaire;
 Cha tigh crábhaidh an uaigh an téid u;

Ach

Ach ároch gun tuar,
 Chnoigheach, dhaolagach, fhuar,
 Ann an cáirich iad suas leat féin u;
 Chomh-mor 's tha do bheachd,
 Do d' stóir cha teid leat,
 Ach bordain bheag shnait' is léine;
 'S e cúram is mó,
 Bhi dol dh' iunsaigh a mhóid,
 Go toirt cuntus an cóir, 's an eugcóir,
 For nach seasamh do ní,
 Dhuit aon dad do t fhíoch;
 'S e 's cuis eagail bhi 'm príoson eiginne,

The Marquis of Montrose's lines upon the
 death of King Charles I.

*Great! good! and just! could I but rate
 My griefs, and thy too rigid fate,
 I'd weep the world to such a strain,
 As it should once deluge again. [plies,
 But since thy loud-tongu'd blood demands sup-
 More from Briareus' hands, than Argus' eyes,
 I'll sing thy obsequies with trumpet-sounds,
 And write thy epitaph with blood and wounds.*

Translated

Translated extempore into Galic. By —.

A Thi mhóir, mhaith, cheart!
 Nach b' urra mise luach,
 Do bhróna féin,
 'S mo dhana géur an-truaghs',
 An soaghal ghuilinn
 Le caoi, 's le tuiribh cruagh,
 'S a dh' ath-tharraiginn tuil
 Thar mullach bheann, is chruach:
 Ach o 's mo tha teang'
 Ard-fhaclach t fhal' ag sgairt,
 Air laimhin Bhriarius,
 No fuilin Arguis thais,
 Caismeachd t fhalaire feinnim
 Le fuaimnich stoc,
 Scriobham do mharbhrainn
 Le fuil chreuchd-dhearg na 'n lot.

Lines wrote by the Marquis of Montrose when
 under sentence of death.

LET them bestow on ev'ry airth a limb,
 Then open all my veins, that I may swim
 To

*To thee, my Maker, in that crimson lake ;
 Then place my parboil'd head upon a stake ;
 Scatter my ashes, straw them in the air :
 Lord, since thou know'st where all those atoms are,
 I'm hopeful thou'lt recover all my dust,
 And confident thou'lt raise me with the just.*

Translated extempore into Galic. By ———

AIR gach, b'neig
 Cuireadh iad dhìom chàimh,
 Mo chuillibh sgaoileadh,
 Iad 's go faodainn snamh
 Do d' ionsaighs', chruth-ai-fhir mhóir,
 'S an lochan ró-dhearg lams',
 'S mo' chean leath-bhruicht
 Air barr ard-stuib biodh fáit' ;
 Sgappadh iad mo luath',
 'S an aer fhuar na slur :
 Dhe o tha fios agad
 For bheil gach dadmonn dhiu,

Tha

Tha me 'n lan-dóchus
 Go tiomasaich u fós m' úir,
 'S a meafg do shluagh
 Go 'n tog u suas me d' chúirt.

A passage of Montrose's speech to the parliament, translated extempore into Galic.

By —.

'S Ma fagadh Dia mo chorp,
 'N ain-mheadachd chórr,
 'S go 'n gearr' am mhíle million
 Píosa m' fheoil,
 Ais-leath mo rioghachd,
 Bhi d'a dion 's a chóir;
 Go 'm b' e mo mhiann,
 Mo roinn am mhiribh beo,
 Air barr gach sfiobla,
 'S chroisè cian na h Eorp.

Dh' ain-deoin mío-ruin,
 'S fuil-íotach dian luchd gó,
 Theid m' anam príseil
 Suas gun phian go gloir.

Y

Oran

*Oran air aisling a bhrùdair duin'-uasul ar-
raid, go roibh tuil ri tigbin thairis air sior-
ramachd Earraghaidheal, air son iad a dh'
éiridh, &c. Agus 's e 's ainm do 'n oran,
an Airce. Air fonn, Tuitir Ile b' ainm do 'n
fhear, &c.*

Dlaidh dhombh tuitim ann mo chadul,
Chonncas aislig chuir or'm cúram,
Guth 'g am mhosgladh suas go sgairteil,
Dol air theachdaireachd 'nuair dhúisginn.

'S go d' chaigh me 'm fhuain go h órdoil,
Mar ba chóir do 'n h uile orioftai,
Chonncas brùadar do dh' ion bócan,
Chuir air bhall-chrith m' fheoil, is m' fhiocla.

Gur he e Brigadeer Caimbeul,
A mharbhadh an abhar R—— S——,
Shummoin mise a rair am chadul,
Do air theachdaireachd 'nuair dh' eirinn.

Dh' earb e rium esin a righin,
Alastair criodha lean deonach,
Ris an standard sin Ph——T——,
Dh' fhuilgeadh bas ais-leath na córach.

Fear

Fear Airdsliginn an t-ármunn,
Tha me 'g rádh, 's cha neach eile,
'S go d' fhiubhail u an Eorp, 's an Aisi,
Fhir th'am ehláistinn chaoi na ceile.

Dh' earail an guth labhairt ri'sin,
A chlisgeadh fios chuir air faoradh,
Dheanadh gun fhaillinn deagh árdroch,
Roi' 'n tuil ghábhai bha go taosgadh,

'S amhuil so, a labhair mise,
Gun gne chuir ris, no thoirt uai,
Dh' earail me air go geur, sgairteil,
Dol ma 'n teachdaireachd ri luathair.

Agus, 's amhuil so, dubhuirt an guth.

A Naoi Cháimbeulaich an áigh,
Dean Airce dhuit-fein a bhio's pailt;
Sábhail do theughlach go luath,
Tha an tuil-ruagh a teachd air nais.

Cha ruig i leas a bhi ro mhór,
'S na biodh i idir beag;
Ceathair cheud lamhchoille 's a dhá,
'S biodh i chomláidir ri creig.

Saor o theughlach Lochnaneala,
'S cáil eile do dh' fhearabh coire,
Na leig duin' a 's teach 's an loings',
A ghabh unfá dh' ionntos R—— D—sa.

Póir do gach feorsa 's fearr,
As gach mear a chinn o d' stoc,
Thoir cuideriut anns an Aircé,
Tha muir báite ri teachd ort.

Na gaidheil le 'm b' ainnimh bhi rioghoil,
Cha 'n eil mio-thlachd againn riu;
Ach sibhs' d' am b' abhaist bhi dílis,
Thoill sibh cíos thoirt dhibh, 's ar bruthadh.

Tog do d' mhoufgaid, 's cuir ort furd,
Air Airc' ur a dheanamh suas,
Thig an tuilbheumfa chomhcas,
'S a thig fras a faoilleanach fuar.

Tha diudhultas le guth árd,
Mar bha fuil Abel 's an spéir,
Ag uirni, 's ag iolach go h árd,
Gort is pláigh theachd air gach cré:

Air

Air gach cre a dhearg a lamh,
 Anns na rinneadh oir'ne bhruid;
 Do chreachadh, do losgadh, 's do dh'fhaing-
 neadh,
 'S cha chall linn marbhadh, ach murt.

Thig fo chomhcas ri beimsleamha,
 Scrothaidh e leis gach ni thachras;
 Gach neach tha go smior na réabal,
 Lomaidh e géur o na clachamh.

Bárcaidh an tuil 'nuair nach faoil u,
 'S maith a dh' fhaoite gur h ann a niu;
 Tarr leat do dhilse, 's gach caraid,
 'S Barrnacara fag amuidh.

Na tugadh dio-chuimhn' no moufgaid
 Ort, Loudon fhagail an dearmad,
 'S fear eil' a ni 'mach am poire,
 Go ba throiteir gheibh e tearmad.

Thoir dhachaidh Dubhul, is Eain,
 'S gach fear tha dliaghach dhiut teafraig;
 'S do gach teughlach eile cáraid,
 Go modh-fíolaich fhagail beittir.

Na

Na toir neach air bord do d'leisir,
 Ach pòir do fhleasgaichibh calma;
 Na leig gne eanlai a's teach ort,
 Ach go teachdaireachd do Chaluman.

Ceangail cu, cat, is clach-mhuillinn,
 Ma mhuineal burroil Mhic-Nibheim,
 'S tilg a fios e le neart cudum,
 An craos flugganach na dillionn;

Air neo, ma 's e do thoil fein e,
 Cum agad e go feim fiaich;
 'S biodh e cuideiris a Chaluman,
 Go 'n cuirt air fálbh iad nan diais.

Cum ri Sir Donnchadh an caibin;
 'S buin go coir ri Inveraw;
 'S o bhio 's tu pailt do dhimh fhrancaich,
 Cum gun taing riu casg am paghaidh.

Ma tharras tu fear Choirechunna,
 Na fág fa chuntart na 'n tonn e;
 Thoir air bord a's teach an duin' ad,
 'S buin ris urramach neamhlompais.

Ma

Ma dh' fhairies tu Caipin Donnchadh,
Am measg an tromlaich d'a d' righin;
D'a t atach ag iarraidh buird ort,
Ciuill le fúrd a's teach na d' chri-e.

Gach aon duin' eile do'n teughlach,
Na bi meobhla riu na d' chriodha;
Thoir dhoibh teine, leab', is ardoch,
Deoch, is faite, is moran biaigh.

Tha foigh'deir agus an criostai,
An aon phearsainn ghrinn 's an Chaipin;
'S do phoncamb rioghoil cho'luchdor,
Chaoi go'n tuit e air a thappadh.

Tha e cho'modhar ri moigh'din,
Siofolta, coinneil, gun ghaifeadh;
Gun chais', gun raise, gun stroilich,
Lan do sgoinn ri uèhd a ghaifgidh;

Tha e díreach, ríoghoil, rúnach,
Tha e fughuntaich gun stró ann;
Tha e cuimiseach, glic na ghiulan,
Flathoil, cúirtell, gun ghne mhórchuis:

Tha

Tha e meinich, iochdor, báigheil,
Trócaireach, cáirdeach, lan athtruais;
Guineach ri naimhde 's na bláramh,
Gos an tárradh e fa smachd iad;

A fin, thaisbeineadh e thrócair,
Do bhochabh fógarrach gach áite,
'S cha chuireadh e 'n gnìomh an t órdo,
Bha fa 'n fh—d—r na phatent:

Beannachd nochd', is bhoichd' fin Mhúideort;
Beannachd gach dúcha na d' chuiddeachd,
A bhrìgh nach do chuir u le dólas,
Sean, no óg dhiu chum na h uiddil:

Uime fin, Alastair ghaolaich,
Gabh an caomhanachs' na t árdroich,
'S gach aon duin' eile d'a dhaoine,
Feach dhoibh aoighealachd is cáirdeas.

An t eitionn glan, fírinneach, bríoghoil,
Gun mhol, gun ghiomh, gun rusg cathadh;
Claidhin chomhcruaigh', fgaiteach, rioghoil,
'S a thairnidh go gnìomh le T——,

Cha

Cha 'n fheim iad leighis, no urchaisg,
 No 'n cuir am purgudair faile:
 Cho'-saor o chaire na 'n troit-fhear',
 'S go d' bheirt' iad a rair le 'm mathair'.

Tighearna-nan-Ard ma thachras,
 E riut, 's e 'g asnachadh d'áidinn,
 Tha e do 'n tfeorsa gun truailidh,
 Nach roi' fuar do'n teughlach ríoghoil.

Thoir dhafan ionad chomhtaitneach,
 'S a bhio's agad anns an Airce;
 Biadh, is aodach, 's moran dighe;
 Giullaichd go h-inich do-chairde.

Sgibinis go d' ro' 'gand' fhoinneachd,
 Ri griofadh coinneis, 's e 'g gal riut;
 Tearmad no iochd cha do thoill e,
 Na bi foill dh'a, thoir dh'a salunn.

Ceangail bolla lín ma mheadhain,
 Bheir pian dh'a 's dliaghach d'a chaire;
 'S 'nuair bhio's e do phlubraich curraí,
 Slaod leat go h-ullamh a 's tigh e.

Cum amach fear Chnocbui,
 'S guidhim ort na leig a bhathag;
 Ceangail go dainginn ris (*buoy*),
 Bheir fhamh dh'a 'n uighim a chraigheoidh:

'S 'nuair nidhir as an-blas D——ch,
 'S an fhairrg' air a leon, 's air a mhiottadh,
 Spíon a 's teach e, 's thoir dh'a (*cordial*),
 A bheir beo e deis a fhliobraich.

Bi'dh tigh Chaladair an dóchus,
 Go leig u air bórd go leir iad;
 O tha 'n cogois teann d'an scróbadh,
 Nach e Deórs' an R—— ach Seumas:

Ach coinfeonaichim u le h órdo,
 An R—— mhoir d' an coir dhuit géillidh;
 Tilg amach iad uil' air fleódradh,
 'S aircion mór fa chórr a fgeith':

Biodh sin mar phurgudair aca,
 'G an glanadh, 's 'g an carstadh o 'n ótrach;
 Sin, 'nuair scúrar iad o 'm peacadh,
 Thoir go caomh a 's teach air bórd iad.

S—th—ll,

S—th—ll, fear-ain-neart nam bantroch,
Na 'n díleachdan' fann, 's na 'n deorai :
Iobair suas air altair Neptun,
Air son a chreachan, 's dhoibheirt:

An Donullach Ileach an rascal,
An glagaire fada bóstail :
Thoir urchair dh'a chum an aigen,
Go leaba-chadul na 'n fórnán.

Mac-Dheors'-oig go d' thuit é 'm peaca,
Le impi prafgain, 's le górraich :
Leig plummadh dh'a chum an áigen,
'S thoir go grad a 's teach le d' róp e.

Spárr Aisginnis ann an tuba,
'S fag e fa luidridh an anfaidh ;
Biodh e 'meafg na 'n tonn air uiddil,
Gos an caill e chuid do 'n aintheas.

Glac air laimh Ean-ban na Coinnil ;
Mo dhílsein coinuillach, grádhach :
Thoir dh'a biadh, is deoch, is coinniull,
Boll, agus glainne 's a cháibin.

Richardson, grad thilg thar stoc e,
 'S tric a thog dhuinn tosta Th——;
 Ach o 'n shleamhnaich e 'n a chreidimh,
 Afcaoin-eaglais air a mheirleach.

Ma thig a bhan-bhárd na d' líonamh;
 Ostag mhíó-narach an Obain,
 Ceangail achdair rí do bhrandi,
 Go bi toirt dram do 'n a rónamh:

Ach ma chinnis i na Jonah,
 'S a sluggadh beo le muic-mhara:
 Go meal i a cairstealan fheólain;
 Ach a sgeith air córsa Chana.

Cuir adhaftar ri fear Chruachain;
 'S le luinnid cuir buarach ma chasamh;
 Leig futh' a síos go dha chluais e,
 Go glanadh an truaghain pheacaich.

Go toil lium Cailein ghlinn-iudhair,
 B' fhearr lium go 'm b' iudhar 's nach b'
 fhearna;
 O thréig e nador a mhuinntrioich,
 'S gann a dh' fhaodar cuim thoirt dháfan:

Cuir

Cuir boifeid do dh' ionntos R—— D——sa,
Do smior an oir ma theifmeadhain;
'S íobair e Neptune; (go fearbh lium),
Mar grad ainmich e 'n R—— dliaghach;

Ach ma dh' aidicheas e pheacadh,
(Bhi cur-as d'a R—— 's d'a dhúthaich),
Cuir ball chuig' amach mar theachdair';
Spíon a 's teach air barr an tsúigh e.

Inbhereafragain, am fleasgach,
Bha e leisg air dad do thrioblaid;
Thoir dhasan tummadh le beaddradh;
'S a chaoi na toir cead a riobadh.

Eidirghlinn na cum ris párlai;
Biodh snamh aige no na biodh:
Up amach go grad le d' laimh e,
Thoir dh'a anrath, 's bathadh righin.

Ach ma leaghas tu aithri neamhchealgach,
Gun dearmaid 'n a ghnúis a soilseadh,
Thoir dh'a teasfraigin, is tearmad,
Go nach e go dearbh a thoill e.

Mac

Mac phrobhaist Donnchadh an daormunn,
Tilg amach an craos na mar' e;
Na toir dh'a comhthrom, no baoghal,
A theisfrigeas do 'n daoidh-fhear anám.

Breib amach an truilleach Melbhin,
Mar go pachta cú go sittig;
Na leig róp, no ball, 'n a charamh,
Air 'm bi dula, sgar, no sgittig.

Lachann-dubh ad Bhail-ea-ghroggain,
'N do chinn lan croggain do phoinnseon,
Gun pharlai iummain go stoc e,
'S tilg 's an bharr-roc e le tuinnseadh:

O chaill e cáirdeas gach tíre,
'S gach criostai ríoghoil air thalamh,
Na toir fairrge ghlas is tír dheth:
Dean íobra do Ri na mara:

Go ma luai'te ruigeas e 'n grinnioll,
Ceangail cloch-mhuillinn m' a sgórnan,
Cut, cat, nathair, agus sionnach,
Go communn chummail go póit ris:

Clann-

Clann-chamshrón', agus Clainn-Fhionainn,
Olaidh go h ionbhainn a mharbh-deoch,
Bhrath e na cinn-fheunna thlachdor,
Nach ba tais ri uchd na 'n garbh-chath:

'S cinnteach bi'gh a bhrathair Judas,
Go h úifeil ann uchd Abr'am,
Ma 'ta dóchus ag an sgiurfair,
Anns a chúirt ad a bhi fábhailt'.

Tighearna na h O—tt—ch b' olc e;
Cha roibh ann ach poca puinnseoin;
Thoir purgaid shaibhir dh' a 'n tfláile,
Is sgob gun dáil a 's teach na d' luing e.

Donnchadh-bui Mac-an-Aba,
Bha e lag-chuifeach 'n a cháirdeas,
'S mar a bhitheagh dhuinnne beagan,
Cha ba leifg linn u 'g a bháthagh:

Ach do thoradh an tfeora d' am bheil e,
'S go 'n ionnsaicht' oilen na b' fhearr dh'a,
Thoir do 'n uisge shailt' a leoir dh'a,
'S tarraing beo 's teach do 'n Airc' e.

Achachrossain

Achachroffain chiunn a chroftachd,
 Ceangail air bh—d ris an luing e,
 'S 'nuair bhio's e réicil, 's ag osnaich,
 Slaod a 's teach am poca puinnseoin :

Ach mar sguir e sin d'a chroftachd,
 'S mar a h ól e tosta Thearlaich;
 Sparr go daingunn ann am poc e,
 'S tilg amach thar stoc am meirleach.

Caipitín Dhonnchadh Mac-a-Phiocair,
 Na fag am measg na 'm barr-roc e;
 Tumm go ciuin go ait' a chrois' e,
 'S thoir a chlisgeadh 's teach air sgroig e.

Achamhuillinn tilg 's an fheammainn,
 Go deanamh do Neptun kealpa;
 'S mar fluig e na gheibh an tsáile,
 Sior chum ris an dáifhear (*kelty*).

Mar sin, agus Noble gocach,
 Am poca-croite bhio's ag Júdas;
 Go toil le d' chairdibh a phláigh ad,
 Leig fa sháil' e, le far-sgiúrsadh.

Ma chi u 'n rioghalach diamhair,
 'S e fuireach go cian an uachdar,
 M' a 's sgairteas e Dia 's R—— S——,
 Spíon le teimeadh a 's teach air ghruaig e.

Leigim fa bhienne do mhór thrócair,
 Gach cré tha béo ann do dhúthaich;
 Ach cuimhnich fag 's an chomunn rónach,
 Gach reubal Deórsach nach tiunntaidh.

Gabhfa ma thimchiull do ghnobhaich,
 Gun mhaill, gun choi'-earbs', gun fháillin;
 'S mar a dh' fháin am Br—d—r,
 Air ciunn na dile dean Airce.

Gheibh u cúirt is morán cliudha,
 'S bi'dh tu buidheach air a dheireadh;
 Faidh, iarrann, tearr, 's baill o ghallamh,
 'S dean Airce' do dharach Loch-seile.

A a

Moladh

Moladh a Chaimbeulaich dhuibh.

GO beag orts' an Caimbeulach dubh,
 Gar toil liums' an Caimbeulach dubh;
 Biodh e dubh, no geal, no grísfhionn,
 Grágh mo chrioghas' an Caimbeulach dubh.

Go h inisgeach air an tseórs' u,
 Na 'm b' aithne dhomsa do phórsa,
 Chuirinn moran fios do 'n dóibheirt,
 'N an dubh dhlóintibh fótusach, tiugh.

Suile coirpt' bh' ann an droch cruth,
 Am fuair oilbheim do 'n fhear gheal-dhubh,
 Do 'n dream oirdheirc 's foirmeile fuil:

'S duilich tolg a chuir 'n a chruaigh stuth.

'S tric le madai bhi ri dealunn,

Ann oíche rot' ris an ghealaich;

B' ionann sin, 's eifeachd t ealain,

Air cliu geal a Chaimbeulaich dhuibh.

'S cia mar fuair u dh' aodann no ghnu's,
 Caineadh uafail gun mhodh, gun tlius?

Fhior

Fhior dhearc-luachrach chinnich a lus :

Ma t' aoir bhacaich tacam u bhruid.

Sgiurfaidh me go 'm bi u marbh u ;

Cha bhi ach mo theang' do dh'arm riut :

A rag-meirlich, bhradaich a gharbhlaich ,

'S iom gharbh-mhart dh' fheann u le a

chuire.

Do 'n tsiol chruithneachd chuireadh go tiugh ;

Cha b' e 'n fhídeag, no 'n coirce dubh,

Ach por príseil, 's ro sgaoilteach cur,

Feadh gach ríoghachd air tir, 's air muir;

Lomalan brighe o bharr g' a bhun;

Feach a rís e ma 'n dit u luibh.

Gur iongadach lium a dhuinne,

Mar roibh meirin ort air tuineadh,

Giod man do bhuin u do 'n urr' ad;

Curaidh ullamh, 's cuiraidfeach fuil !

Dream na 'n geurlan go reubadh cuirp,

Cruaigh 'g a feachainn air beulamh trup;

'S maith, 's is gleuft' iad go bualadh phluc,

'N am retréata dh' éibheach le stuirt.

Cha bhreac brean-lóin idir Cailen,
 Ach do dh' fhion-fhuil aird Mhic-Cailen :
 Teughlach úiseil Iarla-Bhealaich ;
 'S buaghach caithrim ri uchd an truid !

'S cinteach thiotadh gheibh u do mhurt,
 Ma t aoir chiottaich, mhiofguinich churt :
 Go do dh' idridh go roibh ort stuirt,
 Bi'dh a bhiodag riddleadh do chuirp.

Claigiunn gun inchinn, gun mheadrach,
 Ann faodadh na h iolairion niodadh :
 Cia mar fuair u ghnúis do sgiodar,
 Ghluafad idir an ionad puirt ?

Eisg bhoichd, chearbach feargaidh me tur,
 Do theanga chealgach a chearbaire dhuibh,
 Rinn an tsearbhag gun chair' amuigh :
 As'd a dh' earbainn cealgaireachd cruigh.

Cha bhiorrachdaire go d' bhiodh fearg air,
 Do 'n d' rinn us' a dhuin' an tsearbhag ;
 Ach óg faighidneach gun earraghloir ;
 Lan do dh' fear-ghuimh, dhearbh e le
 ghuin.

Bha

Bha u mio-mho'oil a toirt dh'a guth :
 Crág a chobhair go mágradh gruth :
 Leobas odhar a ghlaimeadh futh,
 Deis dh'a leughadh, 's e rith na shruth,
 Cha ba bheudagan go tabbaid,
 Ach fíor leoghann stolda, staideil,
 Do 'n d' rinn us' an t oran prabach ;
 Ach fíor ghaísgeah ; 's am blar 'g a chur.

Sparram cintceah ort a glas-ghoib ;
 Losgadh peircill, corcadh, is cuip,
 Air son ascaoin caclach do bhuis ;
 B' fhearr go 'm bithinns' fagaísg dhuit :
 Go do bhíodh tu caineadh gháidheal,
 Anns gach síorramachd a dh' áirinn,
 Seachainn muinntir Earraghaidheal,
 'S gun a Cheolraí fabharrach dhuit.

'S mairg a dh' éirídh ri síol an tuirc,
 Gaíraidh ghléusta nach éaradh cluich ;
 Cha ba bhéus dhoibh bhí ris a mhurt,
 Ach cath tréun, is comh-throm r' an uchd'.
 Go beag ortsa míle cuairt e,
 'S íoma sonn aigíonntach uallach,

Eidir

Eidir Afainn, 's Cluaigh-nan-luath-lóng,
A 's trom luaigh air Caimbeulach dubh.

Suil na feoca, 's ro bhochoil cur,
An ceann ró bhinn nam bachlag dubh ;
Cha b' i fróg-shuil, rógair' a chruigh ;
Fior fhiobh feodair orr' ann a ful.

'S geal 's a 's dearg do leac, is t aogag,
Go dubhuirt iad peirciull caol riut ;
Cha b' ionann as fligeas-gaoifneach,
'S fiasag pit-laoigh air nach bheil tiugh.

'S go reachadh tu 's na spéiribh,
'G airb Caimbeulaich a dh' éisgeadh,
Tuiteadh tufa mar a bhéisteag,
'N a t ionad féin am buachar mairt ;
Esin ag eiri suas le sgairt ;
Us' a bhreinen magaran cac ;
Esin ghlé-ghlan lomlan do thlachd ;
Us' a dhéistinn 's muig ort air at,
Mar ba bhéus do dhoran no chat.

Aodann graineig, tarr-aodann tuirc ;
Com a chnaimh-fhi'ch, 's nador na muic ;

Beul

Beul mhic-lamhaich, 's faileadh a bhrúic;
 Spága clarach; failibh na 'n cusp';
 Casa curra, uchd a ghiomaich;
 Suile liunnach, sgamalach fliuch.
 Do dh'oirlichibh aori bardoil,
 Tomhaifim o d'bhathais, go d'fháil u;
 'S feannam do leathar a thráill diot,
 Chiunn u cháineadh a Chaimbeulaich
 dhuibh.

Cha 'n fhear sgippi us' ach fíor ghluig;
 'S beirt gun teagabh bí'dh tu fa bhruid;
 T iasag failidh, t fhalt, is do ruisg;
 Tuitidh t fhiocla, 's falbhaidh do thuigs':
 'S cofail nach b'aithne dhuit mise,
 'Nuair a bha me so gun fhios dhuit;
 Na 'm b'eol, cha ghlacadh tu mhífneach,
 Róinne riobbadh as an fhear dhubh.

Craimhaidh t ingne 's maife do chuirp;
 Teirgidh t insgin; feargaidh do chuid:
 Dean cruaiigh aithri a chaoi ma 'n luigh,
 Chiunn a cháineadh a Chaimbeulaich dhuibh.

Chomh-

*Comh-radh, mar go b' ann eider caraid agus
namhaid an Uisgebheatha.*

Caraid. **M**O ghaol an lafgaire spracoil,
Fear na'n gorm-shuile maifeach,
Chuireadh foirm fa na macamh,
'Nuair a thachradh iad ris:
'Nuair chruinnichidh do chóisir,
Cha b' i chuilm gun a chó'-radh;
Gheibhte rainn agus órain,
'S iomad stóiri na measg:
Gille beaddarrach, súgach,
Tha na chleasaiche lúthor;
'S ro-mhaith bhreabbadh an t úrlar,
Agus tiunntadh go brisg;
'S e dhamhsadh go h uallach,
Go h aucaideach, guanach;
Gun sealltainn air truailleachd,
Ach uaisl' agus meas.

Namhaid. 'S maing a dheanadh an t óran,
'S nach deanadh air chóir e;

Gun

Gun bhi moladh an doi-fhir,
 Bha na rógaire tric :
 Fear a sheargadh an conach,
 Thiunnadh mionach na 'n sporan
 Dh' fhágadh lean'ba air aimh-bheirt,
 Ann an caraid 's an drip :
 An struthaire dio-bhuain,
 Tha go brosgolach, briagach ;
 Fear crosta mi-chiallach,
 Gun riaghailt, gun mheas :
 Call mor tha gun bhuinnig,
 Ann sólas ro dhiom-buain ;
 'S fear sfórais a 's urra
 Bhi cummontas ris.

Car. Mhic toisich, mhich brachia,
 Fhir chomhraig na 'n gaisgeach,
 Chuireadh bóilich 's na claignibh,
 Chuireadh casabh air chrith :
 Ba tu cleochda na h aittibh,
 'N aghaidh rôt' agus sneachda,
 Dheanadh notion do fhrasamh ;
 'S chuireadh seachad an cith :

B b

Dheanadh

Dheanadh dána fear faideolt' ;
 Dheanadh lag am fear neartor ;
 Dheanadh dai-fhear do'n bheirteach,
 Dh' ain-deoin beirtis a chruigh ;
 Ann ceart aghaidh na th'aca,
 Do mhúirn, no mheoghail, no mhacnas,
 'S tu roighin a 's taitnich,
 Do chúis mhacnais air bioth.

Namh. A dhuin' ! an cuall u no fac' u
 Riabh ni 's miosa chuis mhacnais,
 Na bhi 'n a d' shíneadh 's na claisibh,
 Gun chlaisteachd, gun rith ?
 Air do mhúchadh le daoraich ;
 'G a do ghiulan ag daoine,
 'N a d' chúis bhúrd ag an tsaoghal,
 For nach faodar a chleath :
 'S e bhi 'g coinneachadh Ratti,
 Ni do lomadh ma d' bheirteas ;
 Luchd a chommuinn, 's a chaidríbh,
 Rinn e 'n creachadh gun fhios :
 'S i ciall-sguir a bhio's aca,
 Bhi ri buillibh, 's ri crappabh ;

Go 'm bi fuil air an claignibh,
'S bi'dh am battacha brist.

Car. Mo ghaol an lasgaire suairce,
Chleachd bhi 'n caidribh na 'n uaislibh;
'S lionar tlachd, is deagh bhuaigh,
Ata fuaite ri d' chríos;
Biorach, gorm-shuileach, meallach,
Beachdoil, colgarra, fallain,
Laidir, caoin, air deagh tharraing
Go fógra gaillinn a chuirp;
For an cruinnich do phaislibh,
Go 'm bi mír' ann is márran,
Augus iomad ceolgaire;
'S iad neamhchraite ma 'n cuid;
Bheir e 'n t umbi go sólas;
Ni e glic am fear górrach;
Ni e suntach fear brónach;
'S ni e górrach fear glic.

Namb. 'M b' e sin roighin na 'm macabh,
Bhi gun fhragharc, gun chlaisteachd;
'Nuair ba mhiann léo dol dhachaidh,
'S e ni thachras ni a 's mios';

Gur e 'n ceann a 's treas cas dhoibh,
 Lomlan mheall, agus chrappa ;
 Gach aon bhall go 'm bi aca,
 Gaid a neart uath' gun fhios ;
 Iad na 'n taffaisg gun toinifg ;
 Iad a labhairt an donuis ;
 Iad ro lamhach go conus,
 'S nach urr' iad cuir leis :
 Bi'dh an n aoidnibh 'g an scróbadh,
 Bi'dh an aodach 'n a shróicibh ;
 Cha 'n fhaod iad bhi stolda,
 'S iad an comhnai air mhifg.

Car. Nach boidheach a spórs,
 Bhí fuidhe ma bhordabh,
 Le cuideachda chóir,
 Bhío's an tóir an digh !
 Bi'dh mo bhottul air sgórnan,
 Ri toirt cop air mo stópan ;
 Nach toirtteil an ceol lium
 An cronan, 's an gliogg !
 Go 'm bi fear air an daoraich ;
 Go 'm bi fear dhiu ri baoireadh ;

Go

Go 'm bi fear dhiu ri caoineadh ;
 Nach beag a shaoileadh tu sid !
 Ni e fosgaoilt' fear dionach ;
 Ni e crosta fear ciallach ;
 Ni e tostach fear briarach,
 Ach am blialum nach tuig.

Namh. Nach dona mar spórs,
 Bhí suidhe ma bhórdabh ;
 Na bhí milleadh mo stórais,
 Le górraich gun mheas !
 Le siaraich, 's le sfáplaich ;
 Le briath'ra mio-ghnáthaicht' ;
 Ri spearadh, 's ri sáradh
 An Abharfair dhuibh :
 Bí'dh an donus, 's an dólas,
 Do chonas, 's do choi'-strith ;
 'S do tharraing air dhórnamh,
 Anns an chomhail nach glic :
 Ri fuathas, 's ri sgannuil ;
 Ri gruaidhibh 'g an prannadh,
 Le gruagabh 'g an trarraing
 Le barrachd do 'n mhís,

Car.

Car. Mo ghaol an gille glan éibhinn,
 Dh' fhás go cineadail spéifeil ;
 Dh' fhás go spioradail tréadhach,
 'Nuair a dh' éiridh an driop ;
 Bhiodh do ghillibh ri sólas,
 Iad go mireagach bóidheach,
 Iad ag fireadh na 's leoir,
 'S iad ag ól mar a thig ;
 Iad go h aidhireach fonnor,
 Iad gun athadh, gun lompais ;
 Iad go maith air an rongais,
 'Nuair a b' antlachd an cluich ;
 Cuid d'a fasan air uairibh,
 Duirn, is batt, agus gruagabh,
 Dh' aithn't a dhreach air a spuacabh,
 Go roibh bruaidlein 's an mhisg.

Namb. Tha mhisg deonai 'n a nádor,
 Lomlan mórchuis, is árdain ;
 Lomlan bósd agus spáraig,
 Anns gach cás air an tig ;
 Tha i tuair-shreapach, fiaghaich,
 Tha i murtai 'n a h iarbhail ;

Tha

Tha i dustach, droch-nealach,
 Lan do dh' fiabhras, 's do fhriodh.
 Go 'm bi fear dhiu 'n a fhíneadh;
 Go 'm bi fear 'n a chúis-mhíó-loinn;
 Go 'm aithlife líonor;
 'S iad am maoidheadh na 'm pluic':
 Tha i tuarrapach foilleil;
 Iomad uair an droch oilen;
 'S gun do dh' fhuasgladh fa dheireadh,
 Ach 's i ba chaireach a mhisg.

Car. Mo ghaol an cleasaiche lúthor,
 Fear gun cheasad, gun chúna;
 Fear gun cheiltinn air cúineadh,
 'N am bhi dlúthachadh ris:
 Bheireadh tlachd as a mhúigen;
 Dheanadh gealtair do 'n diúmhlach;
 Dheanadh dán' am fear diúid,
 Chum a chúis a dhol leis:
 Fear a 's fearr a 's tigh óst' u;
 Fear a 's urbhailteach órain;
 Fear nach fuilgir 'n a ónar,
 Ach a bhóilich 's an driop;

Fear

Fear tha bárranach ceolar ;
 Crioghoil, cáirdeach le pógabh ;
 'S a lamh dheas air a phóca
 'S sgappadh stórais le misg.

Namh. A chinn-abhair a chonais,
 'S tric a dh' fhaobhaich na sporain ;
 Fhir nach d' fhaolum an onair,
 'S i bhiodh 'g a d' mholadh a bhleid :
 'Nois o 's búanna ro dhaor u,
 Tha ri buaireadh nan daoine,
 Dol mancuairt air an tfaoghal,
 Chum na dh' fhaodas tu ghaid,
 Fear ri aithreachas mór u ;
 Fear ri carraid, 's ri coimhstrith ;
 Fear ri geallam ; 's cha tóram ;
 Thug síd leonadh do d' mbeas :
 Ni u 'm póit-fhear 'n a striopoich,
 Ni u striopoich 'n a póit-fhear ;
 'S iomad mile droch comhail
 Tha 'n tóir air a mhisg.

Car. Go b' e thionnsgain, no dh' intrig,
 Air an ionnstramaid phríosoil,

'S duine gruntoil 'n a intinn,
 Bha go h intinneach glic ;
 Thug o arbhar go siol e ;
 Thug o bhraich, go ni a 's brigheil' ;
 'Thug a prais 'n a cheo-liath e
 'Mach roimh chliath na 'n lúb tric ;
 Thug a buiddeal go stóp e ;
 Rinn e 'n tfulbainte cómhlan ;
 Thogadh slioggach an róta,
 Far fir bhreóite gun sgridd :
 'N donus coinnimh no cómhail,
 No eireacas mór-shluaigh ;
 Gun do cheileireadh boidheach,
 Cha bhi sólas na measg.

Namh. Go b' e thionnsgan an aimlisg,
 'S olc an grunt bha 'n a inchinn,
 'S mor a dhúisg e do dh' arg'maid,
 'S do dhroch sheanchas marr ris ;
 Dheilbh e misg agus daorach ;
 Rinn e breisleach 's an tfaoghal ;
 B' fhearr nach beirte go h aois e,
 Ach bás na naoidheachan beag ;

G c

Dhúisg

Dhúisg e triobblaid is coimh-strith ;
 Rúisg e bioddag' an dornamb ;
 Chuir e piobar fa 'n deobhnachd,
 'Nuair a thóisich a mhís :
 Cha chúis bhuinnig a leanbhainn ;
 Ach cúis ghuil agus f'halamhaich ;
 'S a chaoi cha 'n urr' u 'g a sheanchas,
 Cia mar dh' fhalbh do chuid leis.

A GLOS.

A GLOSSARY; explaining, in English, all the words that seemed difficult in the preceeding work.

A *Maladh*, interweaving, intermixing, or interspersing.

Aisling, a dream.

Aisling-chonnain, a libidinous dream.

Arral, a bairnly pride, self-conceit.

Ainnir, a female beauty.

Ainnis, poverty, want.

Aineamb, a blemish.

Aineambach, blemished, maimed, lame.

Anart, haughtiness, presumption.

Anartach, being presumptuous, or of a saucy, affected carriage.

Anfadh, the rolling of the sea, a tempest, a storm.

Anfadhach, tempestuous, stormy, &c.

Aoigheil, mild, affable, courteous; also hospitable.

Aoighealachd, mildness, affability, courteousness; also hospitality.

Anam-fais, a vegetative soul.

Arcuinn, a cow's udder.

Arsai, old, overaged.

Ain-fheoil, corrupted flesh.

Ainbi, extraordinary, inconsistent.

Aingealta, perverse, peevish, froward, fretful.

Aigionntach, greatness of mind, magnificent, spirituous.

B

Baggonta, tight, compact; also vigorous, lively.

Ballag, a shell of an egg, &c.; also a spruce neat little woman.

Beolum, a scold; also ridicule.

Brifg, brittle; also quick, lively.

Briosg-ghloir, a quick short accent; also a gabble or prattle.

Briosg-ghloireach, a shortness of accent; also having a prattling, chattering disposition.

Barracaideach, proud, saucy; also overloquacious.

Bréun, putrified, rotten.

Bréine, putrefaction, rotteness.

Breun-laoghrach, rotten-toe'd.

Báirich, bellowing, roaring.

Bururus, a warbling purring noise.

Brúshaište, bread or meal soaked in the fat of broth.

Baideil, the tops of hills, castles, and sails, &c.

Bachoil, of, or belonging to Bacchus.

Biui, a strong able man, worthy of a great character; also a formidable enemy.

Beic, a roar, a cry.

Béicil, roaring, crying, yelling.

Buiren, no *Buirich*, bellowing.

Bíogail, vigorous, lively; also neat, small, minute.

Brisé-gheal, limpid.

Buair, a herd of cows, &c.

Boiriche, a bank, or rising ground.

Bairneach, a limpet.

Bliaghna-chórr, no *Leim*, a leap-year.

Beinnsbiont, a certain mountain in the country of Ardnómorchan.

Bélmheilliridh, flattery, fawning, soothing.

Braccuirneach, no *Braccach*, of a grayish, badger colour.

Broggonta, brisk, cocking, forward.

Bundaisite, grassum.

Brach-shuilleach, blear-eye'd.

Bachol, lofty, ostentatious; also vigorous and nimble.

C

A cheolraidh, the muses.

Ceumtuíslidh, a stumbling-block.

Clio, one of the nine muses.

Calin, a maiden.

Calliope,

Cailliope, one of the nine muses.

Cearcall, a hoop, a circle.

Cearcalach, circulary, curled.

Coinniullach, flexible, pliable.

Conn, regulator.

Craimhinn, a cancer.

Comaradh, aid, assistance, help.

Cruinniag, a well favoured young woman, of a round make.

Caineal, cinnamon.

Craos, gluttony.

Cruachan, a mountain in Upper-Lorn.

Camparach, haughty, fretful, proud, peevish.

Cearbach, awkward, imperfect, unhandy, lame.

Cullach, an eunuch; also a he sow.

Cailidair, snot, phlegm, or any kind of matter that gathers about the eyes or nose.

Caifreag, wrinkle.

Caifreagach, wrinkled, or creased.

Cochull, a husk; also any kind of a wrapper or covering, especially such

as are made of any kind of skin.

Giobhall, the jaw-bone.

Geal, the place in a vessel wherein the mast stands; also forgetfulness, stupidity.

Gnottag, *no Crottag*, a device for knocking barley in; also a bunch-backed woman.

Guisle, a vein.

Guislinne-sníomhain, the twisted winding veins of trees.

Geim, a step.

Ceimeadh, stepping.

Coimh-sheirm, a concert.

Gialú (among pipers), is that division of a pipe-spring, so called, because the nine fingers are at once in the quickest motion playing it.

Griofchomhculluinn, the herb my lady's belt.

Camhlach, a navy.

Giuchran, a childish, melodious, faint sound.

Cupan, a cup.

Crannag, the round top of a mast; also a pulpit.

Cóisir, a choir; also the best part of company.

Cuan-

Cuan-choire, a sea glen, a gulph.

Cath-chriith, no *Crith-chath*, is a fit of trembling occasioned by eagerness, and being hindered from fighting and revenge.

Confadh, rage, madness, eagerness.

Casgradh, cutting down, devouring.

Caismeachd, an alarm by sound of trumpet, &c.

Clia, no *Gliath*, (among pipers), all the nine fingers.

Guisle-chiuil, a musical vein.

Gluaran, a sort of gowan

Cir-mheala, a honey-comb.

Ceir-chuachag, a little cup pasted with bees wax.

Calg, very strong hair, &c. also the point of any thing.

Gloch-iuil, a loadstone.

Guallach, the herding or attending of cattle.

Craobh-sheanchais, a genealogical-tree.

Crúisgen a lamp.

D

Doire, tuft, or bush of trees.

Diombas, lasciviousness.

Dubhfhailceach, a vicious man, or woman.

Dreigeiseach, peevish, easily angered.

Deoch-ihunta, decanted drink.

Dúldachd, dark surly weather; but most commonly applied to winter, and the beginning of spring.

Dril, a drop, small globules of dew, &c.

Dubh, black; also an eclipse.

Déireach, an exquisite loud report; also a dull pain in the body.

Dúr, stubborn, impregnable, surly.

Dinsair, ginger.

Dioggladh, sucking close.

Dallag, a mole; also a blow on the cheek.

Doideach, husky.

Durradha, gloomy, sullen, surly; also robust.

Dannarra, bold, resolute, undaunted.

Dearrafan, the noise made by a banner, &c. when displayed in the wind, or by flesh, hair, &c. when thrown into the fire.

Euterpe,

E

Euterpe, one of the nine muses.

Euggurra, exact, precise.

Erato, one of the nine muses.

Elabor, a kind of snuff that occasions much sneezing.

Eallach, a burthen; also cattle.

Eanbúchainn, a melodious sea-fowl.

Eisg, a satyr, a censorious nipping poet.

F

Falt-doiddeach, short bushy hair.

Fairigan, a word of admiration.

Fathrom, noise.

Phœnix, a rare fowl.

Foithlidh, acting imperfectly, in a hurry.

Fairche, a beetle or hammer.

Faircheadh, beating with a hammer, &c.

Faiche, a walking-green, a street.

Faiche-bboul, a bowling-green.

Fionn-mheug, the thickest, and best sort of whey.

Feuda-coille, the flower of woodforrel.

Falluinn, a mantle, or any sort of covering.

Feasgarrain, vespers, or evening-prayers.

Foirne, a brigade.

Foinneachadh, tempering.

Foinnacht, tempered.

Fúidridh, commixing.

Fúidricht, commixed.

Fuar-ghreann, a cold-like aspect.

Fás, empty; also growth.

Fáslaich, vacuities.

Fáine, a ring,

Faineach, annular, or adorned with rings.

Faoisgneadh, the dropping, or bursting forth of any thing out of its bulk, &c.

Féirnen, a stalk of grass; also a hair.

Féroganta, pert, lively, vived.

Fann, faint, weak, pithless.

Falcaire, a scoffer, a derider; also a practitioner of subtle cunning tricks.

G

Genmni. chaste.

Genmneachd,

Genmneachd, chastity.
Guilingag, a word of rejoicing; also of admiration.
Gealthuireide, white turrets.
Grian lasda, sun-shining.
Gódach, of a coquettish, giddy carriage.
Gangaideach, narrow, mean, slovenly, surly.
Gearr, short.
Gearr-mhattagan, unshapely, short, swollen feet.
Glib, fleet.
Glib-sblemhin, slippery with fleet.
Geocail, gluttonous.
Gail, courage.
Gothadh, proneness; a bending or rushing forward.
Griofadh, incensing; also beseeching.
Goggoil, clacking, a shrill noise.
Guccag, a bell or bubble.
Guccagach, covered, or abounding with bells, &c.
Gloc-nid, no *Gloic-nid*, a dram in the bed.
Guilig, any kind of sing-

ing resembling that of swans.

Guidan, stratagems, perverse contrivances.

Glocan, a forked stick, &c.

Gródhan, a groan, a deep severe sigh.

H

Herpscore, one of the nine muses.

I

Jupiter, the greatest pagan deity.

Insgineach, vigorous, sprightly, lively.

Iomghaoth, eddy-wind.

Iolach, a loud cry.

Ioc-shlaint, cordial, balm, salve.

Iomaíach, butterish, or abounding with butter.

Ishen, a saucer.

Ineolta, neat, tight, conformed to art.

L

Laogh, a calf.

Laoigh a bheoil, the calves of his mouth.

Lurach, gay, neat, amiable, merry.

Lafair-

Easair-chloch, a carbuncle.

Leath-phairteach, partial.

Leadanach, precise, exact, distinct; also musical.

Leaddurra, elegant, pathetic; also harmonious.

Leaddurrachd, eloquence, pathetickness; also harmoniousness.

Lobhran, a leper.

Loirc-chuag, a deformed foot.

Lubhghort, a field, a meadow.

Láinneach, downy, pappous, spongy.

Long-phort, a harbour.

Lóchran, a flambeau, or torch.

Ler, no *Lear*, the sea.

Lurachan, the flower of ramps.

Loim, heavy corn.

Luth, Luther.

M

Menemofene, the goddess, Jupiter's wife.

Melpomene, one of the nine muses.

Malcadh, putrefaction.

Meadrach, metre.

Mórchuis, greatness, ambition, magnanimity.

Mathsblagh, a congregation.

Mactalla, the echo.

Mear-bhuillibh, musical notes.

Meacuinn, no *Meacnaich*, sobbing, or fighting, &c.

Maidnen, matins, or morning-prayers.

Madhumá, meadows.

Mothar, a prodigious high sea; also a loud report.

Meirghe, a banner.

Meang, a defect.

Muigen, a churl, a surly grim fellow.

N

Neamhchurri, tenacious of beauty.

Niaimhinn, pearls.

Niosgaid, a boyle or ulcer.

O

Orbhui, yellow gold.

Orraichion, charms.

Oirfeid, harmony, melody.

Osnach, a carcass, a blast of wind; also a sigh.

Oirpheall, gilt, shining like gold.

D d

Oilbheim,

Gilbheim, offence, back-biting.

P

Prabach, snotty about the eyes.

Poll, dirt, a pond.

Poll-búiridh, the deers rutting pond.

Phuntuinn, exquisite cold, benumbing.

Prioblosgadh, a prickling burning, occasioned by being quickly touched with any hot thing; also a twinkling blaze or sparkle.

Paitt, an unnatural lump or bunch upon any body.

Pollag, a hole, a hiding-place.

Plub, a plunge.

R

Róp, a rope.

Rópal, rapsody, vain and idle talk, vapour, vaunting.

Ronnaireachd, slavery,

Ronnaireachd (among pipers), when the notes seem to be played with wet fingers, &c.

Rodi, old like; also grim.

Rasgaich, a jarring, disagreeing sound.

Rácudul, a bitter herb.

Ruaim, an inflammation in the face, denoting anger.

Ruiddeis, frisking.

Rag, stiff, solid, firm; also starch.

Rugga, an old man or woman, &c.

Roccach, wrinkled, creased.

Rochdan, an intangling, perplexing, or intricate place of any kind, such as a thick growth of sea-tangles, &c.

S

Siolladh, a syllable.

Sté, a foundation.

Stoite, prominent.

Sgallais, disdain, slander.

Sgallaiseach, disdainful, reproachful.

Slamagan, tresses.

Siannart, stint, want.

Stannartachd, stintness, scarceness.

Stroth, extravagance, lavishness.

Stróihail, extravagant, lavish, expensive.

Slaoimhearaich (among pipers),

pipers), an awkward and tardy motion of the fingers.

Subhailc, virtue.

Seasg-chorpach, barren.

Soddan, joy, blythness.

Sail-chuspach, mouldiness in the heels.

Soilis, silliness, flattery.

Strotholachd, prodigality, profuseness, riotousness.

Seile, a river in Moydart.

Stuirteil, stately, grave, calm.

Sgolghaoir, a loud cry, an huzza.

Stadhadh, strutness.

Sothghraghach, amiable, lovely, affectionate.

Stoc, a trumpet. &c.

Sticleadh, cramming, stifening.

Staipeal, a cork, a bung.

Spisearnach, smelling of, or abounding with spice.

Sriddeag, a spark, a drop.

Sriddeagach, sparkling, falling in drops.

T

Taom, a fit of any passion.

Troidh't, a cataplasm or plaister.

Torroichim, sound sleep.

Trileonta, a triling, quivering, quick sound or motion.

Talcorra, sturdy, corpulent.

Tururuich, a warbling, purling noise.

Toirleim, dismounting.

Tein'-eibhinn, a bonfire.

Tionsgnadh, a beginning, an onset.

Torrach, pregnant.

Tailceanach, a corpulent, sturdy, shapely man.

U

Urania, one of the nine muses.

Usgruichion, jewels, equipage; also bells on liquor.

Urlar, a floor; also the set, or slow part of a pipe's spring.

Uros, no *Ur-ros*, a bloom.

Urchaid, vexation, confusion, &c.

Urchasg, physic.

Uillidh, oil.

Umpaidh, an idiot, a heavy-headed stupid fellow.

MEARACHD' A CHLO'BHUALAIDH.

Taobh. lin.

2.	10.	leagh 'n a
4.	22.	'n a
5.	8.	f'cím
6.	3.	daonnan
	5.	tigheabh
7.	8.	chios!
	10.	shuilibh
8.	2.	do d'
	6.	ghlafabh
	20.	Mhélpomone
10.	6.	speinibh
11.	13.	na 'n
14.	8.	'g am
20.	23.	an
21.	3.	'g ar
	15.	an tri
	18.	deir.
22.	21.	binn-phort
23.	3.	na
26.	1.	an fhonn
	9.	'g am
28.	13.	oich'
42.	13.	'g a
	19.	air am
43.	2.	na 'n
45.	15.	pan
	17.	nan
46.	2.	fiaghruant
47.	6.	truid
	9.	uair
50.	12.	Triath
	14.	na 'n
51.	3.	uabh

Taobh. lin.

51.	8.	leagh 'n ar
58.	2.	'g an
64.	2.	liont' do
	3.	raithneach
76.	3.	tharsta
89.	22.	spéir
90.	8.	dois
	10.	luingeas
91.	6.	dh'
93.	10.	'M bi
	11.	lan-damhach
98.	2.	M —
102.	10.	Seurlus.
106.	4.	d' an
108.	16.	nan
114.	15.	thaoibh-gheal
131.	12.	dhoibh
133.	9.	na 'n
137.	20.	an
138.	6.	'g ar.
146.	21.	caillibh
	22.	smáladh.
152.	22.	gidheadh
158.	14.	uimhleach
167.	4.	mo bhróna
	5.	do dhana
170.	12.	bócaim
175.	1.	fhaireas
179.	4.	's a
183.	2.	ionmhunn
186.	16.	as
200.	18.	phóit'hear

Do bhrígh nach b' urrainn an t ughdar freasdal do an fháisgen, agus nach b' aithne do na cloi-fheara aon fhacall do an chánoin; ta e nádora ri smuainteachadh nach feadadh an obair fò bi faor o mhearachda. Mar sin, ta moran do na faclabh, agus do na poncabb, air am brionglaideachadh, agus air an cur as an ordo: cuid eile dhiu air am fágail amuigh go h iomlán. Ach anois, ta a phairt is follasaiche do na h iomraill sin, air an foilleireachadh amach, mar os ceann.

h
al

gen,
bin;
or o
abb,
eile
maist
ach,